

Lucaspa Jesúsnoa Yoikĩ Keneni

Lucaspa kirika keneni Jesús nōko mai ano ipaonino

1 ¹⁻⁴Teófilo, ě mia kirika kenexō manamani, mĩ tāpinō. Mā mĩ tāpia Jesús nōko mai ano ipaoni. Nōko mai ano ikano yorafāfe ōipaonifo. Akka nā fakenitīa ōiaifono yosini. Nāfāferi ōikaxō yora fetsafo yoipaonifo akairi Jesúsnoa tāpinōfo. Ato yoiaifāfe nikakakĩ akairi kirika kenepaonifo afeskai nofe Jesús ikimamē ikaxō. Nāskarifiakĩ ě mia kirika kenexoni, nā Jesús tāpiafo yōkaxō. Efe yorashta Teófilo, nāskakē ě mia kirika kenexō manamani, nā mia Jesúsnoa yoiaifono nikakĩ mĩ chanīmara fanō.

Ājirinĩ yoini, Juan Maotista káiyoamano

⁵Jesús fakeamano Zacarías iyopaoni Judea mai ano āfe kaifo fe. Ari ikano Herodes āto xanīfo finakōia ipaoni. Nā Zacarías āfe xini ane ipaoni Aarón. Nā Aarón āfe fena Zacarías ipaoni. Akka āfe āfi Elizabetri Aarón fena ipaoni, āto xinimāi Aarónkē. Nā Aarón āfe fenafāfe ato Nios kifixopaonifo āto kaifofo. Zacaríasri ato kifixopaoni Aarón āfe fenamāi axō. Nā Zacarías āfe kaifo feta yonopaoni, Nios kīfiti pexefā mēraxō Abíasfo feta. ⁶Zacarías āfe āfi feta Niospa meka nikasharakōipaonifo, nā Niospa meka yoikĩ kenenifo keskafakĩ. Akka nā Niospa yoiai keskafakĩ nikasharakōiaifono Niospa ato ōini,

shara shināi ikafono. ⁷Akka Elisabet fake fimisma ipaoni. Nāskaxō mā yōxafoxō fake fipaonima fene feta. Nāskax fene anifoaino nāri askani yōxafoi.

⁸Nāskakē āto xanīfāfe ato yoini, Abías yorafo: “Nā Nios kīfiti pexefā mēra yonomisfo mā tsekefaini fokani kiki. Māri ikiferakāfe,” ato fani. Ato askafaino a mēra ikifaikaxō yononifo. Zacaríasri a mēra ato fe ikikaixō ato feta yononi. ⁹Nios kīfiti pexefā mēra ikifaikanax yoinānifo iskakani: “¿Iskaratīa tsōa na pirofomā shara koofaimē nō ōinō?” inifo. Askaifono āfe xanīfāfe Zacarías yoini: “Mĩ koofafe na nakas Niospa xeteax inimanō,” fani. Akka nāskara feyafapaonifo, pirofomā nakas shara koofapaonifo. ¹⁰Zacarías pirofomā shara koofaino yorafāfe emāiti nikaxō Nios kīfinifo. ¹¹Yorafāfe emāitixō Nios kīfiaifono, Zacarías pexefā xāki mēraxō pirofomā koofaino ājiri nītani, peke xaki mēra pirofomā koofai kesemē āfe pōya kayakai aōri. ¹²Nāskakē ājiri nikē fichiax Zacarías mesta itani. ¹³Rateaino Niospa āfe ājirinĩ yoini: “Zacarías, rateyamafe. Mā Niospa mia nikakĩ mĩ kīfiaito mā mĩ āfinĩ fake feronāfake fii kiki. Mĩ fake káiāno anakĩ Juan mĩ faxikai. ¹⁴Mā mĩ fakeyax mĩ inimaxikai. Yoraforti akiki inimakōixikani. ¹⁵Niosri akiki inimasharakōixii. Fāsi finakōia Niospa ōixii, Niospa Yōshi Sharapa

shināmanaino. Nāskakē afaa pae pishta ayaxima. ¹⁶Nāskaxō mā yosixō Niospa meka ato yoixii āfe kaifo israelifo āfe fenafo, Niospa meka ato yoiaino āto chaka xatenōfo. Āto chaka xatekaxō Nios fisti nikakōinōfo. ¹⁷Nōko Ifo oyoamano taeyoi Niospa Juan nīchixii āfe meka ato yoinō. Akka Juan āfe shara nā Elíasnā ipaoni keskara ixii Niospa Yōshi Sharapa shināmanaino. Afe yorafo ato tāpimaxii. Nāskaino āto apafo fe āto fakefo anā noināxikani. Askatari nā Niospa meka nikakaspamisfāfe akairi āto chaka xatekaxō Nios Ifofaxikani shināsharaxikakī. Nāskakē Juanoax āfe kaifo itipinīsharaxikani Niospa Fake atoki nokoaitīa ifisharaxikakī,” ixō ājirinī yoini.

¹⁸Askafaito nikakī yoini: “¿Afeskai ē fakeyatiromē? Ēkai anā fake atiroma ē anifokōi. Ēfe āfiri nāskarari yōxafokōi. Afeskaxō afeta nō anā fake fitiroma,” fani.

¹⁹Askafaito nikakī ājirinī kemani: “Ēkīa Gabriel, ē Nios fe ika. Ea nīchiano ē oa. Nikapo, āfe meka shara ē mia yoinō. Mā mī āfinī fake feronāfake fii kiki. ²⁰Akka, nā ē mia yoiaino mī ea nikakaspax mī anā mekaima. Mā mī fake kāiano mī mekaxii. Nāskax mī mekamais iyo. Akka Niospa ea fake fimatiroma ēmāi anifokē mī ifiaito Niospa mia fake fimatiro. Nā ē mia yoiaino keskafakī Niospa mia askafaxii. Nā Niospa mia apaiyaitīa mia askafaxōi kiki,” ājirinī fani.

²¹Ājiri fe Zacarías pexe xaki mēranoax yoināino yorafo pexe emāiti nikanax yoinānifo, Zacarías fena kāiyamaino pexe xaki mēranoa. “¿Afeskai Zacarías samarakaimē pexe mēranoax? Afetiakai ikiyama,” faifono ²²Zacarías kainākafani Nios kīfiti pexefā xakī mēranoax anā mekanima yōkapaifiaifono. “¿Afaa

pexefā mēranoa oīax mī iskaimē?” fanifo. Askafaifono ato yoipaiifi mekanima. Mekapaikī āfe mīfīs ato yoini a oia.

²³Nāskai anā mekaima Zacarías āfe xanēnē kani mā yonokī keyoax. ²⁴Nāskata mā Zacarías āfe pexe ano nokoano āfe āfinī chipo fake naneni. Mā fake naneax faki kafāsapaonima nā āfe xanēnē fisti ipaoni cinco oxe ani āfe xanenēxō. ²⁵Nāskaxō mā postoxō yoini: “Aicho, mā Niospa ea sharafakī ē fake finō ē yōxafofiakē. Niospa ea fake fima. Aicho, iskaratīa ē anā yorafoki rāfinakamaki mē fakeyākī,” Elizabet ini.

Ājiri fotopakekafāni, María yoiyoi

²⁶Elisabet mā fake nanekī seis oxe akano Galilea mai ano Niospa anā nīchini āfe ājiri Gabriel, Nazarete pexe rasi ano. ²⁷Nāskakē Niospa āfe ājiri María ano fotopakekafāni yoiyoi. Fotopakekafaxō yoini. Nā María fenemais ini. Feronāfake fetsa fe oxamisma. María fenemais ikano José apa yōkani, María fixiki. Nā José āfe xini David ipaoni. Nā David āto xanīfo finakōia ipaoni. Akka José María fiyoamano ājiri fotopakekafāni, María ano. ²⁸Fotopakekafāxō María yoini: “Mē oi mia yoiyoi, Nios mikiki inimai mefe ika,” fani.

²⁹Askafaino María shināpaina: “¿Afaa ea yoipaimē, na ea iskafai?” ixō shināpaina. ³⁰Shināpaiyaito anā ājirinī yoini: “Rateyamafe. Mia Niospa noisharai kiki mia sharakōi oī kiki, mikiki inimasharai kiki. ³¹Mā mī fake feronāfake fikai. Mā mī fake kāixō anekī Jesús mī faxikai. ³²Mī fake xanīfo finakōia Niospa imaxii. Āfe xini David keskara ixii. Nios nā nai mēra ikato āfe Fakekōi faxii. ³³Nāskakē mī Fake xanīfo finakōia ixii. Mī kaifāfe xanīfo ipanaka. Anā xanīfoi xatenakama,” fani.

³⁴Askafaito María kemani: “¿Afeskakī ē fake fitiromē ē feneyaxoma, ea tsōa tanamismano?” María ini.

³⁵Askafaito ājirinī kemani: “Niospa āfe Yōshi Shara mikiki oxō mia fake nanemaxii. Nāskax nā fake kāiax Niospa Fakera faxikani. Akka na fake kāiax sharafinakōia fisti ixii. ³⁶Nā mī yaya Elisabet ‘Fake fitiromara’ fafiamisfono mā fake nanea seis oxo aka yōxafofiaxō. ³⁷Nāskakē nā apaiyai keskara fakī Niospa afama mīshti fatiro. Miari fake fimatiro mī fenemaisfikē,” ājirinī fani.

³⁸Ājirinī askafaino, “Nāskafinō, ē fake finō, ē Nios nikamiskī. Nā ea amapaiyai keskafanō ē Nios itixomafamiski,” nāskafani.

María askafaino ājiri anā nai mēra kani.

María kani Elisabet ōikai

³⁹Nāskata nā pena fisti mā Niospa ājiri kaano María itipinī fata koshi kani āfe yaya ōikai Judea mai ari. Judea mai ari māchifāfo mēra kaax pexe rasi ano nokoni. ⁴⁰Mā nokoax Zacarías āfe pexe mēra ikitoshini. Mā nokoxō María āfe yaya yoitoshini. “Yaya, ē oi mia ōiyoi,” fatishoni. ⁴¹Āfe rare askafatishonaito Elisabet nikani. Āfe rare askafaito nikakī Elisabet xakī mēraxō āfe fake tokko tokko ani. ⁴²Nāskata Niospa Yōshi Sharapa shināmanaino Elisabet onāni mā María fake naneano. Nāskakē fāsi yoini iskafakī: “María, Niospa mia inimamasharakōi. Fato xotofake fetsakai iskafaima mia fisti inimamakōi. Mī fake feronāfake chipo kāiano Apa Niospa akiki inimakōikī kexesharakōixii. ⁴³Nōko Ifokōi mī fake ixii. Akka, ¿mī ea ano oamē, nōko Ifāfe afaiax ēkai afaakeroko ēakōi ē ikanō? ⁴⁴Akka mī ea yoiaito nikakī ēfe xakī mēraxō ēfe fake ea tokko tokko aka, mikiki inimakī.

⁴⁵Niospa meka nikakōikī, ‘Nē askanōki,’

ixō mī yoita. Nāskakē Niospa meka nikai mī inimasharakōi,” ixō Elisabet yoini.

⁴⁶Nāskafaito María kemani:

Ēfe ōiti mēraxō ē shinākī iskafai, nōko Ifo tsoa keskaramākī. Nōko Ifo Nios fāsi sharakōi. ⁴⁷Akiki ē inimakōiaino ea anā potanakama, ē afe ipanaka, ea kexepakenaka, ea ifixii ē afe ipaxanō. ⁴⁸Ē nā yonoxomis, ē afaa tāpiamafekē nā Niospa ea noikōi. Nāskakē yorafāfe yoipakenakafo: “Nā María Niospa inimamakōia,” ixō yoipakenakafo. ⁴⁹Nios fāsi sharafinakōia. Afaa pishta fayamatiroma. Afama mīshti fatiro, ea sharakōi faxōa. Niosfi sharakōiki.

Afaa chakafamisma Niosfi nāskarakōi.

⁵⁰Nāskara yorafāfe yoitirofo: “Ē Nios nikasharapaikōiāito, ē nikakaspaitori ea chakafatiro. Nāskax ē akiki mesetiro. Akiki mesekī ē Nios nikasharakōi,” ixō yoiāito nā keskara yorafo Niospa ato noikī ato shināpakenaka. ⁵¹Akka Nios nikakaspakī āto ōiti fekaxtefakani, “Tsōa afaa tāpikeroko ē akai keskafakī,” ixō āto ōiti fekaxtefatirofo. Nāskaifono Niospa ato fenomatiro. Nāskara ato ōimatiro afaa tāpiamafāfe. Akka Niospa āfe shināmā afama mīshti famiski. Afaa pishta Niospa fayamatiroma. Nāfi mitsisipakōikī tsoa keskarama. Nāato afara mīshti fatiro. ⁵²Nāato xanīfofo potano anā tsoa xanīfo itiroma. Akka nā afaayamafo Niospa ato sharakōi imatiro. ⁵³Akka fetsafāfe Nios shināifono Niospa ato kexesharatiro. Āfe shināmā āto ōiti mēra ato shināmatiromi. Akka fētsa shinākī iskafai: “Ē iskaratīa shara ē afara fetsa anā shināima Niospa afara fetsa ea anā shināanima ē anā Nios fe rafepaima,” ixō shināito askara

yora Niospa anã tanaimã. Afaa pishta tãpikanamax yorafo askatirofo.

⁵⁴Niospa noko kexesharapakenaka nõko kaifo israelifãfemãi

yonoxomisfono. Noko shinãmakinakama mẽxotaima noko noipakenaka nã yoini keskafakĩ.

⁵⁵Niospa nõko xini Abraham yoikĩ iskafani: “Mĩ kaifo efe yorafo ipanakafo. Askatari mĩ fenafo ẽ ato kexesharapakenaka,” ixõ Niospa nõko xini Abram yoini, ixõ María fani.

⁵⁶Nãskax María Elizabet ano ipaoni tres oxe ani anoxõ. Tres oxe ata anã María ãfe xanẽnẽ oni.

Juan Maotista kãini

⁵⁷Mã María ãfe xanẽnẽ oano Elisabet fake feronãfake kãini. ⁵⁸Mã fake kãiano ãfe kaifãfe a chaima nikafãfe tãpinifo. “Mã Elisabet fake kãia nõko Ifo Niospa mã Elisabet aõ noikĩ fake fimismano mã fake fima,” nãskafanifo. Askafakanax akiki imanifo. ⁵⁹Mã fake kãitaxakĩ ocho nia oxano Zacarías pexe ano yorafo fonifo. Fake õikai fokani ãfe foshki repa xateyanã nãskaramãi feyafakatsaxakakĩ. Fokaxõ yoinifo: “Ãfe apa anekiriri nõ anenõ Zacarías fakĩ,” fanifo. ⁶⁰Nãskafaifono ãfa ato yoini: “Maa, ẽ aõ aneima, Zacarías ẽ faima. Afeskakĩkai apa anekiri ẽ anetiroma. Ẽã ẽ anei Juan fakĩ,” ato fani.

⁶¹Ato askafaito yoinifo: “¿Tsõa anekiri mĩ anemẽ? Anokai ãfe xinifo Juanma. ãfe apa nõ yõkanõkĩ,” fanifo.

⁶²Akka nã fãke apa mekamais ita pastori ini. Nãskakaxõ apa yõkanifo. Mẽkemã ato yoini: “¿Afe ane mĩ fake mĩ faimẽ?” fanifo. ⁶³Askafaifono ato yoini mẽkemã: “Ea kirika inãkãfe, ẽ mato kenxonõ,” ato askafani. Kirika inãfono kirikaki kenekĩ: “Ẽ ãfe ane Juan fai,” ixõ kirikaki keneni. Mã kirikaki keneano

õikaxõ yoinifo: “Õikapo. Mã anea Juan fakĩ. ãfe ane Juan ixii,” fanifo, apa feta ãfe ãfa aneaito shinãpainifo. ⁶⁴Nãskata ãfe fake ane keneta Zacarías mekani.

Anã mekamais inima, mã mekaya ini. Mã mekayaxõ ato yoini: “Nios sharakõi,” ato fani. ⁶⁵Mã Zacarías mekaito õikani ratenifo. Mã ratekanax fokani yoinãi fetsenifo. Nãskakanax mã fokani Judea mai ari fokani yoinãfonifo: “Mã Zacarías ãfe fake aneax mã mekai. Mã ãfe ãfinĩri fake fikatsaxakima, mã fake fia,” ikanax yoinãi fetsenifo.

⁶⁶Yoinãi fetsekaxõ shinãnifo: “Nã fake afeskaimãkai nõ õinõ shinãya iki kiki, Niospamãi shinãmasharaino,” ikaxõ shinãnifo.

Zacarías fanãini

⁶⁷Niospa Yõshi Sharapa shinãmanaino Juan ãfe apa Zacarías yoini:

⁶⁸⁻⁶⁹Ẽfe kaifo israelifãfe nõko

Niosfi sharakõikĩ, nãfi nõko Ifokõikĩ. Nõko chaka noko soaxoxii. Nõko xini David ãfe fena finakõia ixii. Nã David nõko xinifãfe ãto xanifo ipaoni. Nã ãfe fena Niospa nĩchia noko ifipakexanõ afe nõ ipaxanõ. Nãskakẽ noko shinãmakinakama. ⁷⁰Nãskakaxõ ato yoipaonifo, nã ato Nios yoixomisfãfe Judea mai anoafõ. ⁷¹Niospa ato shinãmanaino yoipaonifo noko kexesharano afanã noko afeskafanõma noko õikaspaifono ixõ yoinifo. ⁷²Nã noko yoiãfãfe nõ ato nikapaoni keskafakĩ noko Niospa kexesharapakenaka noko noikĩ. Nã noko yoipaonifo keskai Nios noko shinãmakimisma. ⁷³Nãskaxõ nõko xini Abraham Niospa yoini iskafakĩ: “Mĩ kaifo efe yorafo ipanakafo. Nãskakẽ mĩ fena ẽ ato nĩchixonĩ ãto xanifo finakõia inõ. Nãskaxõ keyokõi ato ifixii afe ipaxanõfo. ⁷⁴Nãato nã mato õikaspaifo ato paxkaxii anã mato

afeskāfanōfoma,” ixō Niospa yoini. Noko askafaino nō āfe inafxax nō anā mesetiroma nokomāi nōko Ifāfe ikikē.

⁷⁵Nō āfe ina kayakōikē nōko ōiti noko shara faxoxii aa noiax nō isharakōipakexanō, ixō Zacarías ato yoini.

⁷⁶Nāskata Zacarías āfe fake yome pishta yoini:

Anifoshta, nōko Nios finakōia nō mǎnāo nikōina. Akka mī yosixō Niosnoa mī ato yoioxoxii. Taefakī mī ato yoixonano chipo nā nōko Ifo finakōia oxii. Nāskakē itipinikāfe mǎ nōko Ifo oi kiki mī ato faxii.

⁷⁷Nāskakē mī ato tāpimaxii mǎ nōko Ifo oaino afe yorafo ato chaka soaxoniyo. ⁷⁸Akka Niospa noko shināino āfe Fake finakōia nai

mēranoax nokoki oi nōko ōiti noko sharafaxoxiki. Oa fakishpari xini koshi kafanai keskafakī nōko ōiti xafakīa sharakōi noko faxoxiki, ⁷⁹anā fakish keskara nōko ōiti inōma. Nāskax nai nō mesetiroma noko shināmasharaino,

ixō Zacarías ato yoini.

⁸⁰Nāskax Zacarías āfe fake yosini Niospa āfe shināmā shināmasharaino. Nāskax ares tsōa istoma ano ipaoni, nā Niospa meka israelifo ato yoikī taefaitīa.

María Jesucristo kāini

(Mt. 1.18-25)

2¹Nā Jesús kāiyaitīa romanō āfe xanīfāfe César Augusto āfe yorafo nīchini nā maitio anoāfo ato tanākaxō āto anefo kenenōfo afe tii yorafomakī.

²Taefakīkōi kirika kenenifo āto anefo keyokōi. Akka Siria mai anoāfāfe āto xanīfāfe ane Cirenio ipaoni. ³Nāskakē keyokōi fonifo āto mai anoxō āto ane kenei fokani. ⁴Nāskaifono María ferī José kani Belén ari, Nazarete ano

ikanax. Nā Nazarete pexe rasi Galilea mai anoa ini. Nānoax José fe María fonifo, José āfe xini Davidmāi Belén anoax kāinino. Nā Belén Judea mai anoa ini. ⁵Nāskakē María fe José fonifo āto ane kenei fokani. María fe José mǎ yoināfo ini fianāxikakī.

Fianāyokanamax María fe José kani. Nā María tosa pishta tanamisma ini, akka Niospa Yōshi Sharapa fake nanemani.

⁶Mā María Belén ano nokoano fāke pǎe fani mǎ kāiki. ⁷Mā fake kāiax fakeyai taeni. Āfe fake feronāfake ini. Akka āto fakka inafāfe pai mēra fonifo. Anoax María fake kāini. Mǎ fake kāixō sama faxte pishta rakoni. Askata āfe fake rātani a fakkafāfe pai kamaki.

Ājirifo oveja kexemisfoki nokoni

⁸Nā María fakishi fake kāiano oveja kexemisfāfe fasifo mēraxō āto ovejafō kexeshinifo pexe rasi pasotaixō. ⁹Āto ovejafō kexeshinaifono Nios ariax āfe ājiri atoki fotokī chaxapakefōfāni.

Niospa nīchiano chaxapakefōfāni. Mā Niospa ājiri nīchiakī inifo chaxatanaito fichikanax ratekōinifo. ¹⁰Nāskaifono ājirinī ato yoini: “Rateyamakāfe. Ē mato meka shara yoiyoaki nikax mǎ inimai finakōinō. Askatari yorafāferi nikakanax akairi keyokōi inimakōinōfo. ¹¹Iskaratīa fotoxō ē mato yoioya. Nā fakishi mǎ mǎto Ifo Cristo mǎ kāia mǎto Ifokōi mato ifixiki mǎ afe īpaxanō. Nā mǎto xini David kāini anoaxri kāia mǎto Ifokōi. ¹²Ē mato yoinō nikakapo afeskaxō mǎ tāpitiromakī nā fake āfe afa rapatinī rakoxō rāta fakkafāfe pai ano fichixō mǎ tāpitiro nā mǎto Ifo finakōia,” ixō ājirinī ato yoini.

¹³Ato yoikī xatetanaino atiri Niospa āfe ājiri ichapakōifo atoki fotopakefōfāni. Fotopakefōfākata inimakōi Nioski fanāinifo. Inimakata iskafakī yoinifo:

¹⁴Nios sharakōi nai mēra ika. Nā ato fichipaiyai tii nono mai anoax ikafo ato shināmasharai inimanōfo, ixō yoinifo.

¹⁵Mā yoikanax anā nai mēra fonifo. Mā nai mēra ājirifo foafono, “Nō ōinō,” inifo, “Chanīmamakī nō ōinō, fokapo Belén ano na nōko Ifo Niospa āfe ājirifo nīchiano noko yoiafo keskara nō ōinō fokapo,” ixō yoinifo.

¹⁶Nāskata nā oveja kexemisfo fonifo. Mā fokakī ichokaxō fichitoshinifo María yafi José. Nāno āto fake yome rātafono fakkafāfe piyai mēra fasi mēra rakakē ōinifo. ¹⁷Nā fake yome ōiafo tiito ato yoiofāsafanifo. ¹⁸Nā oveja kexemisfāfe ato yoiaifāfe nikakakī, “Airā, çafeskakī iskara shara noko yoikanimē?” inifo. ¹⁹Nāskakē María nā nika keskafakī āfe ōitinī fāsi shināfafāini. ²⁰Nāskakata nā oveja kexemisfo ato yoitakani anā ato ovejafo ano fenifo. “Aicho, Nios sharakōikī nā noko yoia keskafakī mā nō ōitanikai,” ikanax āa ranā yoinānifo.

Nios kīfiti pexefā mēraxō apa feta āfa āto fake Jesús Nios ispanifo

²¹Mā ocho nia oxano Jesús foshki repa xatenifo. Nāskafakaxō anenifo Jesús fakakī, nā ājirinī yoiyoni keskafakī María fake naneyoamano.

²²Moisés israelifo yoini iskafakī: “Kēro fake kāiax fena faki kafāsatiroma. Askatari Nios kīfiti pexefā mēra fena ikitiroma cuarenta nia oxa finōaxma,” ixō ato yoini. Akka mā cuarenta nia oxa finōano José fe María fonifo. Jerusalén ano yoiofokani āto fake Nios kīfiti pexefā mēraxō Apa Nios ispaxikakī. ²³Nānori Niospa shināmanaino Moisés kirikaki keneni iskafakī: “Fake kāi taexō feronāfakekē mā Nios ispatiro āfenā inō,” ixō ato yoipaonino, José feta María āto fake Jesús iyonifo Jerusalén ano. ²⁴Nāskakē José fe María mā fokaxō

a Moisés yoini keskafakī a Nios ato kīfixomis rifi rafe iyamai nopoxpoiki rafe inānifo retexō Nios kīfixonō nānorimāi Moisés yoipaonino.

²⁵Nā Jerusalén anoa feronāfake Nios Ifokōi faa ini, āfe ane Simeón. Nāato Nios Ifo sharakōi faxō kīfitaifapaoni. Niospa Yōshi Sharapa Simeón ikināno, nāato Cristo manapaoni, āfe kaifo israelifo ifinō Niospa Yōshi Sharamāi afe ikano. ²⁶Niospa Yōshi Shara a mēra naneano a mēraxō tāpimani iskafakī: “Mī fena naima na Niospa nīchiai nōko Ifo Cristo mī ōiyoi mā mī ōiax mī naxii,” ixō tāpimani, Niospa Yōshi Sharapa Simeón. ²⁷Nāskata Niospa Yōshi Sharapa shināmanaino Nios kīfiti pexefā mēra ikikaini. Nānori José fe María āto fakeya ikifainifo, Moisés yoini keskafakī āto fake ispaxakakī. Mā ikiafono, ²⁸Simeón atoki oxō inimayanā Jesús yome pishtakē chishtoinīfofāni, mā tāpixō. Nāskafaxō Nios yoisharani iskafakī:

²⁹⁻³¹Ifo, ea mā yoisim keskafakī mē ōi. Aicho, mē akiki inimakōiax mē naikai ēfe Ifo ōiax. Nāatofi noko ifixii kiki nō afe ipaxanō. Keyokōichi nō Ifofanō mī nokoki nīchia. ³²Nāskata mī nōko kaifo yamafiano mia shinākatsaxakakīma mī fākeoxō mia tāpikōikani. Akka nō israelifo mefe yorafo nō tāpikōixii, nā fakeōnoa Niospa nokoya rafemanano. Aōxō nā noko yoisim keskafakī noko axoxii, Simeón fani.

³³Ato askafaito nikakī María feta José āto ōitinī shinānifo: “Airā, nōkai nafo meka nikamisma,” ixō shinānifo. ³⁴Akka Simeón Niospa Yōshi Sharapa shināmanaino ato yoisharani. Nāskaxō āfe afa yoini: “Nā mī fake chanīmara fakanax nōko kaifofo israelifo inimatirofo. Aōnoax isharapakexakakī. Akka nōko kaifo fetsafori afe

rafeyamakanax omiskōipakenakafo. Nāskakē yora ichapafāfe chanīmara fakani. Akka fetsafāferi chanīmara fakaxō mā shinākani. ³⁵Akka a āto ōitini shināifo keskafakī onetirofoma. Akka fētsa āa shinākī a shināi keskara onetiroma. A shināyamaifori onetirofoma. Xafakīakōi ato ōitiro. Nāskakē mī fake aa noikaspakaxō chakafaxikani. Askafaiāfe ōi aōnoax mī omiskōixii shināi. Nā kenopa mī ōiti xatea keskara mī meexii omiskōikī,” Simeón fani.

³⁶Nānori kēro fistiri ini, āfe ane Anā. Nāatori Niosnoa yoini, a inōpokoai yoikī. Akka nā Anāmā apa Fanuel ini. Āfe kaifo Aser nafafo ini. Akka nā Anā yōxafokōi ini. Xomayakōi feneyayoni, siete xinia afeta akax fene nani. Nāskakē anā Anā feneya ipaonima. ³⁷Ares ikax yōxafokōi ini ochenta y cuatro xinia ani feneyaxoma. Nāskakē Anāmā mēxotaima Nios kifipaoni, pena fisti foni teneyanā. Nios kifiti pexefā mēranoax Anā askapaoni. ³⁸Nāskata María fe José Simeón fe yoināifono Anāri atoki oni. Oxō nānoa Jesús fichini. Fichita akiki inimani. Inimayanā Epa Nios iskafani: “Aicho Epa Niosi, iskaratīa mī Fake mī nokoki nīchiaki nofe rafemis ipaxanō,” ixō yoini. Mā ōixō Anāmā Jerusalén anoafo ato yoini a na manamisfokī israelifo ato ifinō. “Mē nōko Ifo ōiaki mā nokoki nokoaki,” Anāmā ato fani.

Nazarete ano anā fenifo

³⁹Nāskata María feta José Jesús Nios ispatakani, nā Niospa yoipaoni keskai anā āto mai ano fenifo, Nazarete pexe rasi ano. ⁴⁰Nānoax Jesús mitsisipakōi yosini María fake. Afama mīshti tāpiakōi ini. Niospa aō noikī shināmasharani.

Jesús Nios kifiti pexefā mēra ikini yomeax

⁴¹Nāskax nā xinia tii Jesús āfe afa fe apa Jerusalén ano fopanonifo. Pascua

fista aki fokani. ⁴²Jesús mā doce xinia akano apa feta āfa iyonifo, amisfo keskafakakī fista akifokakī. ⁴³Mā fista keyoano María fe José fenifo, āto pexe shināferakani. Akka Jesús nēteaito apa feta āfa tāpinifoma, māmāi ato fe kaira ikaxō tsōa tāpinima. ⁴⁴Mā ato fe kaira ikanax tāpiamax fāi fonifo. Fāi fokāta shinānifo akka nōko fake akka inifo. Nāskata apa feta āfa fenani. Fenayanā afe yorafoya a afe rafemisfo yōkani: “¿Mā nōko fake ōimamē?” ato fani. ⁴⁵“Maa, nō mī fake ōima. Niri oama,” fanifo. Ato askafafono āfe apa fe āfe afa anā anori nētefaikani anā fonifo. Afianā fōtanifo Jerusalén ari. Mā nokokaxō fenafofāsafanifo.

⁴⁶Nāskata mā tres nia oxakata fichinifo nā judeofāfe Nios kifiti pexefā mēranoa nā ato tāpimamisfo fe tsaoxō nikaino. Ato nikayanā ato yōkapakeni a ato tāpimamisfo. ⁴⁷Ato askafaino nikakakī, “Nikakapo, ina fāke yomefixō afeskakī mekakī tāpisharakōiamē? Ato kemasharakōi,” fanifo. ⁴⁸Ato askafaino afa feta āpa fichinifo. “Nono tsaofekē nō fenai nōko fake,” fanifo. Nāskata āfa kenatoshini: “Kōkaishta, ¿afeskai mī nēteamē? Mā mī noko ratekōia epa yafi. Afeskara ikara nō mia faa. Nāskakē nō mia fenafei nono ato fe tsaoxō mī yoifiaino,” fanifo.

⁴⁹Askafafono ato kemani apa yafi afa: “¿Afeskakī mā ea fenaimē? ¿Ea mā tāpiamamē nā ēfe Epa Niospa pexe mēra ē ikikē nā ēfe Epa ea yoiai keskara ē faito?” ixō Jesús ato yoini.

⁵⁰Ato askafaito apa feta āfa tāpinima.

⁵¹Nāskata apa feta āfa iyonifo Nazarete pexe ari ato xanēnē. Nāskata mā nokoxō María shināni āfe fakeōnoa. Nāskaxō Jesús apa feta āfa yoiaito ato nikakōisharapaoni ato shinākōikī.

⁵²Nāskata Jesús yosikōini, āfe ōiti sharakōia. Mā āfe māpo afama mīshti

shinākōi ini. Nāskax yosini. Nāskaito ōikani yorafo akiki inimakōinifo. Niosri akiki inimakōi ini.

Juan Maotista tsōa istomaxō ato yoini

(Mt. 3.1-12; Mr. 1.1-8; Jn. 1.19-28)

3¹⁻³Akka mā yosixō Zacarías fāke ato Nios yoipaoni tsōa istoma anoxō. Tsōa istoma ano yora ichapa akiki fonifo nikaxikakī, nāskakē Zacarías fāke ato Nios yoiaino. Nānori Tiberio xanīfo finakōia ipaoni, Roma anoax. Nāskakē aa ranā ikanax āto pexefo anoax xanīfo ikaxō ato ikīpaonifo. Pexe fisti rasi anoax xanīfo iki fetsepaonifo. Judeofāfe āto xanīfo ini pexe fetsa anoax āfe ane Poncio Pilato. Askata pexe fetsa anoaxri āto xanīfo fetsa Galilea anoax Herodes ato xanīfo ini. Akka Feliperi xanīfoxō pexe rasi anoa rafe kexepaoni. Itoria ano kexeta Traconite ano kexeta fapaoni. Akka nā Felipe āfe exto ipaoni Herodes. Nāskatari pexe fetsa anori xanīfo fetsa ipaoni āfe ane Lisantias Abilinia anoax. Akka āto xanīfo finakōia ipaoni Tiberio. Nāato keyokōi kexepaoni. Mā xanīfokī catorce xinia akano Zacarías fake Juan tsōa istoma ano ixō Niospa meka yoipaoni. Askatari judeofo yoipaoni āto mai ano ixō, yorafāferi ato Nios kifixopaonifo. Akka Anás fe Caifás āto xanīfo ipaonifo. Nāskakē nā Zacarías āfe fake Juan Judea mai ano ipaoni. Akka mā yosiax tsōa istoma ikē Niospa yoini aōxō ato yoinō iscafakī: “Māto chaka xatekāfe, a mā afara chaka shināi keskara anā shināyamakāfe. Niospa mato yoiāi keskara nikakōikāfe. Mā nikakōiaito Niospa mato chaka soaxotiro. Mā askaito ē mato maotisafatiro, faka mēra ikimapakekī māto chaka mā xatenō ato ispaxiki ixō ato yoitāfe,” ixō Niospa nīchiano Juan ato yoifofāsafani faka Jordán arixō. ⁴Afia Isaías ato yoipaoni

keskfakī Juan yoifofāsafani. Nānoriakōi Isaías kirika keneni a Juan mekanōpokofai yoikī:

Tsōa istoma ixō yorafo yoixii akiki feaifono. Iscafakī ato yoixii: “Mā nōko Ifo oi kiki. Nāskakē itipinīsharakāfe, āfe fai sharafaxokāfe. Māto chaka xatekāfe. ⁵Nā xexa naxpe chakafo ano mai forosharakōi fanōfo. A machifo anori sapa sharakōi fanōfo. Nāskatari āfe fai mēstesharakōi faxonōfo. A xexa naxpefo ano mai forosharafaxonōfo sapa sharakōi inō nōko Ifofai. ⁶Mā nōko Ifo Niospa nīchiano oxō a shināifo ato ifiyoi afe ipaxanōfo. Nāskakē keyokōichi ōixikani,”

ixō yoinōpokoi kiki nā yōra, ixō Isaías kirika keneyoni, Juanna yoikī.

⁷Nāskakē nā Isaías ato yoipaoni keskfakī Juan ato yoipaoni, mā chaima Jesús oaino. Ato Juan yoikī iscafapaoni, a nikakani akiki yora ichapa feafono: “Noko Juan maotisafanō faka mēra ikimakī nō chiifā mēra kayamanō,” ikanax akiki feafono Juan ato yoini iscafakī: “¿Afeskai mā ea ano oimē? ¿Ē mato maotisafapanō mā oimē? ¿Tsōa mato yoiāmē? Mā shināiraka nō chiifā mēra katirora ixō nāskax mā maotisapaimē, nō chiifā mēra kayamanōra ikax. Maa, mā kai afaa tāpiama, askax mā maotisatiroma. Mā Nios Ifofaima. Mā oa shano keskara māto ōiti chakakōi. Nāskaxō mā Satanás ifofaa. Nāskakē kaxpa ē mato maotisafatiroma māmāi Satanás fisti shināito. Āa fētsa mato pāratiro nō maotisanō nō chiifā mēra kaimakai Nios nikayamafix ixō mato pārano mā chiifā mēra katiro fētsa afaa tāpiamato mato pārano. Askara Niospa mato ifitiro ma mākauroko shināito, ēroko mato maotisafaano. ⁸Māto chaka xatekāfe, Nios shinākāfe. Mā Nios shināito ē mato

maotisafapanō. Ē mato anā yoinō nikakapo. Mā shinātiro: ‘Nā Abraham nōko xini ipaoni, ōiti sharayaxō Nios shināpaoni.’ Akka mā shinākī: ‘Nōmāi Abraham fenaxō nō shara shināi,’ ixō mā shinākī mā shināsharaima. Askara shināyamakāfe. Akka māto ōitinī mā chaka shināfi mā chanī. Nikasharakōikāfe, ē mato yoinō. Na tokiri Niospa onifaxō nīchikē mā ōitiro Abraham āfe fena inō. Nāskakanax Abraham fakefo itirofo na tokiri ōiki Nios shinākanax. Akka mā kai anori shināima mā mā chanī, ‘Abraham shināpaoni keskara nō shināira’ ikax. Askara shināyamafi Satanás fisti ifofafiai. ⁹Akka fana fimiyaimito ifāfe reratiro. Āfe tapori tsekaxō kooatiro anā niyamanō. Nāskari fakī mā Nios nikakaspaito a omiskōipakenakafo mēra Niospa mato potaxii mā chaka xateaxma mā isharayamaito,” ixō Juan ato yoini.

¹⁰Ato Juan askafaito nikakakī kemanifo: “¿Chanīmamē? ¿Na mī yoi ai keskara tāpiaxma nō afeskatiromē? ¿Afskaxō a keskara shara nō shinātiromē?” faifāfe anā ato yoini: ¹¹“A yora omiskōiaito afaamais oxō mato rapati yōkatoshiaito mā inātiro mā rapati rafeyaxō. Askatari yora fonāiki oaito mā pimatiro,” ato Juan faito nikanifo.

¹²Xanīfo kori fixomisfāferi Juan yōkanifo: “Maestro, ¿nō afeskatiromē, mī noko maotisafanō?” fanifo.

¹³Askafaifono ato yoini: “Māto xanīfāfe a tii mato yoiyamafiano finōmainīfofā mā kori fitiroma,” ato fani.

¹⁴Nāskatari sorarofāferi yōkanifo: “Akka, ¿nō afeskatiromē?” ixō yōkanifo. Askafaifono ato yoini: “Ato kori fiapiakī shināyamakāfe. Askaxori ato ferateni mitsisipayamakāfe. Ato askafayamakāfe.

Māto xanīfori pārayamakāfe. Nā xanīfāfe mato inā tiiya inimakāfe,” ixō ato yoini.

¹⁵Nāskata yorafāfe ōinifo Juan mekaito. “¿A naamē Cristo?” ixō āto ōiti mēraxō shinānifo. ¹⁶A shināifo keskara mā tāpixō Juan ato yoini: “Ēkai Cristoma. Nāskakē ē mato maotisafapai. Akka nā chipo oaito āfe Yōshi Shara mato mēra naneyoi. Nā sharafinakōia, ea keskarama. Aato afama mīshiti fatiro, ē atiroma keskara. Akka ē afaama,” ixō Juan ato yoini. Mā chaima Jesús oaito yoikī ato askafani. ¹⁷Nāskaxō ato yoipakeni: “Mā Nios shināito mato ifixii. Akka a shināyamaifo ato ifixiima. Afāfekairoko ifofaifono nāfo chiifā mēra ato potano anoax omiskōipakenakafo” ato fani.

¹⁸Nāskatari meka shara ato yoini, āto ōiti mēra ato nanemapaikōini āto chaka xatenōfo. “Mā nōko Ifo Jesucristo chaima oi kiki, shināsharakōikāfe,” ixō ato yoitaifapaoni. ¹⁹⁻²⁰Askatari xanīfo Herodes yoini: “¿Afskakī mī exto āfi fiaitamē? Askatari mī ato chakafafōfāsafai,” fani Juan. Askafaito nikakī Herodes akiki ōitifishkixō achixō karaxa mēra ikimani.

Juan Jesús maotisafani faka Jordán anoxō
(Mt. 3.13-17; Mr. 1.9-11)

²¹Akka Herodes karaxa mēra nīchiyoamano Juan ato maotisafapani. Jesúsri mā yosiaito nāri maotisafani. Mā maotisafaano fininākafāta Apa Nios kifīni. ²²Apa kifīaino nai mēranoax oa rifi keskara āfe Yōshi Shara fotopakekafāni akiki. Fotopakekafanaino nai mēranoax mekaito nikani iskaito: “Mī ēfe Fakekōi ē mia noikōi. Ē mikiki inimasharakōi,” ixō Apa Jesús yoiāito nikani.

Jesucristo āfe xinīfāfe anefo
(Mt. 1.1-17)

²³Jesucristo mā treinta xinia axō taefakī ato yoini Apa Niospa meka.

Yorafāfe José fakera fafiaifono Niospa Fake ini. Nāskafiax nāto chata ipaoni Elí. ²⁴Elí apa Matat ini. Matat apa Leví ini. Leví apa Melqui ini. Melqui apa Jana ini. Jana apa José ini. ²⁵José apa Matatías ini. Matatías apa Amós ini. Amós apa Nahúm ini. Nahúm apa Esli ini. Esli apa Nagai ini. ²⁶Nagai apa Maat ini. Maat apa Matatías ini. Matatías apa Semei ini. Semei apa Josec ini. Josec apa Judá ini. ²⁷Judá apa Joanán ini. Joanán apa Resa ini. Resa apa Zorobabel ini. Zorobabel apa Salatiel ini. Salatiel apa Neri ini. ²⁸Neri apa Melqui ini. Melqui apa Adí ini. Adí apa Cosam ini. Cosam apa Elmadam ini. Elmadam apa Er ini. ²⁹Er apa Josué ini. Josué apa Eliezer ini. Eliezer apa Jorim ini. Jorim apa Matat ini. ³⁰Matat apa Leví ini. Leví apa Simeón ini. Simeón apa Judá ini. Judá apa José ini. José apa Jonam ini. Jonam apa Eliaquim ini. ³¹Eliaquim apa Melea ini. Melea apa Mena ini. Mena apa Matata ini. Matata apa Natán ini. ³²Natán apa David ini. David apa Isaí ini. Isaí apa Obed ini. Obed apa Booz ini. Booz apa Sala ini. Sala apa Naasón ini. ³³Naasón apa Aminadab ini. Aminadab apa Admín ini. Admín apa Arni ini. Arni apa Esrom ini. Esrom apa Fares ini. Fares apa Judá ini. ³⁴Judá apa Jacobo ini. Jacobo apa Isaaca ini. Isaaca apa Abraham ini. Abraham apa Taré ini. Taré apa Nacor ini. ³⁵Nacor apa Serug ini. Serug apa Ragau ini. Ragau apa Peleg ini. Peleg apa Heber ini. Heber apa Sala ini. ³⁶Sala apa Cainán ini. Cainán apa Arfaxad ini. Arfaxad apa Sem ini. Sem apa Noé ini. Noé apa Lamec ini. ³⁷Lamec apa Musalén ini. Musalén apa Enoc ini. Enoc apa Jared ini. Jared apa Mahalaleel ini. Mahalaleel apa Cainán ini. ³⁸Cainán apa Enós ini. Enós apa Set ini. Set apa Adán ini. Nāskanifo āto

xinifo. Akka āto fenafo mā kaiafo. Adán āfe apa Nios ini, nāatomāi onifakē.

Satanás chakata Jesús afara chakafamapaini

(Mt. 4.1-11; Mr. 1.12-13)

4 ¹Mā Juan Jesús maotisaafaano Niospa Yōshi Sharapa iyoaino faka Jordán anoax kani. Tsōa istoma ano kani, Niospa Yōshi Sharapa iyoaino māmāi Niospa Yōshi Shara āfe ōiti mēra naneano. ²Nāskata Jesús ares kafāsani, tsōa istoma ano cuarenta nia oxax afaa pishta piaxma. Nāskakē Satanás akiki kani. Mā akiki nokoxō ifofamapaini. Nāskaxō afara chakafamapaini. Nāskata mā cuarenta nia oxax Jesús fonāikōini, afaa pishta piaxma. ³Nāskaito ōiki Satanás yoini iskafakī: “Mī Niospa Fakemākī na tokiri pāa fapo,” fani.

⁴Nāskafaito Jesús kemani: “Maa, na mī ea yoiai keskara ē akima. A nō piat fisti nō shināima nipaikī. Akka Epa Niospa āfe meka shararoko nō shinātiro. Nāskara Niospa meka yoimisto kenei,” Jesús fani.

⁵Nāskata Jesús fe Satanás yamaris iakekēfofānifo. Māchifā mǎnǎnē fokani. Nārixō Satanás Jesús nā maitio ispani. ⁶⁻⁷Nāskaxō Satanás yoini: “Ōipo, ea mīa ifofaxō mī ea yonoxonaito na mī ōiaifo keyokōi sharashtakōifo ē mia inātiro. Nāskakē keyokōichi āto ifo mī itiro. Nafo ēfenākōifo. Ōipo, na maitio ē ato ināpaiki ē ato inātiro atonā inō,” Satanás fani.

⁸Nāskafaito Jesús kemani: “Maa, ē mia ifofaima. Nios fisti nōko Ifokōi. Nāskakē nō ratokonō mai chachixō nō yoitiro aato noko shināmanō. Nāskaxō nō yoitiro iskafakī: ‘Mīfi nōko Ifoki nō mia shināi,’ ixō nō yoitiro. Nāskarafi kīrika ano keneakī,” Jesús fani.

⁹Jesús askafaito Satanás anā Jesús iyoni a Nios kīfiti pexefā māmākīaxō

yoixiki iskafakī: “Mī Niospa Fakekōiaxroko mī niriax ichopakekafanikai. ¹⁰Mī ichopakekafānax mī afeskaimakai. Nā Niospa meka kirikaki keneaki iskai: ‘Niospa āfe ājirifo yoixii mia kexenōfo.’ ¹¹Askatari kirika keneano iskaki: ‘Mī āto mifiki pakeaito mia achixikani kiki mī tokiriki pakenōma,’ kirika kenea iskakī,” Satanás Jesús fani.

¹²Satanás askafaito afianā Jesús kemani: “Nōa nō meka fetsafaxō nō yoitiroma, ‘Ē afara afeskarafaito, ea Niospa kexei,’ ixō nō shinātiroma. Akka, ‘Niospa ea amapaiyai keskara nā fisti ē atiroki Niospa ea kexenō,’ ixō shinākāfe, ikaki na kirika keneano,” Jesús fani. ¹³Jesús askafaito nikai Satanás kani, Jesús afeskafatiroma mei. Anā oxō Satanás Jesús afara chaka shināmaniyoxiki ikaini kani. Jesús afara chakafamapaifikī chakafamanima. Akka Jesús finakōia ini Satanás mānāo nia.

Galilea anoxō Jesús ato yoikī taefani

(Mt. 4.12-17; Mr. 1.14-15)

¹⁴Nāskata Jesús Galilea ano anā kani, Niospa Yōshi Sharapa shināmanaino. Mā nokokē Galilea anoxō yorafāfe nikanifo mā Jesús nokoa ikaxō.

¹⁵Nāskata mā nokoxō judeofāfe ichanāti pexe mēraxō ato yoini. Nāskaito ōikani, akiki inimasharakōinifo. “Na feronāfake āfe meka sharakōi,” fanifo.

Jesús Nazarete anoxō nikakaspanifo

(Mt. 13.53-58; Mr. 6.1-6)

¹⁶Nāskata nā yosini ano kani Nazarete ano. Nāskax safaronō judeofāfe ichanāti pexe mēra ikini māmāi askai feyakatsaxakī. Ikikainax tsaoni. Nāskata niinākafā kirika fita aneni. ¹⁷Nāskata afia Niospa shināmanaino Isafas kirika kenenī inānifo anenō. Nā kirika fepexō aneni iskafakī:

¹⁸Niospa Yōshi Shara emēra naneano ea nīchini ē ato yoinō āfe meka shara a afaamaisfo, “Niospa mato noisharai,” ixō, “A Satanás chaka ifofafo a chaka potakāfe, mato mēra nanepaiyaito anā a chaka nikayamakāfe isharakōixikakī,” ixō ē ato yoinō; askatari nā fēxofori ē ato fero sharafaxonō aō ōisharanōfo: nāskatari nā omiskōikakī afaa shināifoma nāfori ē ato shināmasharanō; ¹⁹askatari ē ato yoisharanō afetiā Epa Niospa afe yorafo ifimākai, ixō Jesús aneni. ²⁰Niospa meka mā yoikī xatexō kirika fēpoxō feronāfake fetsa ināni, tsaopakekafāxō ato yoixiki.

Ato askafaito aas ōiketsanifo. ²¹Nāskata ato yoini: “Ē fakeyoamano Isafas eōnoa yoipaoni keskafakī iskaratīa mē mato kirika anexona,” ato Jesús fani.

²²Ato askafaito nikakakī: “iAira! Nikakapo, āfe meka sharakōi. José fakefixō ėafeskakī iskara yoimē?” fanifo.

²³Askafaifono Jesús ato yoini: “Mā ea iskafairaka: ‘Mī ato Capernaúm ano sharafaito nō nikamiski mīa anoi sharamefe. Nāskakēri nā mī yoiai keskafakī nonoafori ato sharafafe mia ōixō nō mia chanīmara fanō,’ ixō mā ea yoipairaka,” Jesús ato fani.

²⁴Anā Jesús ato yoini: “Chanīma ē mato yoikōi. Āto pexekōi anoxō noko iskafatirofo mā nō na ōimis koshikai afaa tāpiama na Niospa meka yoipaiyai aa chanī noko fatirofo. ²⁵Chanīma ē mato yoikōi. Kirika kenekī nō anetiro iskafakī. Elías nōko mai ano ipaoni. Israel mai ano ari ikano akiki oi inima. Arixō tres xinia ata seis oxe ani, oi manakī. Nāskakē israeli yorafo fonāiki finakōinifo, afaa pikanima. Ari kēro ifomafa fenemais ichapa inifo omiskōikani. ²⁶Nāskafixō Epa Niospa nōko xini Elías ato ano nīchinima.

Askatamaroko Sarepta pexe rasi Sidón mai ano nīchini kēro ifomafa fisti nīchini pimanō. Niospa nīchiaino chai kani.

²⁷Askatari yora fetsafo israelifāfe mai anoax ichapakōifo rashkishikani inifo.

Akka Elías Niospa meka yoimisto aa rashkishiaifo ato sharafapaonima.

Askatamaroko nā Siria mai anoa fistikōi sharafani. Āfe ane Naamán. Nā Naamán Siria mai anoa ini, israeli inima,” Jesús ato yoini.

²⁸Jesús ato askafaito nikakani yorafa ichanāti pexe anoax akiki ōitifishkinifo. Akiki ōitifishkikaki achinifo. ²⁹Achikaxō iyonifo Nazarete pasotai mafa keyakōi ano Jesús iyopainifo arixō potapaikakī.

³⁰Potapaifiaifono Jesús ato rāfiferani. Nāskax ato makinoax kani.

Nānori feronāfake niafaka

chaka nanea ini

(Mr. 1.21-28)

³¹Jesús Capernaúm ano kani, Galilea mai ano. Nānoxō pena tenetitīa Apa Niospa meka ato yoini. ³²Ato yoiaito nikai iskanifo: “iKee! Nikakapo. Nato tāpikī finakōia, meka sharakōi nato yoi,” ikanax aa ranā yoinānifo.

³³Judeofāfe ichanāti pexe mēraxō yora mēra niafaka yōshi chaka nanexō Jesús fāsikōi mekafani. ³⁴Iskafakī yoini: “¿Afeskakī mī noko fekaxtefaiyoamē, Jesús Nazarete anoato? ¿Mī noko a omiskōipakenakafo mēra mī noko potaiyoamē? Ē mia ōimismō, mī sharakōinō Niospa mia nīchiano,” fani.

³⁵Niafaka askafaino Jesús yoini: “Mekayamafe. Na feronāfake makinoax tsekekaitāfe,” ixō mitsisipakōikai Jesús niafaka nīchini.

Jesús askafaino niafaka yora fia kekēfofā potafaini yorafāfe ferotaiifi nāskax tsekekaikī afeskafanima.

³⁶Askafaito ōikakī yorafāfe iskafainifo: “Chanīma, Jesús afama mīshti fatiro.

Iskarakai nō tsōa ōimisma. ¿Afeskaxō iskafaimē, na feronāfake makinoax niafaka potai? Meka finayakōikē niafaka nikafainikai,” yorafāfe fanifo.

³⁷Askafaito ōikaxō yorafāfe pexe tii anoafō yoifofāfofāinifo Jesús yora makinoax niafaka potaito ōikaxō.

Jesús Pedro rayos sharafani

(Mt. 8.14-15; Mr. 1.29-31)

³⁸Askakaini Jesús judeofāfe ichanāti pexe anoax tsekekainax Simón pexe mēra ikini. Nānox Simón rayos yōxafo yonai finakōini. Nāskaito ōikakī Jesús yoixonifo: “Na yonai sharafafe,” fanifo.

³⁹Askafafono nā kēro yōxafo yonai mánō káta Jesús kátipakekafāta yoini iskafakī: “Mī yona nishpafe,” faino samamakōi āfe yona nishpatani. Nāskata mā yonai nishpata, fininikafāta itipinīshara fani ato pimaxiki.

A isinī ikaifo Jesús ato sharafani

(Mt. 8.16-17; Mr. 1.32-34)

⁴⁰Akka mā xini kaino nā isinī ikaifo fetsa fetsatapafo Jesús ano efenifo. Nāskakē Jesús āfe mēkemā ato māmāpakeaino sharai fetsenifo.

⁴¹Ranāri nā isinī ikaifo mēranoax niafaka chakafo tsekeni. Fāsikōi mekayanā iskafainifo: “Mīfi Niospa Fakekī,” fanifo. Niafakafāfe askafafono kerexkai Jesús ato pōtapakeni. Nāskaxō ato mekatima fani māmāi tāpiafāfe nāmāi Cristokē.

Jesús ichanāti pexe mēraxō Apa Niospa mekasharaōnoa ato yoini

(Mr. 1.35-39)

⁴²Mā penaino Jesús tsekekaini, pexefā rasi anoax tsōa istoma ano kai.

Nāskaino yorafāfe fenainifo. Nāskakanax akiki nokokaxō nētefapainifo ato makinoax kayamanō. ⁴³Askafafono Jesús ato yoini: “Akka, ē Niospa meka

shara ato yoifofäföfäni pexe fetsafo ano afe keskaramäkí Epa Nios xanifäfe noko ìkinä. Nāskakē Epa Niospa ea nīchini, ē ato yoinō.”

⁴⁴Nāskakē kafāsakí Jesús Niospa meka ato yoifofāsafani, ichanāti pexe mēraxō Judea mai anoxō.

Jesús foe rasi tarafanāfā mēra ato fospí faxoni, tsōa atiroma keskafakí
(Mt. 4.18-22; Mr. 1.16-20)

5¹Pena fetsa Jesúsxō foe rasi finifo ìamāfā ketokonōxō Genesaret anoxō. Askafaito òikani yora rasi akiki fenifo. Niospa meka niakai fekani.

²Jesús nānoa kanōanāfā rafe rakakē fichini, nā kanōanāfā mēranoax mā fotokaxō ifofäfe ato tarafanāfā chokaifono. ³Nāskakē nā kanōanāfā fetsa mēra Jesús naneinākafani, nā Simonā mēra. Nāskaxō yoini: “Eaya fenāmāshta kanōanāfā pitsikife,” fani. Nāskata kanōanāfā mēra tsoaxō yorafo yoikí taefani. ⁴Mā ato yoikí xatexō Simón yoini: “Nā ìa noa ano kanōanāfā fotakāfe. Anoxō mātō tarafanāfā potaxō foe fixikakí,” fani.

⁵Askafaito Simón kemani: “Maestro, fakishchāi nō yonoshina tarafanāfānē fipaikí. Akka nō fiamā. Akka mī noko yoikai ē tarafanāfā potenō,” fani.

⁶Mā ato tarafanāfā potekaxō foe ichapakōi finifo. Oa tarafanāfā faxteai keskara meenifo. ⁷Nāskakaxō nā ato fe rafeafo ato kenanifo, kanōanāfā fetsaōnoa, ato feta fii fenōfo. Nāskakaxō nā kanōanāfā rafe foe rasi fospikōi faafono nā kanōanāfā rafe faka fospikōiax foefoya ikikerani. ⁸Nāskara òikí Simón Pedro Jesús nāmā ratokonō mai chachipakefōfā yoini: “Ifo, emakinoax katāfe, ē feronāfake chakakí,” fani.

⁹Simón askaito òi a āfe rafeafori ratekōinifo Jesús foe ichapa tarafanāfā

mēra ato nanexonano. ¹⁰Akka nā Simón fe rafeafo inifo, Santiago fe Juan āto apa Zebedeo ini. Nāskakē Jesús Simón yoini: “Rateyamafe. Iskaratīa yorafo ēfe Yōshi Sharaōxō mī ekeki efeikai,” fani.

¹¹Nāskakata āto kanōanāfā fōkata ìamāfā kesemē nexakata mā Jesús fe fōkakí āto afama mīshti òifainifo.

Jesús yora rashkishiai sharafani
(Mt. 8.1-4; Mr. 1.40-45)

¹²Pena fisti pexe rasi ano Jesús ikano nāno feronāfake isinī iki rashkishi fetseax akiki oni. Mā akiki oxō ratokonō mai chachipakefōfā yoini: “Ifo, ea sharafapaikí mī ea sharafatiro,” faito, ¹³Jesús āfe mēkemā ramāyanā yoini iskafakí: “È mia sharafanō. Iskaratīa mī sharaikai,” faino a rashkishi fetseai koshikōi sharatani. ¹⁴Mā sharano Jesús nīchini iskafakí yoianā: “Mī tsoa yoikí. Akka nā ato Nios kīfixomis ispatāfe. Nāskaxō ovejanā fake foxō ināfe mia retexonō Moisés yoini keskafakí. Nāskaxō keyokōichi tāpinōfo a mī isinī imis mā mī sharano,” ixō Jesús yoini.

¹⁵Jesús askafaito aōnoa mēxotaima nikakí finakōinifo. Nāskakanax yora kaya akiki fenifo nikakani, a isinī ikaifori ato sharafapanō. ¹⁶Nāskax Jesús ato makinoax kani, a tsōa istoma anoxō Apa Nios kīfikai.

Jesús yora finimisma sharafani
(Mt. 9.1-8; Mr. 2.1-12)

¹⁷Pena fetsa Jesús ato yoaino nāno fariseofo tsoafo inifo. A Moisés yoikí kirika kenenī keskara ato tāpimamisfori inifo. Pexe rasi Galilea anoax fekāta Judea anoax fēkata Jerusalén anoax fēkata inifo. Nānoxō Niospa āfe shara Jesús ato òimani, a isinī ikaifo ato sharafapakí. ¹⁸Nāskakata feronāfakefo nokonifo. Feronāfake finimisma ratatinī rataxō iyoifokani. Nāskakata pexe mēra

ikimapainifo, Jesús ano iyopaikakī.
 19 Akka afeskaxma ikitiroma inifo, yorafo ichapakōimāiyakē ikipanāfāfe. Nāskakanax pexe fomākīa inanifo. Nārixō nā finimisma ratatinī ratakaxō fotomapakefōfānifo, yorafāfe ferotaifi Jesús nia nāmā. 20 Jesús ōini shināifāfe iskakakī na finimisma Jesús sharafai kiki ikaxō. Nāskakē a finimisma Jesús yoini: “Efe yorashta, mē mia chaka soaxona,” fani.

21 Nāskafaito ōikakī, a Moisés yoikī kirika kenenī keskara ato tāpimamisfo feta fariseofāfe shinānifo iskakakī: “Akka, ¿na tsoamē na chanīai Nios chakafakī mekafayanā? Akka Nios fistichi ato chaka soaxotiro,” fanifo.

22 Akka Jesús tāpini askafaifono. Nāskaxō ato yōkani: “¿Afeskakī iskara mā shināimē? 23 Akka, ¿ē faa fatiromē? Mē mia chaka soaxona ē fatiroraka, askayamakī mē mia sharafaa ē fatiroraka,” ixō ato yoini. 24 “Akka ē mato tāpimanō Niosxō ē ato chaka soaxotiroki nono mai anoxō,” ato fani. Nāskaxō a finimisma yoini: “Ē mia yoi, fininīkafāta mī rakati fifaini mī pexe ano katāfe,” fani.

25 Nāskafaino a finimisma fininākafani yorafāfe ferotaifi. Nāskaxō a kamakī rakamis āfe rakati fifaini āfe pexe ano kani. Epa Nioski inimayanā. “Aicho, Epa Nios sharafinakōia,” faafoni. 26 Finikainaito ōikani ratei fetsenifo. Nāskakanax, “iAicho, Epa Nios sharafinakōia!” inifo. Ratekōiyanā iskafakī yoinifo: “Akka mā nō ōi afama mīshiti shara fai,” fanifo.

Jesús Leví ifini aōxō tāpimis inō

(Mt. 9.9-13; Mr. 2.13-17)

27 Mā askafata Jesús tsekekaikī ōini, a āfe xanīfo Roma anoa kori fixomis. Nā

āfe xanīfo kori fixomisto āfe ane Leví* ini. Akka nā ato kori fixomis ano tsoa ini. Nāskakē Jesús yoini: “Efe kafe,” fani.

28 Nāskafaino Leví fininākafāta āfe afama mīshiftio ōifaini Jesús fe kani. 29 Nāskata chipo Leví āfe pexe anoxō fista efapa ani Jesús noisharakōiyanā. Yora ichapa rasiri afe inifo. Nā xanīfo Roma anoa kori fixomisfo. Yora fetsafori afe inifo. Nāno ato fe mīsa ano tsaonifo. 30 Akka nā fariseofo feta a Moisés yoikī kirika kenenī keskara ato tāpimamisfāfe Jesúsxō tāpimisfo mekafakī taefanifo. Ato iskafanifo: “¿Afeskakī ato feta pita ato feta ayata mā faimē? Na ato kori fixomisfo feta na yora chakafo fetari mā pii,” ato faifono, 31 Jesús ato kemani: “A sharafāfe notoro fenakanima, a isinī ikaifāfemari notoro fenakanima. Akka nā isinī ikaifāfe notoro fenakani. 32 Akka a yora sharafōonoax ē onima. Nā afara chakafakanax shināmitsaifoōnoax ē oni, ato chaka soaxoxiki Epa Nios Ifofanōfo,” ato fani.

Nā foni tenemisfōfāfe Jesús yōkanifo

(Mt. 9.14-17; Mr. 2.18-22)

33 Iskafakī Jesús yoinifo: “Akka Juan inafāfe, fariseofāferi foni tenekōiyanā Epa Nios kifikī chai yoisimisfo. Akka mī inafāfe mēxotaima piyanā ayakani,” faifono,

34 Jesús ato kemani: “Akka yorafo matoki feafono mā ato foni tenematiroma, feronāfake āfiyai. Nā feronāfake mato fe ikano inimakōikī mā ato feta pitiro. 35 Akka nā feronāfake ato makinoa iyoafono āfe yorafāfe shinākakī foni tenetirofo. Nāskarifiakī eōxō tāpimisfāfe inimakakī pitirofo. Akka mē ato makinoax kaano ea shinākakī tsōa pitiroma,” ixō Jesús ato yoini.

* 5.27 Leví ane rafeya ipaoni. Āfe ane fetsa Mateo.

³⁶Nāskafata afianā Jesús ato yoini iskafakī, meka fetsafaxō: “Tsōa sama fenaya sama xini kishi fatiroma. Nō askafaino sama fena samama chakanatiroma. Nāskatari sama fena fe sama xini isharatiroma. Nāskakēri nā ē mato yoiai keskara mā nikakōixō a mā ipaoni keskai anā mā itiroma māmāi ea nikakōiax. A mā ipaoni keskara shināmakita nāskax māto yora fena keskara shara itiro.

³⁷Nāskarifikī tsōa māmā fata koiro pisha xini mēra nanetiroma nā māmānō farax akaino toxamāiyanō. Nāskakē nā māmā fata fe koiro pisha chakanatiromo. Akka nā māto xinifāfe mato yoimisfo keskara fe nā ē mato yoiai keskara osinātiroma. Nā ē mato yoiai keskara Niospa meka sharakōi. Akka a māto xinifāfe mato yoimisfo anori shināx mā isharatiroma. Niospa mekaya meka chaka osinātiroma. Nāskakē mā nikapaifikī mā shināsharatiroma. ³⁸Nāskarifikī tsōa māmā fata koiro pisha xini mēra nanetiroma nā māmānō farax akaino toxamāiyanō. Nāskakē nā māmā fata fe koiro pisha chakanatiromo. Akka nā māto xinifāfe mato yoimisfo keskara fe nā ē mato yoiai keskara osinātiroma. Nā ē mato yoiai keskara Niospa meka sharakōi. Akka a māto xinifāfe mato yoimisfo anori shināx mā isharatiroma. Niospa mekaya meka chaka osinātiroma. Nāskakē mā nikapaifikī mā shināsharatiroma. ³⁹Akka māmā pae ayatiakaxō anā tsōa fata ayapaitiroma. Nāskariari iskatirofo: ‘Nā ē ipaoni keskara afianā ē askapai, ēfe xinifāfe ea yoimisfo keskara shara nā fisti ē shināi. Akka meka fetsa chaka ē nikapaima. Askatari meka fena chaka ē shināima,’ ixō shināmisfo fariseofāfe,” Jesús fani.

Nā judeofāfe pena tenetitīa Jesúsxō tāpimisfāfe aros keskara metesfenifo
(Mt. 12.1-8; Mr. 2.23-28)

6 ¹Nā pena tenetitīa Jesús aōxō tāpimisfo fe tarepa kani. Kakī aōxō tāpimisfāfe aros keskara metesfaxō

fonāikakī piifonifo. ²Nāskakē fariseofāfe ato yōkanifo: “¿Afeskakī mā na aros keskara metesfeimē na pena tenetitīa tsōa yonotiroma ixō Moisés noko yoifinino?” fariseofāfe ato fanifo.

³Ato askafaifono Jesús ato kemani, “Akka, ¿a nōko xini Davidōnoa kirika kenenifo keskara mā ōimismē David afaa afeska fanimē āfe inafō feta fonāikōi? ⁴Nāskax a Nios kifiti pexefā mēra ikikaini. A mēra ikikaixō pāa fichixō pini, nā pāa Nios ināmisfo. Nāskaxō āfe inafōri ināni akairi pinōfo, akka nā Nios ato kifixomisfāfe ares nā pāa pifiamisfono. Akka fonāikī finakōikī David nā pāa pini āfe inafō feta. ⁵Akka ēfe Epa Niospa ea katonī. Nāskakē eres fisti ē yoitiro a nō atiro keskara na pena tenetitīa,” ixō Jesús ato yoini.

Feronāfake mēke yōshiya Jesús sharafani
(Mt. 12.9-14; Mr. 3.1-6)

⁶Pena fetsa pena tenetitīa Jesús ikikaini judeofāfe ichanāti pexe mēra anoxō ato yoixiki. Anoxō ato yoiaino, nāno ato fe feronāfake āfe pōya kayakai aōri āfe mēke yōshiya ini. ⁷A Moisés yoikī kirika kenenī keskara ato tāpimamisfo feta fariseofāfe ōinifo, na pena tenetitīa na mēke yōshiya Jesús sharafaimākai ikaxō, afara chakafaira ixō yōapaikakī.

⁸Akka Jesús mā tāpia ini a shināifo keskara. Nāskaxō a feronāfake mēke yōshiya yoini: “Fininākafāta ato nēxpakīa nife,” faino, nā mēke yōshiya fininākafāta niini. ⁹Nāskaxō Jesús ato yoini: “Ēri mato yōkanō. Akka, ¿pena tenetitīa afaa nō afeskafatirōmē, shara fayamakī nō chakafatirōraka? Askatari ato ifiyamata, nō ato retetirōraka,” ato fani. ¹⁰Nāskaxō keyokōi ato ōiakeni, a kemataima tsoafo. Nāskata a feronāfake mēke yōshiya yoini: “Mēshafe,” faino nā mēke yōshiya meshatani. Nāskax mēke sharakōia ini.

¹¹Akka nā fariseofo fe a Moisés keneni tāpimisfo akiki ōitifishkinifo. Nāskax āa ranā yoinānifo: “¿Nō Jesús afeskafatiromē?” ikanax.

Jesús aōxō tāpimisfo doce feronāfake ifini
(Mt. 10.1-4; Mr. 3.13-19)

¹²Pena fetsa Jesús kani māchi keya ano Apa Nios kīfikai. Arixō fakishchāi Apa Nios kīfishini. ¹³Mā penano a aōxō tāpimisfo ato kenani. Nānoxō doce faxō ato katonī, aōnoa ato yoimisfo inōfo. ¹⁴Nā feronāfake docefāfe āto anefo fetsa Simón ini, āfe ane fetsa Jesús faxoni Pedro fakī; fetsari Andrés ini, nā Simón exto; fetsari Santiago ini; fetsari Juan ini; fetsari Felipe ini; fetsari Bartolomé ini; ¹⁵fetsari Mateo ini; fetsari Tomás ini; fetsari Santiago ini, nā Alfeo fake; fetsari Simón ini. Nāato āfe kaifo feta romanōfo potapaipaoni, anā israelifo yonomanōfoma. ¹⁶Fetsari Judas ini, nā Santiago fake; fetsari Judas Iscariote ini, nāato Jesús ato achimani. Nā tii Jesús ifini doce faxō aōxō tāpimisfo inōfo.

Jesús yora ichapafō tāpimani
(Mt. 4.23-25)

¹⁷Jesús māchi keya ariax ftoni, aōxō tāpimisfo fe a mai sapa shara ano. Nānoax aōxō tāpimisfo mā ichanāfo inifo. Yora fetsafori ato fe inifo, Judea mai anoax, Jerusalén anoaxri feafo ini fākafā kesemēnoaxri. Tiro anoa fekāta Sidón anoaxri fenifo. Āfe meka nikaxikalī Jesúski fenifo, aa isinī ikaifori ato sharafapanō. ¹⁸A niafaka chakata ato fekaxtefaifo ato makinoa Jesús potano sharai fetsenifo. ¹⁹Nāskakē yorafāfe Jesús ramāpaikani, āfe sharaōxomāi Jesús ato sharafapaino.

Nā inimaifo yafi a inimaifoma
Jesús ato yoini
(Mt. 5.1-12)

²⁰Jesús aōxō tāpimisfo ōikī yoini iskafakī: “Afaamaisfiāx mā inimakōitiro.

Nios Ifofaax afe mā ipaxatiro nōko xanīfokōimāiyakē. Nāskakē mā inimatiro.

²¹“Nā yorafāfe fonāikī pipaiyaifo keskafakī māri mā Nios Ifofasharakōipaiyaito māto ōiti mēra āfe meka shara nanetiro, mā inimasharakōinō. Iskaratīari omiskōi mā oiafiāx chipo mā inimai fitsakōitiro Nios fe ipaxakī,” ixō Jesús ato yoini.

²²Anā Jesús ato yoini: “Inimakōikāfe yorafāfe mato noikaspaifono mato potayanā. Askatari mato īchaifono, askatari mato ōikaspaifono askatari mato anekī chakafaifono. nāskakē inimakāfe eōxō mato askafakani kiki. ²³Nāskakē mato askafaifono inimai finasharakōikāfe. Nāskaxō a nai mēraxō Niospa afara sharafo mato mekexona mā fixikai. Akka nā mato chakafaifo keskafakī āto xinifāferi nā Nios ato yoixomisfo chakafapaonifo ato omiskōimayanā,” ixō Jesús ato yoini.

²⁴Akka nā kori ichapayafo Jesús ato yoini iskafakī: “Ooa. Iskaratīa mā kori ichapayax mā inimakōi. Akka chipo naax mā omiskōipakenaka, Nios Ifofamax kori fisti shinākatsaxakī.

²⁵“Ooa. Iskaratīa afara ichapayax mā inimakōiyoi; akka chipo mā fonāixii. Askatari iskaratīa mā fitsakōiyoi; akka chipo shināmitsai mā oiaxii.

²⁶“Yorafa sharakōira mato faifono, mā inimakōimis. Māto xinifori nāskapaonifo, nō Niospa meka tāpikōikē noko yoisharakōikanira ikanax āa chanīfikani,” Jesús ato fani.

“Mato noikaspafiaifono māroko ato noikāfe,” Jesús ato fani
(Mt. 5.38-48; 7.12)

²⁷Nāskata anā Jesús ato yoini: “Akka mā ea nikaito ē mato yoi. A mato noikaspaifo ato kopikima ato noikāfe. Askatari ato axosharakāfe. ²⁸Mato

chakafaifāferi ato yoisharakāfe. Askatari a mato omiskōimamifso Epa Nios ato kifixokāfe. ²⁹Akka fētsa mato tapasaito, ‘Takai fetsari ea afe,’ fakāfe. Askatari fētsa mato tari fiaino āa fotanō inākāfe, rapatiri mato fiaito inākāfe āa fotanō.

³⁰Akka fētsa mato afara yōkaito inākāfe. Askatari fētsa mato afara fiaito ferateyamakāfe. ³¹Nā mā fichipaiyai keskakafī fetsafāfe mato axosharaifono, nāskariifiakī māri fetsafori axosharakāfe.

³²“Akka mā ato noikī nā mato noiaifos mā ato noia, askarakai sharama. Yora chakafori nāskariakani; nā ato noiaifos ato noikani. Mā askainokai, ‘Mā afarafo shara faa,’ ixō Niospa mato yoima. ³³Askatari mā ato afara axoshara nā mato afara axosharaifos, askarakai sharama. Nāskariakani yora chakafori. ‘Mā afara sharafo shara faa,’ ixō Niospa mato yoima. ³⁴Akka mā ato kori ināxō mā ato shinākōimis nokomāi kopifakōikanira ixō; akka na yora fetsafāfe ea afaa kopifatirofoma. Nāskakē ē ato afaa ināpaima ixō mā shinākī mā afaa ināma, askara sharama. Nāskariifiakani yora chakafo kori inānōnāmisfo nokomāi kopifasharakōikanira ikanax. ³⁵Akka ē mato yoinō, nikakapo. A mato noikaspaiifāfe māroko ato noikāfe, ato shara fakāfe. Afara ato ināxō ea kopifafe iyamakāfe. Mā askai Epa Nios ari mā nokoaito matoki inimayanā afara sharafo mato ināxii. Nāskax mā Nios Sharapa fake mā iki. Nāfi tsoa keskaramāki sharafinakōiaki. Epa Nios sharakōi tsōa fayamafiaino ato noikōi. Nā yora chakafori ato noi. ³⁶Nāskakē māri ato noikōikāfe, nā Epa Niospa ato noikōiai keskakafī,” ixō Jesús ato yoini.

“Fetsafo mekakafī chakafayamakāfe,” ixō Jesús ato yoini
(Mt. 7.1-5)

³⁷Anā Jesús ato yoini iskakafī:
“Mēxotaima fetsafo mekakafayamakāfe iskakafī yoikī: ‘Nato afara chakafakī

Niospa omiskōimapainō,’ fakī. Akka mā ato askafayamaino Niospari mato mekakafatiroma iskakafī yoikī: ‘Na yorafo chakafo,’ mato fatiroma. Akka yorafo fe rafesharaxō ato raefakāfe. Mā askaino Epa Niospa matori raeshara faxii mā yorafo fe rafesharano. ³⁸Fetsafo afara ināsharakōikāfe. Mā fetsafo afara ināsharakōikē, matori Niospa afara ichapa sharakōifo ināxii. Akka mā fetsafo afara ināsharakēma Niospa matori afaa ichapa ināxima, mā ato afara ināsharakōikēma,” Jesús ato fani.

³⁹Jesús meka fetsafaxō ato yoini iskakafī: “Akka yora fēxo afe fēxo iyopaiikī iyotiroma, mai xato mēra paketiro. Nāskari fakī fētsa Niospa meka tāpīxoma mato yoitiro. Askara yorafo yoiyamakāfe, mato anorima yoitirofoki. ⁴⁰Akka a aōxō tāpimisfāfe a ato tāpimamis finōtirofoma. Akka mā tāpisharakōikanax āto maestro keskara itirofo.

⁴¹“¿Afeskakī ifi pasta pishta fetsa feronaki ikano mā oimē, māroko ifi pasta efapa feostamefixō? ⁴²Akka, ¿mā shināimamē a mā ifi pasta efapa feostamea? Akka afeskakī mā fetsa iskakaimē: ‘Yamā, ē mia fixonō a mī ifi pasta pishta fero naki ika,’ fakī, mākōi mā kakamepaimis. Mākai afaa tāpiama. Akka a mā ifi pastafā feostamea mā tsekayokāfe. Nāskaxō mā mā oisharakī a fetsa feronaki ika mā fixosharatiro. Nāskari fakī mā chaka xateyamaxō mā fetsafo chaka xatematiroma. Akka māto chaka xatexō fetsafo mā chaka xatematiro,” ixō Jesús ato yoini.

Ifi āfe fimioxō nō tāpitiro afe keskaramāki
(Mt. 7.17-20; 12.34-35)

⁴³Anā Jesús ato yoini iskakafī: “Ifi shara fimi chakaya itiro. Ifi chakari fimi sharaya itiro. ⁴⁴Akka ififo āfe fimioxō nō tāpitiro afe keskaramāki.

Moxaya òikĩ nõ tãpitiro. Na keoimara nõ fatiro. Nãskari fakĩ nõ tãpitiro moxaya òikĩ, nari uvamara nõ fatiro. ⁴⁵Nãskari fakĩ yora sharapa meka shara yoitiro, ãfe òiti mëraxomã shara shinãkĩ. Akka yora chakapari meka chaka yoitiro, ãfe òiti mëraxomã chaka shinãkĩ. Nãskaxõ nõ ãfe òiti mëraxõ shinãi keskara yoitiro.”

Pexe rafeõnoa Jesús ato yoini

(Mt. 7.24-27)

⁴⁶Nãskaxõ anã Jesús ato yoini: “Akka, ÷afeskakĩ mã ea Ifofafiakĩ, a ã mato yoiai keskara mã akimamẽ? ⁴⁷Ë mato yoinõ afe keskarafomãkĩ nõ ea nikaifo, nãfãfe nõ ã ato yoiai keskara amisfo. ⁴⁸Nã yõra pexe fai keskara, pexe fakĩ mai chai põkixõ mai teiki nokoxõ pexe kishi nõchiano. Mã faka faikĩ faka poikõikĩ pexe afeskafatiroma pexemãi kerexkõikẽ. Nãskarifiakĩ yõra ea Ifofasharakõixõ afara afeskara afiaito shinãchakatiroma. ⁴⁹Akka nõ ã yoiaito ea nikaito nõ ã yoiai keskara akima, nõ yora tatimato pexe fai keskara. Pexe fakĩ tãpixoma pexe kishi nõchisharamano, a nãmã faka faikĩ potatiro. Nãskax mã pexe pãoikax chakanakõitiro. Nãskarifiakĩ fẽtsa ãfe meka nikafikĩ ea nikasharaima. Nãskakẽ omiskõipakenakafo,” ixõ Jesús ato yoini.

Jesús sharafani romanõ xanifãfe ãfe ina yonaito

(Mt. 8.5-13)

7 ¹Mã Jesús yorafo yoikĩ xateax Capernaúm ano kani. ²Nãno soraro xanifõ romanõ ini. Nãato a yonoxomis fichisharapaikõimis yonaifinakõi nakerani. ³Nãnoxõ nõ soraro xanifãfe nikani Jesúsnoa yoaifono. Nãskaxõ judeo anifõfo nõchini Jesús yoixotanõfo a yonoxomis sharafaxoyonõ.

⁴⁻⁵Ato askafaino mã fokaxõ Jesús yoinifo iskafakakĩ: “Oa soraro xanifãfe nofe yora yamafixõ noko axosharamis ikaxõ chikishita,” fanifo. “Noko keyokõi noikõimis nãato ichanãti pexe noko faxoni. Nãskakẽ ãfe ina mã sharafaxotiro,” judeofãfe Jesús fanifo.

⁶Askafaifono Jesús ato fe kani. Akka Jesús mã pexe chaima faikaino, nõ soraro xanifãfe afe rafeafo nõchini yoitanõfo iskafakĩ: “Ifo, ã mia fekaxtefaima. Ëkai afaama. Akka mã tsoa keskarama. Mĩ finakõiakĩ ãfe pexe ano kayamafe. ⁷Akka ãkairokõ afaax nãskakẽ ã mikiki kaama. Akka mã mekapa a ea yonoxomis ea sharafaxõfe nonoxõ. ⁸Akka eari ãfe xanifãfe yonomamis. Ëri sorafõfo yonomatiro. ‘Katãfe,’ ã faino karisatiro. Askatari, ‘Ekeki ofe,’ ã faino ekeki orisatiro. Nãskakẽ a ea yonoxomisri afara ea axõfe ã faino ea axotiro. Akka mã afama mĩshiti fatirokĩ. Mĩ mekapa a ea yonoxomis ea sharafaxõfe,” ixõ yoini.

⁹Askafaito nikakĩ a afe foafo Jesús ato yoini: “Kee, nikakapo. Na feronãfãfe israeli yamafixõ ea chanimara fakĩ finakõi, fetsafo keskarama. Akka Israel anoafãfe ea iskafamisfoma chanimara fakakĩ,” ato fani.

¹⁰Ato Jesús askafaino a sororo xanifõ fe rafeafo mã ãto pexe ano fokaxõ õiafo a yonaito õifainafo mã shara fichitoshinifo.

Jesús otofani kãro ifomãfa fake

¹¹Mã askafata Jesús kani pexe rasi ãfe ane Nain ano. ãfe inafo fe kaino yora ichapaforti afe fonifo. ¹²Mã pexe rasi chaima fãi kakĩ õini a naa iyoifõfõfõfo maifaifokakĩ. Kãro ifomafa nõ ãfe fake fisti ini. Nã kãro ifomafa fe yora ichapafa afe fonifo. ¹³Nã kãro ifomafa oiaito òikĩ, Jesús shinãkõikĩ yoini iskafakĩ: “Oiyamafe,” fata, ¹⁴Jesús

kaxō a kamaki rataxō iyoi foaifo ramāni. Akka nā iyoi foaifo nāno nētenifo. Nāskata nā naita Jesús yoini: “Naetapa, ē mia yoi, fininīkafāfe,” faino, ¹⁵fininīkafāni. Nāskakē a naita fininākafe tsaota mekani. Nāskaxō Jesús afa yoini: “Nakīa, mī fake,” fani. ¹⁶Nā naita Jesús otoa ōikani. Yorafo ratei fetsenifo. Nāskakaxō Nios yoisharakōinifo iskafakakī: “Epa Niosfi finakōiaki āfe meka yoimis nokoki noko,” fanifo. Nāskatari yoikī iskafanifo: “Epa Nios nokoki nokokōia, afe yorafo kexesharaxiki,” fanifo. ¹⁷Nāskakē Judea anoxō keyokōi nikaketsanifo, aa kematai ixori nikaketsanifo a naita Jesús otofakē.

Juan aōxō tāpimisfo Jesúski nīchini
(Mt. 11.2-19)

¹⁸Juan karaxa mēraxō nikani Jesús ato sharafaito Apa Niosxō. Nāskaxō āfe ina rafe kenani. ¹⁹Nāskaxō ato nīchini Jesús ano fotanōfo mā ato nīchia fokaxō yoinōfo iskafakī: “¿Mīmē Cristo nā Epa Niospa nokoki nīchiai, askayamai fetsa nokoki oiraka nā nō manai?” ixō yoitanōfo Juan ato nīchini. ²⁰Mā Juan ato nīchia fokaxō Jesús yoinifo: “Juan Maotista noko nīchia nō oa mia yōkaiyoi, mīmakī a Niospa nokoki nīchia, askayamakī fetsa nō manairaka,” fanifo. ²¹Jesús anoxō yora ichapa sharafapani, a isinī ikanaifo sharafata, a omiskōifinakōiafo sharafata, a niafaka chaka ato mēra nanea ato makinoa potata, a fēxofo ato fero sharafaxōaito ōinifo.

²²Nāfo askafata Jesús ato kemani iskafakī: “Fokaxō Juan yoitakāfe a mā ōiyanā a mā nikafori. Yoitakāfe, mā fēxofāfe sharakaxō ōisharakani kiki, askatari nā chatofori mā sharakanax niafoki, a rashkishiaifori mā sharafokī, a pastofāferi mā nikasharakani kiki, a

namisfori mā otoafoki, a afaamaisfāferi Niospa meka shara nikakani kiki afeskaxō Epa Niospa noko ifitiromakī. ²³Akka a ea chanīmara fasharakōia afara fetsa shinātama ekeki inimakōitiro,” Jesús ato fani, Juan ina rafe.

²⁴Nā Juan ato nīchia rafe mā foaifono Jesús yorafo yoikī taefani Juanoa, iskafakī ato yoikī: “¿Afeskakī tsōa istoma anoa Juan ōifokani fonifomē? Juankai nā nēfe tafa pei takka takka akai keskarama. Nāskarifiakī mā mā tāpia Juankai ōiti ranāyama. ²⁵Akka, ¿tsoa ōikai mā kamismē? Ōitsai, feronāfake rapati sharakōi safekē ōikai mā kamisraka. Akka mā mā tāpia a rapati sharakōi safemisfo xanīfofōfāfe āto pexe anoxō rapati sharakōi safetirofo. ²⁶Akka, ¿tsoa ōikai mā kamismē? Nā Niospa meka yoimis ōikai mā kamisraka. Akka chanīma, nā Juan Niospa ina finakōia fetsafo keskarama. ²⁷Akka nā Juanoa yoikī Isaías kirika keneni iskafakī:

Mī nai ariax mai ano
fotoyoamano nā ēfe meka yoimis ē
nīchiki taefai mīdnoa ato yoiaino
itipinīsharakaxō mia nikakōinōfo,
ixō keneni. ²⁸Akka ē mato yoi, ē mato
pāraima. Tsōakai Juan finōama. Juan
yoimis keskara meka shara noko tsōa
yoimisma. Juanki Nios inimakōimis.
Akka fetsafāferi afayamafikaxō ea
Ifofaifono Nios atoki inimakōi. Nāskakē
Juan finōkōiafo Niospa ato ōimis.”

²⁹Keyokōichi Juan nikanifo, a xanīfo Roma anoa kori fixomisfāferi nikanifo. Nāskakē Juan ato maotisafapani māmāi tāpikōiafāfe Nioskairoko chanīmiskē. ³⁰Akka nā fariseofo fe a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfo afo maotisakaspanifo Juan yorafo maotisafapaino. Nā Niospa ato yoipaiyai keskara nikakaspanifo.

³¹Nāskaxō anā ato yoini: “Iskaratīa na niyoafo afe keskarafomākī ē mato yoinō mā tāpinō. ³²Nā fakefo āto kaxeti anoax kaxekakī āto yamafo kenatirofo tai tai iyanā. Akka mā āto yamafo nokokanax a ato yamafāfe fichipaiyaifo keskai tsoa kaxesharayamaino ato yoitirofo iskafakakī: ‘Nō nōko xaiti maneaino akka mā mairamisma. Askatari shināmitsayanā nō fanāūkaino mā oiamisma,’ ixō ato yoitirofo. Akka māri nāskariai mā tsoaki inimamisma. ³³Akka Juan Maotista oni. Atokai pikī finapaimisma, askatari afaa pae ayamisma. Akka mā yoisim iskafakī: ‘Juan niafaka yōshi chakaya,’ mā famis. ³⁴Akka ē Niospa Fakekōi oni. Piyānā ē ayamis. Akka ea mā iskafakī yoisim: ‘Jesús ichapakōi piimis, askatari pae ayamis,’ mā ea famis. ‘Nāskax yora chakāfo fe rafemis, a romanō xanīfo kori fixomisfo feri rafemis,’ mā ea famis. ³⁵Akka ē shara imis Niospa ea shināmanaino. Juanri shara imis Niospa shināmanaino. Yorafāfe noko ōikī tāpitirofo,” ixō Jesús ato yoini.

**Jesús Simón pexe ano kani.
Nā Simón fariseo ini**

³⁶Fariseo fistichi pikīxiki Jesús iyoni. Afe Jesús kani āfe pexe ano nāno mīsa ano tsoaxō piaino. ³⁷Nānoa nā kēro chotaferomato nikani nāno ato fe ixō. Nā fariseo pexe anoxō Jesús pii ano, nāno nā kēro nokoni, manishomo oxokōiki pirofomā foikai. ³⁸Mā nokoax oiayanā Jesús āfe tae resotai nitishota tsaopakekafāni. Tsoax oiaino Jesús āfe tae pichikī āfe fēotoshini. Nāskaxō āfe fōo otekere ayanā āfe tae tsōokakata akiki pirofomā nachini. ³⁹Nā fariseo a Jesús iyoato na kēro askaito ōikī āfe ōiti mēraxō shināni: “Na feronāfake Niospa meka yoikatsaxakitsi tāpi kiki na kēro afe keskaramakī na āfe tae ramākai, nā kēro chakakōi,” ixō āfe ōiti mēraxō shināni.

⁴⁰Nāskara āfe ōiti mēraxō shināito Jesús yoini nā fariseo: “Simón, afara

fetsa ē mia yoipai,” faito nā Simón fariseo kemani: “Ea yoife, Ifo,” fani.

⁴¹Askafaito nikakī Jesús yoini feronāfake rafeōnoa meka fetsafaxō: “Nā feronāfake rafeta a ato kori minimis niminifo. Fētsa nimini quinientos nā kori ane denarios. Fētsari nimini cincuenta. ⁴²Afeskaxoma kopifatiroma inifo. Akka nā ato kori minimisto ea kopifakāfe ato fanima. Ato shara fani nā rafe. Akka ea yoife fatoto noikī finasharakōimākai,” faito, ⁴³Simón kemani: “Ētsa, nā ichapa nimiatō noikī finakōi rakikīa,” faito, Jesús yoini: “Ēje, mī yoisharakōiaki.”

⁴⁴Nāskaxō nā kēro ōiyanā Jesús Simón yoini: “¿Mā mī na kēro ōimē? Akka ē mī pexe mēra ikikē mī ea faka ināma, ē aō ochokomepanā. Akka na kēromā oiayanā ēfe taeki āfe fēo tosiyanā ea ōchoa. Nāskaxō āfe fōo ea otekere aka. ⁴⁵Akka mā nō feyai askafimisno, mī ea tamoki tsoo akama. Akka na kēromā ikitoshixō ēfe tae pemākia tsoo akī xateama. ⁴⁶Akka mā nō feyai askafimisno mīkai xinī ēfe mapoki mīa matekere akama. Akka na kēromā ēfe taeki pirofomā nachia. ⁴⁷Akka ē mia yoi, na kēro chaka finakōikē mē āfe chaka soaxona, ea noikōiatio. Akka fētsari afaa chakafai finamano mē āfe chaka pishta soaxofiano ea noisharaima,” ixō Jesús yoini.

⁴⁸Nāskaxō a kēro yoini: “Mē mia chaka soaxona,” fani. ⁴⁹A ato feta piaifori nāno ato fe inifo. Nāskax aa ranā yoinānifo. “¿Tsoamē na ato chaka soaxonai?” ikanax yoinānifo. ⁵⁰Nāskaxō afianā Jesús nā kēro yoini iskafakī: “Ea mīa chanīmara faito ē mia chaka soaxonaki, kasharatāfe,” ixō Jesús yoini.

Kērofāfe afara Jesús axosharapaonifo

8 ¹Mā askafata pexe rasi mēra Jesús kafāsapaoni. Afe keskaramakī Apa Nios xanīfōnoa ato yoifofāsafai. Nā

doce feronãfake aõxõ tãpimisfo afe fofãsapaoonifo. ²Këro ranãri Jesús fe fofãsapaoonifo, mãmãi ato sharafaano ato makinoa niafaka yõshi chaka potakĩ, a isini ikaifori ato sharafani. Nãnori ato fe ini ãfe ane María Magdalena. Nã María Magdalena makinoa Jesús siete niafaka potani. ³Nãskata Juanãri ato fe ipaoni, Cuzapa ãfi. Nã Cuzapa Herodes yonoxopaoni. Susanãri ato fe ipaoni. Nãskatari nã këro fetsafãferi Jesús yafi aõxõ tãpimisfo ato kori inãpaonifo.

**Jesús ato yoini meka fetsafaxõ
fimi exe saamisnoa
(Mt. 13.1-9; Mr. 4.1-9)**

⁴PeXe rasi anoax yora rasi fenifo, Jesús õifekani. Nãskakë yora kaya ichanãfono meka fetsafaxõ Jesús ato yoipakeni iskafakĩ: ⁵“Feronãfake fistichi fimi exe saafoni ãfe nõxati mëra këchoxõ fokĩ. ãfe tarepa ãfe fimi exe saakaino ranãri fai nẽxpakĩa pakeaito peamanifo, ranãri peyafãfe xëani. ⁶Akka mã foaipaiyaito xinĩ namani, yosipanã, ãfe tapo airoko mai mëra kasharakë. Foaikax samama nani xinĩ tsasifaano. ⁷Ranãri fimi exe moxafo mëra pakei fetseni. Moxafo mëranoax moxafoya foaipaiyaito moxafãfe namani. ⁸Akka fimi exe ranãri mai shara ano pakeni. Nãskax foaisharax fimi ichapayakõi ini fetsa cien ini,” ixõ Jesús ato yoini. Nãskaxõ anã fãsi ato yoini: “Mã pachoyakĩ ea nikasharakõikãfe,” ato fani.

**Meka fetsafaxõ yorafo yoixõ a aõxõ
tãpimisfo xafakiakõi ato yoini
(Mt. 13.10-17; Mr. 4.10-12)**

⁹A aõxõ tãpimisfãfe Jesús yõkanifo: “Noko yoisharafe, nõ mia nikasharamakĩ afaa mĩ yoiãmãki meka fetsafaxõ,” faifãfe ¹⁰ato yoini: “Ë mato yoĩnõ Epa Nios xanĩfãfe afeskaxõ afe

yorafo ikinãmãki, ã mato tãpimasharai afe keskaramãki. Akka fetsafo meka fetsafaxõ ã ato yoi. Nã ã ato yoiãi õisharafikakĩ õisharafoma. Nikafikakĩri nikasharafoma,” ixõ Jesús ato yoini.

**Jesús meka fetsafaxõ fimi exe saamisnoa
ato yoini ato tãpimasharakõixiki
(Mt. 13.18-23; Mr. 4.13-20)**

¹¹Anã Jesús ato yoini iskafakĩ: “Na meka fetsafaxõ ã mato yoiãi iskarakĩ nikakapo. Na fimi exeõnoa ã mato yoiãi, fimi exeõnoa ã mato yoima. Niospa mekaõnoa ã mato yoi. ¹²Akka na fai nẽxpakĩa fimi exe pakea peamatirofo keskafakĩ, nãskarifiãkĩ Niospa meka nikapaiyãfono Satanãs chakata ato nikatima fatiro afe iyamapakeãnofo. ¹³Akka nã fimi exe makex mëra pakeax foaitiro keskariãkĩ, nãskarifiãkĩ fẽtsa Niospa meka nikapaisharakõiyotiro. Akka nã fana tapo foaisharama keskaraxõ nikafikĩ nikasharaima. Nãskaxõ afara afeskaraino samamashta kachikiri fatiro. ¹⁴Akka nã moxafo mëra fimi exe pakea keskarãfori a ea nikaifo. Akka ea nikafikani, nã moxafãfe fanafo namai keskarãfo, ãto shinã mëraxõ afara sharafo shinãkakĩ. Nãskakakĩ a Niospa ato amapaiyãi keskara shinãkanima. Nã fimi exemais keskarãfo. ¹⁵Akka nã fimi exe mai shara ano pakea keskara. Nãskarifiãkĩ yora õiti sharayato itipinĩsharaxõ ea nikasharai, Niospa meka chanĩmara fakõini, nã fimi exe ichapaya keskarakõixõ. Nãskasharakõikaxõ fetsafo Niospa meka nikamasharakõikani fetsafãfe chanĩmara fanõfo,” ixõ Jesús ato yoini.

**Meka fetsafaxõ rãpariki Jesús aõxõ
tãpimisfo yoini
(Mr. 4.21-25)**

¹⁶Anã Jesús ato yoini iskafakĩ: “Akka rãpari õtaxõ tsõa kësho fepotiroma, askatari a ika nãmãri tsõa tsõotiroma. Askakimaroko fomãkĩã tsõotirofo, chai

chaxasharakōikē fetsafāfe ikikaxō ōisharakōinōfo. ¹⁷Nāskarifiakī a afara oneyomis chipo xafakiakōi ōixikani. Nāskatari a afara fomāyomisfo Niospa xafakiakōi ato faxoxii keyokōichi ōinōfo. ¹⁸Nāskakē nikakōisharakāfe. Akka a ea nikakī finasharakōiai Niospa tāpimasharakōi. Akka fetsa ē tāpisharakōia ifiaxō nikamiskēma, askara yora nā tāpia pishta Niospa anā fiatiro,” ixō Jesús ato yoini.

Jesús ōifekani āfe afanō āfe extonō fenifo
(Mt. 12.46-50; Mr. 3.31-35)

¹⁹Jesús yorafo yoiaino āfe afanō āfe extonō akiki fenifo afe mekapaikani. Akka akiki fotirofoma inifo, yora ichapa fospikōimāiyafono. ²⁰Nānoa fētsa Jesús yoini: “Mī efanō mī extonō emāiti niafo mia ōipaikani.” ²¹Askafaino Jesús kemani: “Akka nā ēfe Epa Niospa meka nikakōiaifo nāfofi ēfe efafo ita ēfe extofoki,” ixō ato yoini.

**Jesús nefe yafi iamāfā poo
iki meseniaito nishpa fani**
(Mt. 8.23-27; Mr. 4.35-41)

²²Pena fetsa Jesús kanōanāfānē naneinīkafā aōxō tāpimisfo yoini: “Nō okiri iamāfā pokefainō fokāfe,” ato faino afe fonifo. ²³Mā iamāfā pokefainaifono kanōanāfā xaki mēra rakax Jesús oxani. Nāno atoki nēfefakōiyanā iamāfā poo ini. Nāskaino kanōanāfā faka fospikōini mesekōi ini mā kanōanāfā ikikerani. ²⁴Nāskakē aōxō tāpimisfāfe Jesús mōinifo iskafayanā: “Ifo, mā nō natarameikai, moife,” faifono, Jesús fininākfā nefe yafi iamāfā poo ikaito āfe mekapa nishpa fani. Nāskax anā iamāfā poo inima, sharakōi itani.

²⁵Askafaifono aōxō tāpimisfo yoini: “¿Afeskai mā rateimē? ¿Mā ea chanīmara faimamē?” ato faino, akka

aōxō tāpimisfo rateyanā āa ranā yoinānifo iskakani: “iKee! ¿Na feronāfake afe keskaramē na nefe feta iamāfānē ato yoiaino nikaifo?” ikanax yoinānifo.

**Gadara anoxō Jesús feronāfake
makinoa niafaka rasi potani**
(Mt. 8.28-34; Mr. 5.1-20)

²⁶Nāskata Gadara mai ano nokonifo, nā iamāfā Galilea okiri. ²⁷Mā nokoax Jesús kanōanāfā makinoax fotopakekafanaino, pexe rasi makinoax feronāfake niafaka yōshi chaka nanea akiki oni. Rapati safekatsaxakima. Pexe mērari ikatsaxakīma. Akka nā maiafo mafa kini mēra ano ika ini. ²⁸Nāskakē Jesús fichita a nāmā ratokonō mai chachipakefōfā fāsikōi fiisiyanā yoini: “iEa afeska fayamafe, Jesús! Mī Nios Sharapa Fakeki ē mia yoi mī ea omiskōimayamafe,” fani. ²⁹Nāskafakī yoini māmāi Jesús a makinoa niafaka yōshi chaka potaino, mēxotaimamāi a mēra niafaka yōshi chaka nanemisno. Nāskaito yorafāfe kaninānā metexkere ata otxekere axō kexefiafono, nāfo tesaketsafaini ichopaoni. Nāskakē niafaka yōshi chakata nā feronāfake tsōa istoma ano iyopaoni.

³⁰Nāskaito Jesús yōkani: “¿Mī afe anemē?” faito, nāato kemani: “Ēfe ane Legión,” fani, a mēramāi niafaka yōshi chaka ichapa nanekē. ³¹Nāskaxō niafaka yōshi chakafāfe Jesús yoinifo: “A omiskōipakenakafo kinifā mēra noko potayamape,” fanifo.

³²Akka nāno māchi keya anoxō kochifāfe pinifo. Nāskakē niafaka yōshi chakafāfe Jesús yoikakī iskafanifo: “Noko kochifo mēra nīchife,” faifono Jesús kochifo mēra ato nīchini.

³³Nāskakē niafaka yōshi chakafo feronāfake makinoax tsekefaini kochifo mēra iki fetseni. Kochifāfe pifiai iamāfā

mëra keyopakei fetseax äsai fetseni, keyoköi.

³⁴Askaito öikani a kochifo kexeafö ichoi fetsenifo, a pexe rasi anoafö ato chanifai fokani. Askatari a pexe rasi pasotai ikaföri ato chanifanifo.

³⁵Askaito nikakani yörafä rasi fenifo kochifä rasi äsaito öifekani. Nokokaxö öiafo Jesús nämä a feronäfake niafaka yöshi chaka nanea tsaofa ini, mä a makinoa Jesús niafaka yöshi chakafo pötano. Rapati nafaka mä shinäsharaköia ini. Näskakë yorafö ratei fetsenifo. ³⁶Nä feronäfake makinoa Jesús niafaka yöshi chaka potaito, öiafäfe ato yoinifo afeskax sharamäkí a feronäfake niafaka yöshi chaka nanea. ³⁷Keyoköi yorafäfe nä Gerasa anoafäfe nikakaxö rateköiyänä. “Nonoax katäfe,” faifono, Jesús kanöanäfä mëra naneinäkanafanax kani. ³⁸Nä feronäfake a makinoax niafaka yöshi chakafo tsekeato, “Ëri mefe kapai,” faifo, akka Jesús, “Mí efe katiroma. Nono mí nëtetiro. ³⁹Akka mí pexe ano kaxö a mia Niospa axöa keskara yorafö yoifotäfe,” fani.

Näskafaino nä feronäfake kaxö nä pexe rasi anoafö ato yoiföfäsafani nä Jesús axöa keskara.

Jairo fake xotofake mä nakë Jesús otofani. Askatari këromäri Jesús rapati mëeax sharani

(Mt. 9.18-26; Mr. 5.21-43)

⁴⁰Näskafaferani Jesús anö oni iamäfä pökeferani. Jesús nokoaito fichikaxö akiki inimaköiyänä yorafäfe ifinifo keyoköichimäi manakakí. ⁴¹Akka nämö feronäfake äfe ane Jairo akiki nokoni. Nä Jairo Niospa meka yoimis xanifo ipaoni nä judeofäfe ichanäti pexe sinägoga anoax. Nä Jairo Jesús nämä ratokonö mai chachipakeföfä fäsiköi yoini äfe pexe ano kanö, ⁴²äfe fake xotofake napaiyaino. Akka nä Jairo fake

xotofake fisti ini, doce xinia aka. Nä xotofake mä nakeraköini. Jesús Jairo fe kakí meea yorafäfe shoiakí fetsafö meeni afe fokakí.

⁴³Nänöri këro ato fe kani. Na këro imi nesekima, doce xinia amis. Notoro kopifakí äfe kori keyotiani. Tsoa püshta sharafatiroma ini. ⁴⁴Nä këromä aa kachikiri kaxö äfe tari kexa Jesús ramäkani. Tari kexa ramäkaino koshiköi äfe imi nesetani. ⁴⁵Näskakë Jesús ato yökani: “¿Tsoa ea ramämë?” ato faifo, keyoköichi yoinifo: “Nö mia ramäma,” fanifo. Ato askafaito Pedro yoini: “Ifo, yorafäfe mia shoiaki fetsakaxö mia pitsikinafo,” faifo, ⁴⁶afianä Jesús ato yoini: “Fatora mä fëtsa ea ramä. Akka më täpia fatora fetsa ëfe sharaönoax mä shara,” ixö ato yoiaino, ⁴⁷nikai nä këro rateköini. “¿Mä ea täpiaromë?” ikax rateköiyänä Jesús ano kaxö ratokonö mai chachipakeföfä yoini yorafäfe ferotaifi näatomäi äfe tari kexa ramäkaxö. “Ë mia tari kexa ramäkata më shara,” ixö yoini.

⁴⁸Askafaito Jesús yoini: “Yöxashta, mä mí shara mímäi ea chanimara faax. Näskakë tanaima kasharatäfe,” fani.

⁴⁹Jesús nä këro yoiaino, yora fistichi oxö Jairo yoini: “Mä mí fake xotofake naaki. Anä nöko Ifo fekaxtefayamafe,” faifo, ⁵⁰nikakí Jesús yoini: “Ratekima. Ea chanimara fäfe mí fake naamakí otoi kiki,” fani.

⁵¹Mä pexe ano nokoxö, tsoa Jesús ikikinima. Akka Pedro kaino Santiago kaino Juan kaino inifo nä fäke apa fe fokani, nä fäke afari ato fe kani. ⁵²Pexe mëra ikifaikaxö öiafo keyoköi oiakani fiisinifo shinäkani nä fake xotofake mä naano. Akka Jesús ato yoini: “Oiayamakäfe. Na fake xotofake naamakí oxaki,” ato faino, ⁵³keyoköichi ösaketsanifo, täpifikaxö nä fake xotofake mä nafiano. ⁵⁴Näskaxö Jesús mëkemä mëtsöiniföfä fäsiköi yoini: “Xotofakeshta,

fininākafāfe,” faino, ⁵⁵mā otoax nā xotofake koshikōi fininākafani. Nāskaxō ato yoini nā xotofake pimanōfo. ⁵⁶Nāskakē apa fe afa ratekōinifo. “iKee! ¿Afeska xō otoamē?” ikanax inimakōiyanā. Nāskaifono ato yoini: “Tsoa yoiyamakāfe nā māto fake xotofake nakē mē otoaki,” ixō ato yoini.

**Jesús aōxō tāpimisfo nīchini Nios
Xanifoōnoa ato yoitanōfo**
(Mt. 10.5-15; Mr. 6.7-13)

9 ¹Jesús aōxō tāpimisfo doce ichanāfani. Nāskaxō ato yoini iskafakī: “Ēfe sharaōxō ato makinoa niafaka fetsa fetsatapafo pōtatakāfe, a isinī ikaifo ato sharafayanā. ²Askatari Nios xanifoōnoa ato yoitakāfe, a isinī ikaifori ato sharafayanā. ³Afaa mā fokiki, māto mēstetiri mā fokiki, māto pishari mā fokiki, a mā piikairi mā fokiki, koriri mā fokiki, rapati fetsari mā fokiki. ⁴Akka nā mā ōiai pe xe fetsa anoxō mato ifiaifono, nāno iyokani, nā mā anoax kaitīa. ⁵Akka fatora pe xe rasi anoxō mato ifikaspafono, anoax tsekekaikī māto taekinoa mā mapo taa taa atiro ato ōimaxiki. Mā askafaino tāpitirofo Nios atoki inimayamaino,” ixō Jesús ato yoini. ⁶Nāskata Jesúsxō tāpimisfo fonifo, pe xe fetsafo mēra ato yoifokani. Fokaxō ato yoisharakōinifo. Nios nikasharakōikāfe ato fayana a isinī ikaifo ato sharafanifo.

Juan Maotista nani
(Mt. 14.1-12; Mr. 6.14-29)

⁷Xanifo Herodes nikani Jesúsnoa yoiaifono afama mīshti akaito. ¿Tsoamē a feronāfake? ixō shināni. Akka yoinifo: “Mā Juan afianā mā otoa,” fanifo. ⁸Fetsafāferi yoinifo: “Nā ato Niospa meka yoipaonikīa Elías,” fanifo. Fetsafāferi yoinifo: “Nā nōko xinifo ato Niospa meka yoipaonikīa afianā mā otoa,” ixō yoinifo. ⁹Askafaifono Herodes ato yoini: “Maa, akai Juanma. Mē Juan ato textemayamea. Akka na nō nikai

tsoamē na aōnoa yoiaifo afama mīshti faito,” ixō Herodes Jesús ōipaikōini.

Jesús cinco mil feronāfakefo ato pimani
(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Jn. 6.1-14)

¹⁰Nā Jesúsnoa yoimifāfe mā fēkaxō yoitoshinifo a atanaifo keskara. Askafaifāfe nikakī ato tiis iyoni, pe xe rasi āfe ane Betsaida chaima tsōa istoma ano. ¹¹Akka mā yorafāfe tāpikanax Jesús kaino, nāskakē chifafainifo. Akiki foafono Jesús ato ifini. Apa Nios xanifoōnoa ato yoianā a isinī ikaifori ato sharafapani.

¹²Mā yātapakeaino, aōxō tāpimisfo doce akiki fēkaxō yoinifo: “Yorafa nīchife fokaxō tenetanōfo a piaifo fenayanā fonāikani kiki, pe xe rasi ano fokāta a chaima ikafo anori fotanōfo. Akka nono afaamaki,” faifono, ¹³Jesús ato yoini: “Ato pimakāfe,” ato faito kemanifo: “Nōko pāa cinco pishta foe raferi,” fanifo. “Akka, ĩmī shināimē na yorafa pimaxiki a piaifo nō ato fixotanō?” ixō yoinifo. ¹⁴Akka nāno cinco mil feronāfakefo inifo. Akka Jesús aōxō tāpimisfo yoini: “Cincuenta faxō ato tsōoketsakāfe,” ato fani.

¹⁵Ato askafaifono keyokōi tsoai fetsenifo. ¹⁶Askata Jesús cinco pāa tsomainifofāni foe rafeya. Nāskaxō nai foisnifofā Apa Nios kifini iskafakī: “Aicho Epa, mīoxō ē ato pimai. Mī sharakōi,” fata, pāa kaxketa foe rafeya osixō aōxō tāpimisfo ināni a yorafa ato ināketsanōfo. ¹⁷Nāskakē yorafāfe pikanax māyakōinifo. Akka nā chete faafo doce fēta fospini.

**“Mī Cristo mia Niospa ifini nokoki
nīchixii mī nōko xanifo finakōia inō,” ixō
Pedro Jesús yoini**
(Mt. 16.13-19; Mr. 8.27-29)

¹⁸Pena fetsa Jesús Apa Nios arese kifini. Akka aōxō tāpimisfo afe inifo.

Nāskaxō ato yōkani: “¿Yorafo afaa ikanimē ē tsoamāki?” ixō āto yōkani.

¹⁹Ato askafaito kemanifo iskafakakī: “Fetsafāfe Juan Maotistara, mia fakani. Fetsafāferi Elíasra mia fakani. Fetsafāferi mia iskafakani: ‘Nā nōko xinifo ato Niospa meka yoipaonikīā mā otoa,’ mia fakani,” aōxō tāpimisfāfe fanifo. ²⁰“Akka mā, ¿ea tsoara faimē?” ixō ato yōkani. Ato askafaito Pedro kemani iskafakī: “Mī Cristo nā Niospa mia nīchini mī nōko Xanīfo finakōia inō,” fani.

“Chipo ea retexikani,” Jesús ato fani
(Mt. 16.20-28; Mr. 8.30-9.1)

²¹Nāskata Jesús aōxō tāpimisfo yoini: “Tsoa yoyimakāfe ēfi Cristoki,” ato fani. ²²Nāskata aōxō tāpimisfo yoini iskafakī: “Ē chipo omiskōifinakōixii. Askatari ea oikaspakakī ea potaxikani, judeofāfe xanīfofo feta a Nios ato kifixomis āto xanīfofōfāfe a Moisés yoikī kīrika keneni keskara ato tāpimamisfāferi. Askatari ea retexikani. Ea retefiafono, tres nia oxata ē anā otoxii,” ato fani.

²³Nāskata keyokōi ato yoini iskafakī: “Fatora fetsa ēfe inakōi ipaikī āakōi apaiyai keskara anā atiroma. Nā ē yoiai keskara nikakōitiro. Pena tii iskatiro, ea Ifofapai: ‘Ēfe Ifoxō ea retefiafono ēkai ēfe Ifo ē potanakama,’ ixō shinātiro. ²⁴Akka fetsa āa shinātiro iskakī: ‘Ē Nios Ifofaito ea retetirofo. Nāskakē ē Nios Ifofaima,’ ixō shinātiro mesekī. Askara yora naax ēfe Epa ano katiroma. Akka nā ea Ifofaa, eōxō reteafono ē ifixii efe īpaxanō eamāi Ifofamiskē. ²⁵Askatari fatora fetsa nōko mai anoax afara ichapayakōi ikatsaxakī mā naax aya katiroma. Ea Ifofayamax koriya ifiakatsaxakī Epa Nios ano katiroma. Akka afama mishtifoya iyopaofinixakī nā omiskōipakenakafo mēra kaax anā

aya itiroma. Āfe afarafori Nios inātiroma afe ipaxakī. ²⁶Akka fatora fetsa eō rāfikī ēfe meka sharari yoikaspaito, ēri aō rāfikōixii ē yoikī iskafaxii: ‘Ē na yora oimisma,’ ē faxii. Ēfe sharafoya mē oax ēfe Epa sharafoyari ē oxii, ēfe ājiri sharafori efe fotopakefōfāxikani. ²⁷Ē mato pāraima, fatora mā fetsa nayoxoma nono efe iyoxō ēfe Epa xanīfo finakōia mā oiyoxii,” ixō Jesús ato yoini.

Jesús āfe femānā fetsa keskara ini,
fafekōini. Āfe rapatiri oxokōi ini
(Mt. 17.1-8; Mr. 9.2-8)

²⁸Askata ocho nia mā finōano ato yoikī keyota, Jesús māchi keya māpefaini arixō Apa Nios kīfikai. Āfe ina tres iyoni. Santiago iyota Juan iyota Pedro iyota ato fani. ²⁹Apa Nios kīfiaino, āfe femānā fetsa keskara itani. Āfe rapati oxokōi ini fafekōiyanā. ³⁰Akka nāno feronāfake rafe akiki nokokanax afe mekanifo. Mā nafianixakī Moisés fe Elías inifo. ³¹Nā rafeta chaxapakefōfānifo. Mā fotokanax Jesús fe ketaxamei nikaxō yoinifo nā Jerusalén anoax Jesús omiskōixiai reteafono. ³²Nāskata Pedronō Santiagonō Juannō oxapaiifikakī oxatenekōinifo. Jesús fafekōiaino oinifo nā feronāfake raferi oinifo Jesús fe niafāfe. ³³Mā Moisés fe Elías Jesús makinoax foaifono, Pedro yoini: “Ifo, sharakōi ano nō oa. Nono nō tapas fanō, tres fakī. Mia fetsafaxota Moisés fetsafaxota Elías fetsafaxota nō fanō,” fani. Akka Pedro tāpinima a yoiai keskara shināfenokōini. ³⁴Pedro mekai askaino ato kōinī maipakefōfāni. Ato kōinī maipakefōfānaito oikani ratekōinifo. ³⁵Nā kōi mēranoax mekai iskaito nikanifo: “Nafi ēfe Fakekōikī ē aō noikōi. Nāskakē nikasharakōikāfe,” ixō yoiaito nikanifo. ³⁶Mā mekai askai

nishpatanaino, Jesús ares nikē òinifo. Akka tsoa yoitama ares fisti āto òiti mēraxō shinānifo. Nāskaxō tsoa yoinifoma nā òiafo keskara.

**Jesús feronāfake naetapa
niafaka chaka pōtaxoni**
(Mt. 17.14-21; Mr. 9.14-29)

³⁷Pena fetsa māchi keya ariax mā Jesús aōxō tāpimisfo fe fotoano, yōrafā rasi akiki fenifo òipaikani. ³⁸Nānoxō yōrafā rasi mēraxō yora fistichi fāsikōi Jesús yoini: “Ifo, ēfe fake ea òixoniyope. Nā fisti ēfe fakeki. ³⁹Niafaka chaka a mēra nanexō, fāsikōi fiisimamiski, mesta mesta imayanā āfe axfapari fākok potamamiski. Chakakōi famis a makinoax tsekeaspayanā. ⁴⁰Akka mī inafō mē yoia ēfe fake makinoa niafaka yōshi chaka potakāfe ē ato fafiaino akka tsōa atiroma,” fani.

⁴¹Askafaino Jesús kemani: “iOoa! Mākai ea tāpisharama. Mā afara shināmis. Akka afetiākai ē matoki onima. ¿Afetiākai mā ea tāpimē?” Jesús ato fani. Nāskaxō yoini: “Niri mī fake ea efexōfe,” Jesús apa fani. ⁴²Nāskata āpa Jesús ano efeaino, nā fake nīafaka fia kekēfofā anā nāmā potani, anā ea ea imapaikī. Akka Jesús fāsi mekainākfā iskafani: “Nīafaka mī chaka chakakōikī, nā feronāfake makinoax tsekekaitāfe,” fani. Nāskax nā feronāfake sharakōi itani. Nāskaxō apa īnāni. “Nakīa mī fake,” fani.

⁴³Askafaito òikani āa ranā yoinānifo: “Aira, Niospa afama mīshti atiro,” ikanax āa ranā yoinānifo.

**Anā Jesús ato yoini: “Chipo ea
retexikani,” ixō**
(Mt. 17.22-23; Mr. 9.30-32)

Jesús nā feronāfake sharafaito òikaxō shināifono, Jesús aōxō tāpimisfo yoini, ⁴⁴“Ē mato yoiaito nikakōisharakāfe,

shināmakikākīma. Fetsafāfe ea ato achimaxikani kiki,” ixō ato yoini. ⁴⁵Akka tsōa tāpinima a ato yoiai keskara Niospamāi ato shinā mēraxō ato shinātima faino. Nāskai ranonifo Jesús yōkapaikani ato xafakīa yoipanā.

“Akka, ¿tsoakaimē sharafinakōia?” inifo
(Mt. 18.1-5; Mr. 9.33-37)

⁴⁶Nāskata chipo aōxō tāpimisfo āa ranā feratenānifo, “Akka, ¿fato nō fetsa sharafinakōimē?” ikanax. ⁴⁷Nāskaxō a aōxō tāpimisfāfe shināifo keskara mā Jesús tāpixō fake yome ifixō chishtoinifōfāni. ⁴⁸Nāskata aōxō tāpimisfo yoini: “Akka fatora fētsa ēfe aneōxō na fake yome noikī nāatori ea noisharakōi. Nā ea noisharaito ea fisti noima, nā ea nīchiniri noisharai. Akka fatora mā fetsa āto ina keskaraxō mā yorafo shara faa, nāfi sharafinakōiakī,” ixō Jesús ato yoini.

Fētsa noko noikaspatama noko sharafai
(Mr. 9.38-40)

⁴⁹Ato askafaito Juan yoini: “Ifo, mā nō òia oa feronāfake fistichi mī aneōxō niafaka chaka potaito. Nāskakē, ‘Askafayamafe,’ nō faa. ‘Mī nofe rafemismaki mī niafaka chaka yorafo makinoa potatiroma,’ ixō nō yoia,” fani.

⁵⁰Askafaito Jesús kemani: “Askafayamakāfe, noko chakafatama, noko sharafai askara sharaki,” fani.

Jesús Santiago yafi Juan mekatima fani

⁵¹Mā chaima Jesús Apa Nios ari nai mēra kaino tsōakai nētefatiroma ini māmāi tāpikē a Jerusalén anoax noko nāxoxiai Apa Niospa yoiyoni keskai. ⁵²Nāskaxō fetsafo rekē nīchini, mā fokaxō pexe rasi Samāria anoxō itipinīsharafaxonōfo a nokoikai anoxō. ⁵³Akka samāritanōfāfe ato ifikaspanifo, māmāi tāpikaxō Jerusalén anoamāi

foaifono. ⁵⁴Ato askafaifāfe a aōxō tāpimisfo rafeta Santiago feta Juan ōinifo. Nāskaxō yoinifo: “Ifo, mī noko yoife nō atoōxō Epa Nios kifinō na pexe rasi anoafō nai mēranoax chii pakeki ato kooakī mitonō,” ixō yoinifo. ⁵⁵Akka Jesús anā ato yoini: “Anori shināyamakāfe. Mā shināi keskara ē shināimakai,” ixō ato yoini. ⁵⁶Askafata pexe rasi fetsa ari fonifo.

A afe fopaimisfoōnoa Jesús ato yoini
(Mt. 8.19-22)

⁵⁷Fāi foaifono feronāfake fistichi Jesús yoini iskafakī: “Ifo, ēri mefe kapai nā mī kai ari ēri mefe kafāsaxiki,” faito, ⁵⁸Jesús kemani iskafakī: “Maxoteneroa kiniya, peyafori naayafō. Akka ēkai pexeyama,” fani. ⁵⁹Nāskaxō Jesús anā feronāfake fetsa yoini: “Efe kafe,” faito, akka nāato kemani iskafakī: “Ifo, ea manayofe ēfe epa naito ē maifayotanō,” faito, ⁶⁰Jesús kemani: “Askakīma ea Ifofafe. Akka nā ea Ifofaafāfema yora nakē maifatirofo. Akka mī efe koofe ēfe Epa Nios xanīfoōnoa ato yoifofāsafaxiki,” fani. ⁶¹Akka anā fētsari yoini iskafakī: “Ifo, ē mefe kapai, akka ea manayofe ēfe pexe ano kaxō ē ato yoisharayotanō,” faito, ⁶²Jesús kemani iskafakī: “Akka fētsa ea yonosharaxofiakī a apaoni keskara nā aki, askara yorakai itipinīsharama. Nāskakē ēfe Epa Nios xanīfo ano katiroma,” ixō Jesús yoini.

Jesús setenta y dos yorafo nīchini pexe rasi ano fotanōfo

10 ¹Nāskata Jesús anā setenta y dos yorafo katoni. Nāskaxō rafe rasi faxō ato nīchini nā pexe rasifo mēra fanīma mīshti fotanōfo chipo akairi atoki kaxiki. ²Nāskaxō ato yoini iskafakī: “Yora ichapafāfe ea nikayamafiaifono ichapatoma ea

yonoxokani eōnoa ato yoikakī. Nāskakē mā Epa Nios kifikāfe a yonoxomisfo katonō eōnoa ato yoinōfo. ³Akka mā fotakāfe, ē mato nīchikai yora chakafo mēra nāfāfe mato chakafapaikani. Oa chaxo poomānā pipaitiro keskafakī, matori askafapaikani eōnoax mā isharafiakē yora chakafāfe mato chakafapaikani. ⁴Ato mēra kakī mato forosa foyamakāfe, mato koriri foyamakāfe, mato sapatori foyamakāfe. Fokakī yorafo finōfāikakī nēteax ato fe mekakakīma. ⁵Pexe fetsa mēra ikixō taefakī ato yoisharakāfe iskafakī: ‘Niospa mato sharafanō mā isharakōinō,’ ixō ato yoikāfe. ⁶Akka nā pexe mēra ika fetsa isharakōikē nā Niospa shara fakōini. Akka a mā ato yoiai keskara nikakaspafono Niospa ato inimamaima. Nāskakē fenokani. Akka mā ato yoiai keskarakōinoax mā afaa fenoima. Epa Niospa mato sharafakōini. ⁷Nāskata pexe rasi mēra nokoax pexe fetsa mēra oxayamakāfe. Nā mā nokoax anoxō mato pimayanā mato ayamanaifono pikāfe. Akka Niosxō yonomisfo nā afara yopaifo ato inātirofo. Nāskakē pexe fetsafo mēra iki foa foayamakāfe. ⁸Mā nokoaito pexe rasi anoxō mato ifiyanā mato pimaifono pikāfe. ⁹Nānoxō a isinī ikaifo eōxō ato sharafakāfe, iskafakī yoianā: ‘Epa Nios xanīfo finakōi afe yorafo ikixikī mā chaimashta oi,’ ixō ato yoikāfe. ¹⁰Akka pexe rasi ano mā mā nokoano anoxō mato ifikaspafono, anoax tsekekāikī ato iskafakāfe: ¹¹‘Nā mato pexe rasi anoax nōko tae ano mapo neano, nō taa taa akano anā nōko neima. Nāskarifiakī mā noko nikakaspaino mato chaka nōko neima, mato nei. Akka shināsharakāfe Nios xanīfo mato Ifo ipai mā chaimashta matoki oi kiki,’ ixō ato yoikāfe. ¹²Akka ē mato yoi, nā omiskōiai nokoaitīa, na pexe rasi anoax

ato omiskōimaniyoi nā Sodoma anoafō ani keskafakī finōmainīfofā ato omiskōimakī finakōiyoi,” ixō Jesús ato yoini.

Pexe rasi anoxō Jesús nikakaspanifo

(Mt. 11.20-24)

¹³Anā Jesús ato yoini iskafakī: “iOoa! Corazin anoafāfe Betsaida anoafō fe mā omiskōifinakōixii. Akka Tiro anoxō Sidón anoxori nā ē mato ōimana keskara, ē ato ōimanano āto chaka xatekaxō Epa Nios Ifofakeranafo. ‘iOoa! Nō afara chakafamiskī iskaratīa nō anā Nios Ifofai,’ iyanā rāfikaxō āto rapati chapo safekaxō chii māpo raish akeranafo fetsafāfe ato ōinōfo. ¹⁴Akka Niospa Tiro anoafō yafi Sidón anoafori ato omiskōimafiakī ato omiskōimasharaima, akka matoroko omiskōimakī finakōixii. ¹⁵Akka, ĩnō Capernaúm anoax nō nai mēra kai Epa Nios ari ixō mā shināmē? Maa. Nā omiskōipakenakafo mēra ē mato potaxii,” ixō Jesús ato yoini.

¹⁶Nāskata Jesús anā aōxō tāpimisfo yoini: “Nā mato nikaifāfe, eari nikasharakani. Akka nā mato nikakaspafāfe, eari nikakaspakani. Nā ea nikakaspafāfe nā ea nīchiniri ēfe Epari nikakaspakani,” ixō Jesús ato yoini.

Anā fenifo setenta y dos feronāfakefo Jesús ato nīchitano

¹⁷Nā setenta y dos feronāfakefo anā fenifo, inimakōiyānā. Mā fēkaxō iskafakī yoinifo: “Ifo, niafaka chakafāfe noko nika mī anēōxō yorafo makinoa nō potaino,” faifono, ¹⁸Jesús ato kemani: “Ēje, mē ōia Satanás nai mēranoax pakeaito oa kana piishikai keskara. ¹⁹Ē mato ēfe shara inā, ēfe sharaōnoax mā kaito rono feta nīfo mato chachiyamanō. Nāskaxō nā noko

noikaspamis Satanás chaka mā finōkōinō, mato afeskafanōma. ²⁰Akka inimayamakāfe niafaka yōshi chaka potax. Akka mā nai mēraxō Epa Niospa mātō anefo āfe kirikaki keneaki, nā sharafinakōia,” ixō Jesús ato yoini.

“Ekeki fekāfe ē mato shināmasharanō,”

ixō Jesús ato yoini

(Mt. 11.25-27)

²¹Ato askafata, Jesús Apa Yōshi Sharaōnoax inimakōikī yoini iskafakī: “Epa Niosi, keyokōi nai mēranoafoya nono mai anoafō mī āto Ifo. Mī sharafinakōia. Akka atirifāfe kirika kene tāpifikaxō mia Ifo fakaxoma. Iskafakī shināmisfo: ‘Tsoa fetsakai noko keskarama, nō tāpikōia,’ ixō shināmisfo. Akka nāfo mī meka mī ato tāpimanima. Akka nā kirika kene tāpikaxoma mia Ifofaifono nāfo mī meka shara mī ato tāpimani, nā mī fichipaiyai keskafakī. Nāskakē ē mia aicho fai,” ixō yoini. ²²“Ēfe Epa Niospa a tāpia keskara eari keyokōi tāpimani ēmāi āfe Fakekē. Akka tsōakai ea tāpiama, ēfe Epa fistichi ea tāpikōia. Nāskarifiakī tsōa ēfe Epa tāpiama, akka eres fisti ē tāpia. Akka nā fetsafori ē ato tāpimanaino nāfāferi Epa Nios tāpitirofo,” ixō Jesús ato yoini. ²³Anā aōxō tāpimisfoki oxō ato fisti yoini: “Nā mā ōiai keskara ōikanax fetsafori inimakōikani. ²⁴Akka ē mato yoi, Niospa meka yoimisfo feta xanīfofōfāfe nā ē mato yoiai keskara ōipaififikakī ōipaonifoma. Nā mā nikai keskarari nikapaififikakī nikapaonifoma.”

Meka fetsafaxō samāritanō sharaōnoa

Jesús ato yoini

²⁵Feronāfake fisti a Moisés yoikī kirika kenei keskara ato tāpimamis Jesús fe mekaikai kani. Jesús ea kemaimākai ixō yōkaikai: “Ifo, ĩē afeskatiromē Nios fe ĩpaxakī?” ixō

yōkaito, ²⁶Jesús kemani: “Akka, ¿a Moisés keneni ano anexō mī ōimismamē afaa ikamākī?” faito, ²⁷a Moisés keneni tāpiato kemani iskafaki: “Nōko Ifo Nios noikōikāfe nōko ōitifoayō nōko yōshi sharafoyaxori nōko kerex sharafoyaxō nōko māpori shināsharakōikāfe, askatari a mia chaima nikari noisharafe a mīa mī noimeai keskafakī ixō Moisés keneni,” faito, ²⁸Jesús kemani: “Mī ea kemasharakōia, mī askafai mī Nios fe ipaxatiro,” ixō Jesús yoini.

²⁹Akka nā Moisés keneni ato tāpimamisto shināni, mī isharakōimisra ea Jesús fanōra ixō. Nāskaxō Jesús yōkani: “Akka, ¿tsoamē ea chaima nika?” faito, ³⁰Jesús yoini: “É mia yoinō mī tāpinō. Feronāfake fisti Jerusalén anoax Jericó ari fāi kaito, yometsofāfe achikaxō rapati fīanifo. Nāskakē seteketsakata nasharakēma fai kesemē rātafainifo. ³¹Nāskano nā ato Nios kīfixomisri nā fai fistichi kani. Akka kakī ōia fai kesemē rakakē ōifikī tanafainima. ³²Nāskano feronāfake fetsa levita arifi okī ōia rakakē ōini, nāatorī kakī finōfaini. ³³Akka feronāfake fisti Samāria anoax nā fai fistichi akairi chipo kakī, mā fichixō aō noikōikī shināköini. ³⁴Nāskata akiki kaxō, a āfe tsefefe ano xini yafī uva ene osixō aō tereaki fetsani. Nāskaxō taxa fakī fetsaxō, āfe kamayo kamaki tsoainīfōfā iyonī, pexe mēraxō kexeshiyoni.

³⁵Nāskata pena fetsa nā feronāfake samāritanō āfe kori exe rafe tsexaxō nā pexe ifo kopifani iskafakī yoiyanā: ‘Na feronāfake ea kexexōfe. Mī kexesharakē ē mia anā kopifaiyoxikai,’ ixō yoini.

³⁶Akka na feronāfake tresnoa ē mia yoipai. Akka, ¿fato aō noikōinimē na feronāfake omiskōiai, a noko chaima nika nō noitiro keskafakī?” ixō yoikaito, ³⁷a Moisés keneni tāpiato kemani iskafakī: “Nā noikōiaito akiki kaxō

sharafani,” ixō yoiaito, Jesús iskafani: “Mīri ato noikī askafafe,” fani.

Marta feta María pexe ano Jesús kani

³⁸Nāskata Jesús fāi kai pexe rasi mēra nokoni, nāno kēro āfe ane Marta ika ini nāato āfe pexe ano ifini. ³⁹Akka nā Marta āfe chiko fistiya ini, āfe ane María. Nā María Jesús nāmā tsaoni a Jesús yoiai keskara nikakōixikī. ⁴⁰Akka Martakai nikanima. Pīchani Jesús pimapai. Nāskakē Jesúski kaxō yoini: “Ifo, ¿ea mīa shināimamē eres fisti ē pīchai ēfe chikokai efeta akima? Ea yoixōfe efeta anō,” faito, ⁴¹akka Jesús kemani: “Marta, mī fekaxtei afarafo shināi. ⁴²Akka nā sharafinakōia María nikakōisharai. Nāskakē ēfe meka shara nikaito tsōa xītitiroma,” ixō Jesús yoini.

“Epa Nios kīfikī iskafakāfe,”

ixō Jesús ato yoini

(Mt. 6.9-15; 7.7-11)

11 ¹Pena fetsa Jesús Apa Nios kīfini. Mā kīfikī xateano aōxō tāpimis fistichi yōkani: “Ifo, afeskaxō Epa Nios nō kīfitiromakī noko tāpimafe, Juan aōxō tāpimisfo tāpimani keskafakī,” faito,

²Jesús yoini: “Akka mā kīfikī iskafatiro:

Epa Niosi, mī fisti sharafinakōia. Keyokōichi mia Ifofanōfo mī ato xanīfo finakōia inō ato īkisharakōipakexakī. ³Nā pena tii a nō piay noko ināfafāife nō afaa yopayamanō. ⁴A noko chakafai nō ato raefa keskafakī nōko chakari noko soaxōfe. Satanás noko afara chakafamapafiaito nokoki kematimafafe, ixō kīfikāfe,” Jesús ato fani.

⁵Nāskafata anā Jesús ato yoini: “Ōitsai, fatora mā fetsa mā yamayano, mato yama yamenakē kafanaino mātō

pexe ano kaxō mato yoikī iskafaino: ‘Yamā, tres faxō ea yoa ināpe. ⁶Mā ēfe yama rama noi kiki chai inoax ēfe pexe ano, ē afaayamaki afaa ē pimatiromaki,’ ixō mato yōkaito, ⁷kemakī mātō pexe mēraxō mā iskafatiroma: ‘Ea fekaxtefayamafe. Ēfe pexe fepoti fetaoxikakī ēfe fakefo fe ē oxaki. Finixō ē mia afaa inātiroma,’ ixō mā yoitiroma. ⁸Ē mato yoi, fininākafā afara āfe yama inākaspaſikī inātiro fekaxtefaito nā fichipaiyai tii.

⁹“Nāskakē ē mato yoi, afara fichipaikī Epa Nios yōkakāfe mato ināi kiki. Fena fenakākīma manakāfe nā Epa Niospa mato ināitīa. Nāskakē Epa Nios kīfifafāikāfe mā kīfiaiito mato ināi kiki. ¹⁰Akka nā yōkai Epa Niospa afara shara ināxii. Nāskarifiakī fētsa afara shara fenaito Epa Niospa fichimatiro. Nāskarifiakī fētsa Epa Nios kīfiaiito ināsharakōixii.

¹¹“Akka, ūfatora fētsa mā āto epaxō mātō fakefo mā rono ato inātiromē mato foe yōkaito? Maa. Mākai mātō fake mā askafatiroma. ¹²Mātō fake mato takaranā too yōkaito, ūnifo mā inātiromē? Maa. Mākai mātō fake mā askafatiroma. ¹³Akka, mā chakafixō mātō fakefo kexesharaxō afara sharafo mā ato inātiro. Nāskarifiakī Epa Nios nai mēra ikato āfe Yōshi Shara mato ināsharakōixii mā yōkaito,” Jesús ato fani.

Yora fetsafāfe, “Jesús niafakaōxō ato sharafaira,” fanifo

(Mt. 12.22-30; Mr. 3.20-27)

¹⁴Nāskata Jesús niafaka yōshi chaka potani feronāfake makinoa mekamamismano. Mā a makinoax niafaka tsekeano, nā mekamisma mekainīkafani. Mā mekaito ōikani,

“iKee! Ōikapo, mā mekai,” yorafo iki fetsenifo. ¹⁵Akka atirifāfe yoinifo iskafakakī: “Na Jesús nā niafaka chakafāfe āto xanifoōxō nā Beelzebúxō* ato makinoa niafaka yōshi chakafo potai,” ikanax yoinānifo.

¹⁶Fetsafāferi chakafamapai kakī yoinifo iskafakakī: “Nios feta nai mēraxō afara fetsafo noko ōimafe,” faifono, ¹⁷akka Jesús tāpini a shināifo keskara. Nāskaxō ato yoini: “Keyokōi mai tio anoax āa ranā retenākani keyotirofo. Nāskarifiyai pexe fisti mēra ikanax āa ranā noikaspa faatanākani paxkanātirofo anā ano fistikai tsoa itiroma. ¹⁸Nāskarifiakī Satanás āfe yōshi chakafo potaxō anā afaa afeskafatiroma. Akka āfe yono keyoano anā āfe yōshi chaka afe itiroma. Nā ē mato yoi, akka mā yoikī iskafai: ‘Satanás yōshi chakaōxō niafaka potai,’ mā ea fai. ¹⁹Akka askafiano, akka, ūtsōa āfe shara mātō inafō nāno niafaka chakafo potamisfomē? Nāskakē atoōxō mā tāpitiro akka mā eōnoa shināsharamisma. Akka Niosxō mātō inafāfe niafaka potamisfo. ²⁰Akka ē niafaka yōshi chakafo potatiro Niospa Yōshi Sharaōxō ato makinoa. Nāskakē mā tāpitiro a Niospa atoki nīchiai mā nokoano. Nāskakē yorafāfe ea Ifofasharakōixikani.

²¹“Akka feronāfake mitsisipakōichi marayaxō āfe pexe kexekōiano tsōa āfe afaa fiatiroma. ²²Akka fetsa nā mitsisipa finakōia oxō achixō metexkere axō āfe afarafo fiaitokai anā afeskafatiroma. Nāskax paxkanāi fetsetirofo.

²³“Akka fetsa efe rafekaspakī ea chakafai. Nāskakē nāfāfe fetsafo ea Ifofamakaspakani ato paxkanā fakani Epa Nios Ifofayamanōfo,” ixō Jesús ato yoini.

* 11.15 Satanás āfe ane fetsa Beelzebú.

Anā niafaka chaka yoraki nanetiro*(Mt. 12.43-45)*

²⁴Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Ē mato yoinō mā tāpinō. Niafaka chaka feronāfake makinoax tsekeax tsōa istoma ano kafāsatiro anoxō tenepai. Akka anoxō tsoa fichiamax niafaka chakata anā shinātiro iskakī: ‘A ē anoax tsekeita ano anā kapa,’ ixō shinātiro. ²⁵Mā kaxō ōia nā feronāfake nā pexe xaki mēra mātsomea keskara sharakōi ōitiro itipinīsharakōia. ²⁶Nāskakē nā nīafaka afe niafaka siete efetiro nā chakafinakōiafo, nāfo nā feronāfake mēra iki fetsenō. Nāskakē nā feronāfake chakafinakōia itiro a iyopaoni keskarama.”

**Niospa meka nikakani
inimasharakōitirofo**

²⁷Nāskata Jesús anori ato yoiaino kēro fistichi yorafā rasi mēraxō fāsikōi yoini iskafakī: “Mī efa mikiki inimakōi mia fake fixō mī yome pishtakē mia chocho amayanāmāi mia pexkoax,” ixō fāsikōi yoiaito, ²⁸Jesús kemani: “Akka nā Niospa meka nikasharakōiai nāfi inimai finasharakōi kiki,” ato fani.

Yora chakafāfe Jesús yōkanifo: “Tsōa atiroma keskara noko ispafe nō mia chanīmara fanō,” ixō yōkanifo
(Mt. 12.38-42; Mr. 8.12)

²⁹Yorafā rasi Jesúski feafono anā ato yoini iskafakī: “Na keyokōi yorafo chakakōifo. Tsōa atiroma keskafakī ē afara afeskarafanō ōipaikani ea Niospa nīchiamākī tāpīxīkakī. Akka a keskara ōipaifīkakī ōikanima. Nā Jonás ini keskara fisti ōixīkani. ³⁰Akka Epa Niospa Jonás Nínive pexe rasi ano nīchini āfe meka shara ato tāpīmatanō Epa Nios Ifofanōfo mā āto chaka xatekaxō. Nāskarīfiakī Epa Niospa ea

nīchia na yorafā rasi āfe meka shara ē ato tāpīmanō. ³¹¿Mā shināimamē nā kēro xanīfo chai inoax kani Salomón tāpīsharakōiano nīkaikai? Akka māakai ea nīkamisma ē Salomón finōkōifiano nono efe ifīaxō. Akka nā Niospa yorafo keyokōi ichanāfaitīa ato yoipakexīi fatofo afe ipanakafoamakī, fatofo a omiskōipakenakafo mēra fokanimākai. Nāskaifono nā kēro xanīfo Salomón nīkaikai chai inoax kanito mato yoikī iskafaxīi: ‘Mā chakakōifo mā Jesús nikakaspamis,’ ixō mato yoixīi. ³²¿Mā shināimamē nā Nínive anoafāfe Jonás Niospa meka ato yoiaito anā Nios nikakōinifo? Akka māakai ea nīkamisma ē Jonás finōkōifiano nono efe ifīaxō. Akka nā Niospa yorafo keyokōi ichanāfaitīa ato yoipakexīi fatofo afe ipanakafoamakī, fatofo a omiskōipakenakafo mēra fokanimākai. Nāskaifono nā Nínive ano ipaonīfāfe mā āto chaka xatekaxō mato yoikī iskafaxīkani: ‘Mā chakakōifo mā Jesús nikakaspamis,’ ixō mato yoixīkani,” Jesús ato fani.

**“Nōko ōiti sharakē nō shināsharakōitiro.
Akka nōko ōiti chakakē nō
shināsharatiroma,” ixō Jesús ato yoini**
(Mt. 5.15; 6.22-23)

³³Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Akka tsōa rāpari otaxō tsōa istoma tsāotiroma. Askatari tsōa kesho fepotiroma. Askatamaroko fomākīa tsāotirofo chai chaxasharakōikē a mēra ikīaifāfe ōinōfo. ³⁴Akka māto afama mīshītifo noikī mā shināfāfāini. Akka nōko fero rafeta nā rāparinī chai chaxai keskarakē, nōko yora shara itiro. Nāskarīfīa nōko fero sharano nō xafakīa ōisharatiro. Nāskatari nō isharakōitiro. Akka nōko fero chakakē nō ōisharatiroma, fakīshkōi itiro. ³⁵Akka ōisharakāfe mā Epa Nios shināi

xafakĭa ifiaxō āfe meka kachikiri faxō mā anā shināsharatiromaki, fakish keskara mā itiro. ³⁶Akka mā xafakĭa isharakōiano, mĭto ōiti mĕra oa fakish keskara itiroma. Mā xafakĭa shināsharakōitiro rāpari otaxō mato xafakĭa chaxa keskara shara mā itiro,” Jesús ato fani.

Jesús ato yōani fariseofoya a Moisés yoini keskara ato tāpimamisfo

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 20.45-47)

³⁷Mā Jesús ato yoikĭ xateano fariseo fistichi iyoni āfe pexe ano pikĭxikĭ. Nāskakĕ Jesús āfe pexe mĕra ikikainax mĭsa ano tsaoni. ³⁸Akka nā fariseo shināni Jesús mechokomeyamaito āto xinifāfe yoipaonifo keskai. Akka taeyoi mechokomepaonifo, chipo pixikakĭ.

³⁹Akka nōko Ifāfe Jesús mā tāpixō yoini askara shināito: “Mā fariseofo mechokomesharafxō, akka mĭto shinā mĕraxō afara sharafo mā shināima. Yora fetsafo mā noima, afara fetsa

fetsatapafo noikĭ mĭto shinā mĕraxō afara chakafo mato mĕra fospikōia.

⁴⁰Akka mā anorima shināmis. ¿Mā tāpĭamamĕ tsōa nōko yora femākĭa onifata, nōko ōiti mĕrari onifanimĕ?

⁴¹Nāskaxō a yora afaamaisfo afara ato inākāfe. Mā askafakĭ yorafo mā ōimatiro mĭto ōitinĭ mā Nios shinākĭ. Nāskax mā isharakōitiro, Nios matoki inimanō. Nāskaxō a Niospa mato amapaiyai keskara mā atiro.

⁴²“iOoa, fariseofāfe! Mĭto afarafo atiri mā Nios ināmis. Mĭto fanafori atiri mā ināmis. Askafxō mā fetsafo mā ato shināmisma, askatari mā ato sharafamisma. Askatari mā Nios noikōiama. Akka nā mĭto fanafo mā Nios ināmis keskafakĭ fetsafori noikōikāfe Niosri noikōiyanā.

⁴³“iOoa, fariseofāfe! Ichanāti pexe anoax tsaoti sharakōi ano mā tsaopaimis

noko ōisharanōfora ikax. Askatari yorafāfe noko finōkakĭ noko yoikōisharanōfora ikax.

⁴⁴“iOoa! Māfi nā yora naa keskarafofokĭ. Nā yora maia ano kaxō nō pisi xetetiroma keskarafo mā oke mĕra pisifiano. Nāskarifiakĭ mĭto ōiti chakafiano mato ōikakĭ sharara mato famisfo,” ixō fariseofo Jesús yoini.

⁴⁵Jesús ato askafaito, a Moisés yoikĭ kirika keneni keskara ato tāpimamisto kemani iskafakĭ: “Maestro, anori mĭ yoikĭ nokori mĭ ŭchayanā yoi,” faito, ⁴⁶akka Jesús yoini: “iOoa a Moisés yoikĭ kirika keneni keskara ato tāpimamisfāfe! Akka mĭto kaifofo yoikĭ mā iskafamis: ‘Moisés keneni keskara nikakōikāfe,’ ixō mā ato yoifikĭ akka mĭri nikasharakōimisma. Askatamaroko a Moisés yoini keskara finōmainifōfā mā ato yoimis mato nikakanax askanōfo. Nā mā ato yoiai keskara apaifikakĭ tsōa atiroma. Akka mĭri mā ato afaa axomisma.

⁴⁷“iOoa! Māfi nā Niospa meka yoimisfo maiafo anoxō mā afarafo onifamiski ato shināxikĭ. Akka nāfo mĭto xinifāfe retepaonifo. ⁴⁸Akka mā mā nikakĭ tāpikōia a mĭto xinifāfe apaonifo keskara. Akka mĭto xinifāfe ato retepaonifo. Akka a maiafo anoxō mā afarafo onifamis yorafāfe ōinōfo. Nāskarafo mā ato ōimani nā mĭto xinifāfe apaonifo keskara, mĭri ato fe ixō mā ato feta askafakerana.

⁴⁹“Nāskakĕ Niospa atoōnoa tāpixō iskafakĭ yoini: ‘A fe meka yoimisfo yafi eōxō yonomisfo fetsa ĕ ato nichixii. Akka ranāri ato reteyanā ranāri ato omiskōimakani.’ ⁵⁰⁻⁵¹Nāskakĕ na yorafo iskaratĭa niyoafo Niospa ato omiskōimaxii atoōxō. Nā Niospa mai onifaki taefanitĭa Abel sharafiano āfe ōchi reteni. Nāskatari xinia fetsa finōmata a Niospa meka yoimisfo ato

retepaonifo. Nāskata chipokōi fakakī Zacaríasri retenifo. Nā Nios kīfiti pexefā chaimashtaxō koati mīsamāfā nakirafexō retenifo. Akka ē mato yoi na yorafo iskaratīa niyoafo Niospa ato omiskōimaxii atoōxō.

⁵²“iOoa a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfāfe! Niospa meka shara oa onea keskara mā faa yorafāfe tāpinōfoma. Mākai Niospa meka tāpisharama. Nāskaxō fetsafāfe nikapaifaifono mā ato nikatimafai. Nāskakē Niospa mato omiskōimakī finakōixii,” ixō Jesús ato yoini.

⁵³Ato Jesús askafakī yoiaino, a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfo fe fariseofo akiki ōitifishkiki finakōinifo. Nāskakaxō fekaxtefayanā afara ichapakōi yōkanifo, ⁵⁴afara ato yoiaito nikakaxō yōaxikakī. Nāskakaxō yōkanifo xanīfofo yoipaikakī.

Jesús ato yoikī iskafani: “Ato feparapaimis iyamakāfe,” ixō ato yoini
(Mt. 10.26-27)

12 ¹Nāskakē yorafā rasi akiki fekanax ichanānifo. Shoiki fetsenifo yora ichapakōi māiyakanax. Nāskakē Jesús aōxō tāpimisfo yoikī taefani, ato iskafakī: “Ōisharakāfe fariseofāfe nafo sharafora noko fanōfora ikaxō mato anorima yoimapaikani kiki sharafoyamafikaxō. Nāfo feparamisapaimisfokī. Nāskakē māri ato keskara iyamakāfe.

²“Akka nā afara one yoifimisfono Niospa ato xafakīa kāimaxoxii, afarari fomāpaimisfono nāfori Niospa ato xafakīa kāimaxoxii.

³“Nāskakē a yora fetsafo fomāfai ares shināmisfo, nāfori Niospa xafakīa faxii. Nā pexe kene mēraxō pexe fepoti tserexō afara one yoimisfori, nāfori Niospa pexe kachiori ato xafakīa

kāimaxoxii keyokōichi tāpinōfo,” ixō Jesús ato yoini.

Akka Nios fistiki nō mesetiro
(Mt. 10.26-31)

⁴Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Efe yorafāfe, ē mato yoi. Mato retepaifaifono rateyamakāfe. Akka māto yora nafiaino māto fero mēsho naima kiki. ⁵Akka ē mato yoi, toaki mā mesetiroma, atoki mesetamaroko Nios fistiki mesekāfe. Nāato noko retexō nōko fero mēsho nā omiskōipakenakafo mēra potatiroki. Nāskakē akiki mesekāfe.

⁶“Akka ē mato yoi mā tāpinō. Na cinco peya mīshtifo minixō mā kori ichapa fiima. Āfe exe rafes mā fii. Askatamaroko Niospa keyokōi peya mīshtifo noi. Atokai shināmakīnakama. Peya mīshtifo afaamafiakē Niospa ato noi. Keyokōi Niospa ato shināpakenaka. ⁷Akka ē mato yoi, Epa Niospa māto foo fisti rasi mato tāpikakōia. Nāskakē rateyamakāfe. Nā peya mīshtifo kexesharamis keskafakī matori Epa Niospa kexesharakī finakōiakī,” ixō Jesús ato yoini.

Akka atiri yorafāfe, “Jesús ēfe Ifora,” ea famisfo yorafāfe ferotaifi. Akka atirifāferi,
“Jesús ēfe Ifomara,” ea famisfo
(Mt. 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Akka ē mato yoi yorafāfe ferotaifi, ‘Jesús ēfe Ifora,’ ea faifono, ēri, ‘Nafo efe yorafo,’ ē ato faxii Epa Niospa āfe ājirifāfe ferotaifi. ⁹Akka nā yorafāfe ferotaifi, ‘Jesús ēfe Ifomara,’ ea faifono, ēri Niospa āfe ājirifāfe ferotaifi, ‘Nafo efe yorafomara,’ ē ato faxii.

¹⁰“Akka Niospa Fake chakafakī mekafaifono Niospa ato chaka soaxotiro. Akka Epa Niospa āfe Yōshi Shara chakafakī mekafaifono Epa Niospa ato chaka soaxonakama.

11“Nāskata ichanāti pexefo ano mato iyoaifono, askayamakī xanīfofo ano mato iyoaifono, shināchakayamakāfe afeskaxō mā ato kemaimākai afaa mā ato faimākai. Epa Niospa mato shināmasharai kiki. 12Akka a mato chakafakī mekafaifono Epa Niospa Yōshi Sharapa mato shināmasharaino mā ato kemasharai,” ixō Jesús ato yoini.

Yora afama mīshti ichapayax mesekōixii

13Nānoa fētsa Jesús yoini: “Ifo, ēfe ochi ea yoixōfe āfe afama mīshtifo ea paxkaxonō,” faito, 14Jesús kemani: “Efe yorashta, tsōakai ea nīchima ē ato yoinō āto afama mīshti paxkanānōfo,” ixō yoita. 15Nāskaxō anā yoini: “Mā kexemesharakāfe afarafo ato fichipaiyamakāfe, ayafixō finōmafāi fipaiyamakāfe. Nā nō yopaifo shināyamakāfe, afama mīshtiōnoaxkai nō isharatiromaki. Nōko afama mīshtifāfekai nōko ōiti noko inimaxotiromaki,” ixō Jesús ato yoini.

16Nāskaxō anā meka fetsafaxō ato yoini: “Feronāfake fetsa afama mīshti ichapaya ini. Āfe tare ano yonosharaxō afama mīshti fanano ichapakōi ini.

17Nāskakē nā feronāfake afama mīshti ichapayato iskafakī shināni: ‘Āfe yonofō ē afeskafaimē? Fanikai ēfe yonofō ē fatiroma,’ ixō shināni.

18Nāskaxō anā shināni: ‘Ēje, mē shinā ē afeskafaimākai. Nā ē ano afama mīshtifo famis ēfe pexe nasaxō anā epafafai, nāno ēfe fana fimifo mekexiki ēfe afama mīshtifofo. 19Nāskaxō ēfe shināmā ē shināi iskafakī: “Nē afama mīshti mekekōia nā xiniai tii rakakōikai pixiki, ayayanā inimasharakōiyanā.” ’

20“Nāskaito Niospa iskafakī yoini: ‘Mīkai afaa tāpiama. A na fakishi mī nai, akka, ĉna mī mekeafō tsoanā ikimē?’ fani. 21Nāskariatiro a yora afama mīshti

ichapaya ikatsaxakī Nios shinātama. Akka Niospa ōiaino anā afaya itiroma,” ato fani Jesús.

“Epa Niospa āfe fakefo kexesharamis,” ixō Jesús ato yoini

(Mt. 6.25-34)

22Nāskata chipo Jesús aōxō tāpimisfo yoini iskafakī: “Ē anā mato yoisharanō. Ea nikasharakāfe. Shināchakayamakāfe. 23Akka a nō piai tokai noko imasharatiroma. Askatari a nō safeatori nōko yora noko imasharaxotiroma. 24Shinākapo. Nā peyafāfekai afaa fanamisfoma, afarikai topimisfoma. Askatari afari mekemisfoma. Nāskafekē Epa Niospa ato pimamis. Akka Niospa nā peyafō finōmainifōfā matoroko kexesharakōimis. 25Nāskakē, ĉafeskakī mā shināchakaimē? A nō shināchakaitokai pena fisti noko anā nimatiroma. 26Akka afaa shināyamakāfe. A nō shināitokai noko nimatiroma. Nāskakē afaa shināyamakāfe.

27“Akka shinākapo afeskax charofo foaikamakī. Na charofāfe yonokanima. Askatari xapo toro atirofoma rapati faxikakī. Nāskakē ē mato yoi, na charofo sharafiano xanīfo Salomōn rapati sharafinakōi safefixō na charofo finōama. 28Akka Niospa nafefo shara mīshti onifasharafiano nō sepakī xateano natiro. Nāskaxō nō koofatiro. Akka charofo finōmainifōfā Niospa mato noikī mato rapati shara safematiro, mato kexesharaxō. Akka mā shināchakakī mā Nios chanimara fasharaima. 29Nāskakē shinākī iskafayamakāfe: ‘Ooa, ē afaa piimēti a ē piai keyoano, askatari ē afaa ayaima,’ ixō shināyamakāfe. 30Akka nā Nios Ifofaifāfema iskara shināmisfo. A piai fisti shinākata, a safepaiyai fori shināmisfo. Akka Epa Niospa mā mato

tāpia afarafo mā yopaito. ³¹Nāskakē māroko Nios xanīfoōnoa shināfafāikāfe. Mā askaito afara shara Niospa mato ināxii kiki,” ixō Jesús ato yoini.

“Epa Nios ika anoxō afara sharakōifo mato mekexona,” ixō Jesús ato yoini
(Mt. 6.19-21)

³²Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Efe yorafāfe, rateyamakāfe, Epa Niospa mato kexesharaikiki. Akka Epa Niospa āfe afama mīshiti mato ināsharai inimakōikai mato ināsharai. ³³Māto afama mīshiti minixō kori fiyokāfe. A yora afaamaisfo ato ināxikakī. Mā askaino Niospa nā ika anoxō mato afama mīshiti mekexona. Nāfokai keyonakama, tsoarikai yometsotiroma. Askatari nakaxari mato pīatiroma, Epa Niospamāi mato mekexonano. ³⁴Akka māto afama mīshiti shinākī nā fisti mā shināi. Akka mā Nios fisti shinākī nā fistiri mā shinākōitiro māmāi noikōikī. Nāskax mā afe isharpakexatiro,” ixō Jesús ato yoini.

Īkisi itipinīsharakāfe

³⁵Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Nāskakē itipinīsharakāfe māto rapati safesharakōita māto rāpariri ōtasharakōikāfe. ³⁶Nā āfe ifo yonoxomisto āfe ifo manatiro keskakāfe pexe fetsa ari kaax, āfiyatani oaino. Mā nokoaito āfe fepoti koshi fepexoxiki, mā nokoxō fepoti ramātoshaiino. ³⁷Nāskafono āto ifo atoki inimasharakōitiro, manasharakōiaifono. Akka ē mato yoikōi āto ifāfe mīsa ano ato tsāotiro atoki inimasharakōiyanā. Nāskaxō ato pimatiro atoki inimasharakōiyanā. ³⁸Nāskakē inimasharakōitirofo āto ifomāi manasharakōikanax, yamenake kafanaino nokoaino, askayamai penanakī kafanaino nokoainori akiki inimasharakōitirofo. ³⁹Nāskakē māri nā

keskara tāpisharakāfe. Akka pexe ifāfe mā tāpixō afetiā yometso nokoimākai ixō āfe pexe itipinīshara fatiro, a mēra ikiāx yometsoyamanō. ⁴⁰Nāskarifiāi māri itipinīsharakāfe. Akka oimara ixō mā ea manayamaino ē matoki nokorisatani,” ixō Jesús ato yoini.

Ina shara yafi ina chakaōnoa Jesús yoini
(Mt. 24.45-51)

⁴¹Nāskaito Pedro yōkani: “Ifo, ūnoko fisti meka fetsafaxō mī yoiamē, askayamakī keyokōi mī noko yoiamē?” ixō Pedro yoikaito, ⁴²Jesús kemani: “Mā tāpinō ē mato yoi afe keskaramākī ina shara āfe xanīfāfe āfe afama mīshiti kexemafaini mai fetsa ari kakī nā āfe pexe anoāfo ato kexesharaxonō ato pimasharayanā, nā āfe xanīfo fena oyamaino. ⁴³Mā mai fetsa ari katani oxō ōitoshini a yonoxomisto mā yonoxosharakōiano. Nāskakē akiki inimakōini a yonoxomisri inimakōini māmāi yonoxosharakōiax. ⁴⁴Ē mato pāraima. Nāskaxō āfe xanīfāfe mā xanīfo imaxō āfe afama mīshiti kexexonō inātiro. ⁴⁵Akka nā āfe xanīfo yonoxomisto, ‘Ēfe xanīfo fena oimara,’ ixō shinākī, a yonoxomis fetsafo sēteketsani, kērofoya. Nā pāemisfo fe rafexō ato feta piyanā, askatari ato feta ayayanā, askatari ato fe pāeyanā. ⁴⁶Iskaratiā ēfe xanīfo oimara ixō manayamaino, nā pena fistichi āfe xanīfo nokofaiino mā nokoxō a yonoxomis omiskōimatiro, nā yora chakafo fomisfo mēra potakī.

⁴⁷“Akka a yonoxomisto mā tāpia āfe ifāfe fichipaiyai keskara, nāskakē mā tāpifiāx itipinīsharama, nāskakēri nikasharaima, nāskakē āfe ifāfe omiskōimayanā koshaketsatiro. ⁴⁸Akka a yonoxomis fetsa āfe ifāfe yoia keskara tāpixoma afara chakafakē āfe ifāfe omiskōimafiakī, omiskōimasharanima.

Nāskarifiakī Niospa fetsa ichapa tāpimaxō ichapari yōkaxii. Iskafakī a ē mia yoia keskafakī, ĩfetsafo mā mī ato tāpimasharamē? ixō yōkaxii. Akka fetsafo tāpimasharamano Niospa omiskōimakī tāpimaxii,” ixō Jesús ato yoini.

“Akka atirifāfe ea chanīmara faifono, atirifāferi ea chanīmara fakanima,” ixō

Jesús ato yoini

(Mt. 10.34-36)

⁴⁹Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Ē keyokōi maifo tii anoā āto chaka xatemaniyoi ē oa. Atirifāfe ea chanīmara faifono, fetsafāferi ea chanīmara fakanima. Nā chanīmara faamafo Niospa ato omiskōimaxii. Ēfe Epa Niospa ea mai ano yonomanai keskara iskaratīa keyokōi shara ikerana. ⁵⁰Akka matoōnoax naxii ē oni. Akka ē nayoamax ē omiskōixii. Nāskakē ē omiskōifinakōita ē naxii. ⁵¹Akka, ĩmā shināimē ē oni nono mai anoax eōnoax inimanōfo? Maa. Askarakaima. Akka ē mato yoi nā ea chanīmara faafāfe shara shināifono, akka a ea chanīmara faafāfema shara shinākanima, afara chaka shinākani. ⁵²Akka iskaratīa nā peXe fisti mēra cinco yorafo ikaxō anorisfo shinākanima, paxkanātirofo. Trespato nā rafe noikaspaifono, nā rafetari nā tres noikaspātirofo. ⁵³Apa āfe fake noikaspaino āfe fakefāferi āfe apa noikaspātiro. Āfe āfari āfe fake xotofake noikaspaino āfe fake xotofākeri āfe afa noikaspātiro. Askatari āfe fāfa yōxafāfe āfe fāfa naetafa noikaspaino āfe fāfa naetafari āfe fāfa yōxafo noikaspātiro.”

Nai foiskī nō tāpītiro

(Mt. 16.1-4; Mr. 8.11-13)

⁵⁴Nāskata Jesús yorafo yoini iskafakī: “Nai foiski nai kōi ōikī nai choshtakē oi feira mā faino oi itiro. ⁵⁵Akka nā xini

oaima anorinoax nēfefā oaino, mā xiniaira mā fatiro. Chanīma, nāskatiro. ⁵⁶Akka māakai afaa tāpiama, mākoī mā kakamepaimis a mā yoiai keskara mā yoifikī mā chanīmara famisma. Mā nai foiskī mā yoimis oi feira mā famis. Askara tāpifixō māakai a Niospa mato yoiai keskara mā chanīmara fapaima. Iskaratīa afara afeskarafaitokai mā tāpiama,” ixō Jesús ato yoini.

Fētsa mia chakafaito raefarisafafe

(Mt. 5.25-26)

⁵⁷Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Akka, ĩafeskakī mā shara shināimamē a sharafinakōia? ⁵⁸Akka fētsa mato yoikī iskafaino: ‘Mī ea chakafaa. Ē xanīfo yoikai,’ ixō mato yoiaino, xanīfo ari kayoamano koshi raefakāfe. Akka mā askafayamaino nā xanīfāfe āfe sorarofō yoitiro nā sorarofāfe mato karaxa mēra ikimanōfo. ⁵⁹Ē mato paraima. Fētsa mato karaxa mēra ikimanano mā fena tseketiroma. Akka nā mā nimia kopifatīa mā tseketiro,” ixō Jesús ato yoini.

Nōko chaka xatexō nā Jesús noko amapayiai keskara fisti nō atiro

13 ¹Nāskaino yorafo Jesúski fokaxō yoinifo iskafakī: “ĩMā mī tāpiamē na Pilato yorafo ato retemanita Galilea anoafo yoinā retexaxō Nios kīfiti pexefā mēraxō Epa Nios ināifono āto imifo yoinānā imifoya osita?” ixō yoinifo. ²Askafaiāfe Jesús ato yoini iskafakī: “ĩMā shināimē na Galilea anoax na feronāfakefo naitafo? ĩYora chakakōifo keskarakanax āto kaifo keskarakanaxma chakafinakōiax naitafo ixō mā shināimē? ³Maa. Askarama. Akka māri māto chaka xateyamaxō mā Nios Ifofayamax nā ikaifo keskai māri mā narisatiro mato reteafono. ⁴ĩAkka mā shināimē nā feronāfake

dieciochonoa atoki pexe keya áfe ane Siloé atoki pakeano nanifo? ¿Mā shināiraka: ‘Nāfo chakafinakōia nanifo Jerusalén anoafu keskaraxma,’ ixō mā shināimē? ⁵Maa. Askarama. Chanīma ē mato yoi. Akka māto chaka mā xateyamaxō mā Nios Ifofayamax, māri mā omiskōipakenaka.”

**Meka fetsafaxō higuera fimimaisnoa
Jesús ato yoini**

⁶Jesús meka fetsafaxō ato yoini iskafakī: “Feronāfake fistichi áfe tarepa higuera fana ini. Nāskax ōikai kani mā fimiyamākī, kaxō ōini fimimais ini. ⁷Nāskakē yoini a tare kexemis. ‘Ōipo mā tres xinia afiax na fana higuera fimiyama. Ē áfe fimi fichipaifaino fimiyama. Ichakanō rerafe, ano fimi fetsa nō fananō,’ fani.

⁸“Akka ifāfe askafaino a tare kexexomisto kemani: ‘Ifo, na xinia fisti manayofe. Ē a nāmā orosharata ē mai tatsispo sharayonō. ⁹Ōitsai, ē askafaano fimisharatirokī. Akka fimiyamaito mī ea reramanō,’ ixō a tare kexemisto yoini.”

**Jesús pena tenetiſiā kēro
petoko sharafani**

¹⁰Nāskano pena tenetiſiā ichanāti pexe mēra kaxō Jesús ato yoini. ¹¹Nānori kēro ini isinī itiani dieciocho xinia amis, niafaka chakata isinī imamis nā kēro sharamisma ini petoko itiani. ¹²Nānoa Jesús ōikī kenaxō yoini iskafakī: “Yōxafoshta, mā mī shara isinī itiyaniakī,” fani.

¹³Nāskaxō áfe mēkemā ramāino, koshikōi nā kēro sharakōitani. Nāskaxō, “Epa Nios fāsi sharakōi,” nā kēromā fani. ¹⁴Nāskakē Jesús pena tenetiſiā kēro sharafaino, nā ichanāti pexe anoaxo xanīfo ōitifiſhikī yorafo yoini iskafakī: “Seis nia nō yonotiro, akka na pena tenetiſiā tsōa yonotiro. Nāskakē seis nia otafe sharaxiki, akka na pena tenetiſiā tsōa mato sharafatiroma,” xanīfāfe ato fani.

¹⁵Askafaito nōko Ifo Jesús kemani iskafakī: “Mākai afaa tāpīama, mākōi mā kakapaimis, akka pena tenetiſiari mā yonomis māto yoinā inafu mā tēpemis ato faka ayamanikakī. ¹⁶Akka na kēro Abraham áfe fena Satanás chakata finitima famis isinī imayanā dieciocho xinia amamis. ¿Akka afeskakī na pena tenetiſiā na kēro ē sharafatiromamē?” ixō Jesús ato yoini.

¹⁷Nikakani a Jesús noikaspamifso rāfipainifo. Akka yorafo inimakōinifo nā kēro Jesús sharafaito ōikani.

**Mostaza exeōnoa yoikī meka fetsafaxō
Jesús ato tāpimani
(Mt. 13.31-32; Mr. 4.30-32)**

¹⁸Nāskata Jesús anā ato yoini iskafakī: “Afe keskarimakī Nios xanīfāfe noko ikinā ē mato yoinō. Nikakapo iskarakī: ¹⁹Oa mostaza exe feronāfāke áfe tarepa fana keskarakī. Mā foaikax efapakōiax ifi tio itiro. Mā efepakōiano peyafāfe áfe pōyamā naa fatirofo. Nāskarifiakī mā taefakī fisti rasichi mā Epa Nios Ifofayotiro. Akka chipo ichapakōichi mā Epa Nios Ifofatiro,” ixō Jesús ato yoini.

**Meka fetsafaxō pāa faraxika
keskaraōnoa Jesús ato yoini
(Mt. 13.33)**

²⁰Afianā Jesús ato yoini: “Afe keskarimakī Nios xanīfāfe noko ikinā ē mato yoinō. ²¹Nā kēromā pāa fakī levaduraya harina osixō kamosakano faraxitiro keskara. Nāskarifiakī nō ōitiro. Yorafāfe Niospa meka āto shinā mēra naneafono nō ōiamafaino āto ōiti fetsafakanax Nios keskara shara itirofo,” ixō Jesús ato yoini.

**Fepoti pishtaōnoa Jesús ato yoini
(Mt. 7.13-14, 21-23)**

²²Jerusalén ano fāi kakī, Jesús pexe rasi anoafu ato yoini a pexe rasi pasotai

ikafo anoafori ato yoifoni. ²³Ato askafaito fistichi yōkani: “Ifo, ¿fisti rasi Niospa ato ifimē?” faito Jesús kemani,

²⁴“Pexe feptoti atsokē ikipaifikani tsoa ikitiroma. Akka ē mato yoi yora ichapakōi ikipaifikani ikitirofo.

Nāskarifiāi ēfe Epa ika ano ikipaifikani ikitirofoma. Nāskakē āfe meka tāpisharakāfe a mēra ikisharaxikakī.

Akka yora ichapato ēfe Epa nikafikatsaxakakī, tsōa Ifofamax a ika ano ikipaifikani tsoa ikitiroma.

²⁵Nāskakē pexe ifo fininākafā āfe pexe feptoti feptiro. Nāskakē mā pexe emāiti nīxō mā kenakī iskafatiro: ‘Ifo, noko feptoti fepepexōfe,’ mā faino mato kemakī iskafatiro: ‘Ēkai mato ōimisma mākai efe yorama tiiri fakiranoax mā oa,’ ixō mato yoitiro.

²⁶“Nāskakē mā yoikī taefakī iskafaxii: ‘Nō mefeta pita nō mefeta ayamis, askatari mī noko yoiaito nō nikamis,’ mā faxii.

²⁷“Mā askafaino mato kemakī iskafaxii:

‘Mē mato yoi ē mato ōimisma fakiranoax mā oa. Emakinoax fotakāfe mā yora chakafo mato faxii.’ ²⁸Mato askafaino

anoax mā oiayanā mā omiskōi fetsexii,

Abrahamnō Isaacanō Jacobonō a Niospa meka yoimisonō ato ōi Nios xanīfo ika

anoa ato ōi. Nāskakē ato makino a Niospa mato potaxii. ²⁹Akka yorafo nā mai ano keyokōi ikanax fetsa fetsatapafo fexikani

Nios xanīfo anoxō afe tsaōxō pixikakī.

³⁰Nāskakē fetsafo iskaratīa Nios nikafikani afe rafeafoma, akka a chipo nikaifo

Ifofakanax afo afe rafetirofo. Akka fetsafāfe nikakī taefafianixakakī Ifofakanamax a rama nikaifo keskarakanax afe

ipaxatirofoma,” ixō Jesús ato yoini.

Jesús Jerusalén anoafo ato shināi oiāni

(Mt. 23.37-39)

³¹Nāskata fariseofo Jesús ano fēkaxō yoinifo iskafakakī: “Nonoax katāfe Herodes mia retepai kiki,” faifono,

³²Jesús ato kemani: “Fokaxō ea Herodes yoixotakāfe aato ato pāramiski. Ē fena nonoax kaimakai. Iskaratīa na yorafo sharafayanā penamari ē ato makino a niafaka chakafo ē ato pōtaikai.

A isinī ikaifori ē ato sharafapaikai. Mā ato askafakī keyota nā ē kapaiyai ari ē kaikai. ³³Akka iskaratīa ē yonoyoi, pena fetsari ē yonoi, akka a Niospa meka ato yoimis Jerusalén makinoax na sharama.

³⁴“iOoa Jerusalén ano ikafāfe! Māfi a Niospa meka yoimisfo mā ato retemiski.

Askatari aōnoa āfe meka shara yoitanōfo Niospa mato ano nīchiafori mā ato tokorinī tsakakī retemis. Oa

takaranā āfe fakefo āfe pei nāmā onetiro kesfakakī ē mato kexepaifiaito mā ea

nikakaspamis. Māfi ekeki omismakī ē mato ikipanā. ³⁵Akka ōikapo, iskaratīa

mato anā tsōa kexeima na mā imis anoa. Ē mato yoi anā mā ea ōima. Akka

nā ē anā oiāitīa mā ea ōixii. Mā yoikī iskafaxii: ‘Nafi Niospa nokoki nīchia fāsi

sharafinakōia Epa Niospa na shara fapanaka,’ ixō mā eōnoa yoixii,” ixō

Jesús ato yoini.

Jesús a isinī imis sharafani pōya rafe faraxita kishi raferi faraxikē

14 ¹Nāskakē pena tenetitīa Jesús kani nā fariseo xanīfāfe āfe pexe

anoxō pikai. Akka nānoxō fariseo fetsafāfe ōinifo Jesús afaa afeska

faimākai nō ōinō ikaxō. ²Nāskano nānori āfe ferotaifi feronāfake fisti isinī

imis ini pōya rafeki faraxika ita kishi rafeki faraxika ini. ³Nāskakē Jesús ato

yōkani, a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfoya fariseofo:

“¿Na pena tenetitīa a isinī ikaifo nō ato sharafatiromē, askayamakī nō ato

sharafatiromaraka?” ixō ato yōkaito,

⁴akka tsōa tooxanima. Nāskakē Jesús a isinī ikai mētsoinīfōfā sharafani.

Nāskaxō yoini: “Mā mī sharaki, katāfe,”

fani. ⁵Nāskaxō fariseofo Jesús ato yoini iskafaki: “Akka, ¿fatora mā fētsa, māto fake iyamāi māto yoinā ina kini mēra pakeano mā koshi ifirisa fatiromamē pena tenetiŕia?” ato faino, ⁶tsōa kemanima.

**Feronāfake āfiyaino fista ayanā
pitirofoōnoa Jesús ato yoini**

⁷Nāskata Jesús ōini mā fēkaxō tsaoti sharakōi fikanax mīsa ano tsaofaifāfe. Nāskaiŕāfe ōikī Jesús meka fetsafaxō ato yoini iskafakī: ⁸“Akka fētsa fista ayanā kēro fikī mato kenano, tsaoti sharakōi ano tsaoyamakāfe. Akka mato keskarama nā feronāfake sharafinakōia pexe ifāfe kenano oax nā tsaoti sharakōi ano tsaotiroki. ⁹Akka pexe ifāfe fetsa fe oxō mia yoikī iskafatiro: ‘Na feronāfake tsaoti ināfe,’ mia faino mī rāfikōiyanā kaax chikayakōi mī tsaotiro. ¹⁰Akka askatamaroko mia fētsa kenamana kaax ori chikayakōi mī tsaoyotiro. Akka nā mia kenamanato mā oxō mia yoinō iskafakī: ‘Efe yorashta, na tsaoti sharakōi ano tsaoyofe,’ mia faino, nāskakē mī inimasharakōitiro yorafāfe ferotaifi a mefe mīsa ano tsaofafāfe mia ōiaifono. ¹¹Akka fatora fētsa ato finōpaiyaito a keskara Niospa ato nāmā nīchitiro anā afaa inōma. Akka a shināi iskai: ‘Ēkai afama, ē fetsafo finōpaima, ē ato keskarama,’ ixō shināito Niospa fetsafo finōmainifōfā sharakōi nīchitiro,” ixō Jesús ato yoini.

¹²Ato askafata a ato pimairi Jesús yoini iskafakī: “Mī ato pimakī mī yamafoos ato pikīyamafe, mī extofoosri ato pikīyamafe, mī kaifooŕi ato pikīyamafe, a mia chaima nikafori kori ichapayafori ato pikīyamafe. Akka afāferi kopikiri mia pikītirofo, nāskakē mā pimanāsharakōitiro.

¹³Askatamaroko mī fista ayanā a yora afaamaisfoya a nipaikī ranāifo

chātofoya a fēxofori ato pikīfe.

¹⁴Nāskakē mī ato askafaax mī inimakōitiro. Akka afāfe mia kopifatirofoma, akka mī ato askafaito Niospa mia inimamasharaxii naax mī anā otokē,” ixō Jesús yoini.

**Meka fetsafaxō Jesús ato yoini feronāfake
mā a piyai mā itipinīsharakōi faxō ato
pimapaiyaiōnoa yoikī**

(Mt. 22.1-10)

¹⁵Ato askafaito nikakī fētsa a mīsa ano tsaoto Jesús yoini iskafakī: “Ifo, inimasharayanā Epa Nios xanīfāfe keyokōi yorafo īkināi anoax ato fe ikanax fāsi inimasharakōitirofo,” ixō yoiaito, ¹⁶Jesús yoini iskafakī: “Feronāfake fistichi a piyai sharakōi faxō yora ichapa kenamani afeta pii fenōfo. ¹⁷A piyai mā itipinīshara faxō a yonoxomis nīchini ato yoitanō iskafakī: ‘Kookāfe pixikakī. Mā ēfe xanīfāfe itipinīshara faki,’ ixō ato yoitanō.

¹⁸“Ato askafaino, akka keyokōichi yoinifo iskafakakī: ‘Nō kayotiroma,’ ixō yoinifo. Akka a yoikī taefato yoini iskafakī: ‘Ē rama mai fiaki ē ōiyotanō. Ē mia yoikai ē mefe kayotiromaki,’ ixō yoini. ¹⁹Fētsari yoikī iskafani: ‘Ē rama diez faxō fakka fiaki yonomaxii ē ōiyonō sharamakī. Nāskakē ē mefe kayoi kaimakai,’ ixō yoini. ²⁰Fētsari yoikī iskafani: ‘Ē rama kēro fia. Ē mefe katiroma,’ ixō yoini.

²¹“Nāskakē a yonoxomisto oxō nā yoiafo keskafakī āfe ifo yoini, a yonoxomisto yoiaito nikai ōitifishkikōini. Nāskakē afianā a yonoxomis yoikī iskafani: ‘Nā mī kapaiyai ari kaxō pexe rasi pasotainoa ato ifitāfe a afaamaisfoya, a nipaikī ranāifo ifita fēxofori ifita chatofori ifita ato fatāfe,’ ixō nīchini.

²²“Mā āfe ifāfe nīchia katani. Okī yoitoshini, iskafakī yoini: ‘Ifo, nā mīa

yoia keskafakī mẽ ato yoitani. Akka mã fekani, mã fefikanax mī pexe fospikanima, fairo, ²³afianã ãfe ifãfe yoini iskafakī: ‘Na fãi kaxõ ato yoirisafafe a chaima ikafoya, nãskaxõ ato yoikī iskafafe: “Èfe ifãfe pexe mēra ikikãfe afeta pixikakī,” ato fafe ãfe pexe fospikõinõfo. ²⁴Akka ã mato yoi nã yorafo taefakī ã ato pimapaiyoa ãfe pexe anoxõ efeta pinõfo akka afãfe anã efeta pinakafoma,’ ixõ pexe ifãfe yoitiro,” ixõ Jesús ato yoini.

Jesús Ifofai omiskõifkani isharakõitirofo
(Mt. 10.37-38)

²⁵Yora ichapafãfe Jesús chãfaifono atokiri fesoakekafã ato yoini: ²⁶“Fẽtsa ea Ifofapaikī ea noikī finakõitiro. ãfe apanõ ãfe afanõ ãfe ãfinõ ãfe fakefonõ ãfe extonõ ãfe chikonõ ato noifikī earoko noikī finakõiyama, askatari ãa anoi noimei ea noisharakõitama nãskakē a keskara eõxõ tãpimis itiro. ²⁷Akka ã cruznox mato nãxoxii. Nãskakē ea tsõa yoikī iskafaima: ‘Iskaratã ã Jesús Ifofai. Nãskakē ã nai omiskõifikī ã shinãchakaima,’ ixõ tsõa anori yoiaxma, nãskakē ãfe ina itirofoma.

²⁸“Akka fatora fẽtsa mã pexe fapaikī ikisi mã shinãyotromamē afe tii xepa peimãki õixiki aõ pexe fakī mitoxiki. ²⁹Akka mã pexe fapaikī mã xepa pei ichapama fixõ mã mitotiroma. Nãskakē nã õiaifãfe mato kaxemetsama fatirofo.

³⁰“Mato iskafakī yoianã: ‘Kee, õikapo, na feronãfãke pexe fafiakī akka pexe fakī mitoama.’ ³¹Nãskarifiakī xanifo fẽtsa afe xanifo fetsa fe retenãpaikī shinãtiro a diez mil soraroyato a veinte mil soraroya retetiromakī. ³²Nãskakē afe retenãtiro ma meekī, xanifo fetsa oyoamano meka fomatiro iskafakī yoikī: ‘Nõ retenãimakai, nõ raenãõ,’ ixõ

yoitiro. ³³Nãskarifiakī fatora mã fetsa mãto afarafo mã potayamax ãfe ina mã itiro.,” ixõ Jesús ato yoini.

Akka tashi sharakēma nõ pitiroma
(Mt. 5.13; Mr. 9.50)

³⁴Anã Jesús ato yoini iskafakī: “Akka shinãkãpo. Tashi sharakē nõ tsopeitiro. Akka tashi sharayamakē nõ tsopeitiro, paispa chakakē.

³⁵Askarakai tsõa fichipaima. Potatirofo. Nãskariakakī ea Ifofayamakakī ea tsõa Ifofasharakanima chakakõi ea fakani. Akka mã pachoyakī ea nikasharakãfe,” ixõ Jesús ato yoini.

Oveja fenoaõnoa Jesús meka fetsafaxõ ato yoini
(Mt. 18.10-14)

15 ¹Nãskakē nã xanifo Roma kori fixomisfo fe yora chakafo Jesúski fenifo ãfe meka nikai fekani. ²Nãskaifono fariseofo feta a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tãpimamisfãfe Jesús mekafakakī iskafakī yoinifo: “Õikapo nato yora chakafo ifimis, askatari ato feta pimis,” ixõ yoinifo.

³Askafaifono Jesús ato yoini meka fetsafaxõ mã tãpixõ iskafakī: ⁴“Fatora mã fetsa cien oveja inayano fisti ato makinoax fenoano, nã noventa y nueve mã anã fasifo mēra nãchitiro. Nãskaxõ nã oveja fenoa fisti mã fenatiro shinãmitsakõiyana. Nã mã fichiaitã fetsafo kãimaxiki. ⁵Mã fichiax ãfe oveja fenoaki akiki inimakī tepapiinifofã tepokomexõ iyotiro. ⁶Nãskax mã ãfe pexe ano nokoxõ ãfe yamafoya a chaima nikafo yoitiro iskafakī: ‘A ãfe oveja fenoa. Mē fichiakī efe inimakãfe,’ ixõ ato yoitiro. ⁷Nãskakē ã mato yoi, nãskarifiakī inimakõikani nã nai mēra ikafo fẽtsa ãfe chaka xatekõiano Jesús Ifofakī. Akka nã noventa y nueve

yorafokiri nai mēranoax atokiri
inimakani, afomāi isharakōipaonifono
nono mai ano ikanax. Akka nā
feronāfake chakafinakōi iyopaonixakī
āfe chaka xatekōiano akiki
inimai finakōikani nai mēranoax,” ixō
Jesús ato yoini.

**Meka fetsafaxō Jesús ato yoini kēromā āfe
kori exe fenoa fīaoxō**

⁸Anā Jesús ato yoini iskafakī:
“Nāskarīfiai kēro kori exe diezyaano
fisti pakeano āfe pexe mēra rāpari otaxō
fenakī ōisharata mātsokī fichitiro.

⁹Nāskata mā fichixō, āfe yamafoya a
chaima ikafoya ato ichanāfatiro.
Nāskaxō ato yoikī iskafatiro: ‘iAicho! A
ēfe kori exe fenoa mē fichiaki efe
inimakāfe,’ ixō ato yoitiro.

¹⁰Nāskarīfiakī ē mato yoi.
Nāskarīfiakani Epa Niospa āfe ājirifo
inimakani fētsa āfe chaka xateax a anā
ipaoni keskara iyamaito ōikani,” ixō
Jesús ato yoini.

**Meka fetsafaxō Jesús ato yoini apa āfe
fake raefatiroōnoa yoikī**

¹¹Jesús afianā ato yoini iskafakī:
“Feronāfake fisti fake rafeya ini. ¹²Akka
nā chipokoto apa yoikī iskafani: ‘Epa,
mā mī chaima nakī a mīa ināxiai ikisi
ea ināfe,’ fani. Nāskakē āpa āfe afama
mīshti ato paxkaketsaxoni.

¹³“Nāskano pena fetsa āfe fake
chipokoto āfe afama mīshti ato
ināketsani kori fixiki. Mā kori fiax
chaikōi kani mai fetsa ari. Nārixō āfe
kori potakī mitoni mēxotaima pāekī
kēro chota feromafo fe ikī. ¹⁴Akka mā
āfe kori potakī keyoano, nā mai anoaxri
fonāikōinifo. Nāskakē nā mai anoax nā
feronāfakēri chipo omiskōini
afaamaisax. ¹⁵Nāskakē kaxō nā mai
anoa feronāfake fetsa yono yōkani
yonoxopaikī, iskafakī yoini: ‘Ē mia

yonoxopai,’ ixō yōkaito āfe tarepa
nīchini āfe kochifo pimaxonō. ¹⁶Nāskata
fonāikōifiki a kochifāfe piai maropei
xaka pisharapaikōini tsōakairoko afaa
pimaino.

¹⁷“Nāskakī iskafakī shināni: ‘Ēfe epa
yonoxomisfāfe ēfe ēpa pexe anoxō pikī
finasharakōiyanā texefamisfo. Akka ē
nonoax fonāiki finakōi mē nairokomē,’
ixō shināta, ¹⁸‘Mia iskaratīa afianā ēfe
ēpa pexe ari kapa. Mē kaxō iskafakī ēfe
epa yoi kaikai, “Epa, ē Nios chakafata
miari ē chakafamis. ¹⁹Nāskakē iskaratīa
ēfe fakera mīa ea fatiroma. Mīa
yonoxomisfo keskara mī ea fatiro,” ’ ixō
shināta, ²⁰āfe āpa pexe ari fāi kani.
Nāskakē chai inoax oaito āfe āpa fichini
shināmāi fakī. Nāskax akiki koshi
farekekāi akiki nokota chishtoinīfōfā
kokoketsani.

²¹“Nāskafaito āfe fāke āfe apa yoikī
iskafani: ‘Epa, ē Nios chakafata miari ē
chakafamis. Nāskakē ēfe fakera mīa
fatiroma,’ ixō apa yoini.

²²“Apa askafaino akka āfe āpa a
yonoxomis yoini ato iskafakī: ‘Koshikōi
rapati fenasharakōi fīxokāfe ēfe fake ea
safemaxokāfe, askatari anīcho sharari
safemakāfe, askatari sandalia sharari
safemakāfe,’ ato fata, ²³Fākka fake
xoakōiari iftakāfe retexikakī nō pinō
fista ayanā. ²⁴Akka na ēfe fake mā nani
keskara ikatsaxakī mā anā ekeki
nokoaki. Mā fenofinino mā nō anā
fichiaki,’ ixō akiki inimakī fista axoni.

²⁵“Akka āfe fake iyoato āfe tare ano
yonofai okī nikaferani pexe chaima
nokoiyokī mōsika maneyanā
mairaifono. ²⁶Nāskakē a yonoxomis
fetsa kenaxō yōkani āfe āpa pexe anoxō
afaa afeskafakanimākai. ²⁷Askafaito a
yonoxomisto yoini: ‘Mā mī exto nokoa.
Nāskakē āpa fakka fake xoa sharakōia
ato retemana afeskaxma mī exto
sharakōi nokoano,’ ixō yoini.

²⁸“Akka ãfe ochi iyoa akiki òitfishkiki finakòini. Nãskakê pexe mēra ikinima. Nãskaino ãfe apa ãfe pexe mēranoax kãinãkafani ãfe fake yoiyoi mã ãfe fake chipoko nokoano, ‘Mã mĩ exto nokoaki. Nõko pexe mēra ikikofe,’ fani. ²⁹Åpa askafaino apa kemani iskafakĩ: ‘Shinãpo epa, ã mia yonoxomis keskaraxõ, ¿afe tii xinia ã mia yonoxomismē? Ea mã yoiaitokai ã mia nikakaspamisma, akka eakai cabranã fakeshta mã inãmisma retexõ piyanã ãfe yamafo feta ã fista apanã. ³⁰Akka mĩ fake mã nokoa mã mĩ kori inãni kēro chotaferomafoki potakĩ keyotani. Nãskafikē mĩ fãkka fake xoashara retexona,’ faito, ³¹ãpa kemani: ‘Anifoshta, mĩkai ea potamisma, mĩ efe itiani. Akka na ãfenãfo mĩnã, keyokõi iki kiki. ³²Akka iskaratĩa nõ fista aki mĩ extoki inimayanã. Akka mĩ exto naa keskara ikatsaxakĩ, mã anã ekeki nokoa afesaxma, mã afetiama fenofinino anã oaito nõ fichia,’ ixõ ãpa ãfe fake iyoa yoini,” ixõ Jesús ato yoini.

Meka fetsafaxõ Jesús ato yoini, xanífokõichi afe xanifo yõaniõnoa yoikĩ

16 ¹Jesús afianã aõxõ tãpimisfo yoikĩ iskafani: “Feronãfake fetsa afama mĩshti ichapayato feronãfake fetsa afe xanĩfo inõ yoini. Nãskaxõ nikani ãfe afama mĩshti ãfe inapa kexesharaxokēma. ²Nãskakē ãfe xanĩfãfe kenaxõ yoikĩ iskafani: ‘¿Afamē a mĩõnoa ea mã yoiái? Akka a mĩ yonofaiõnoa ea yoife. Akka iskaratĩa mã anã ãfe xanĩfo ikima,’ ixõ yoini.

³“Askafaito nikakĩ ãfe inapa shinãkõini: ‘¿Ë afeskaimē? Iskaratĩa ãfe xanĩfãfe ea anã yonomanipa, mã ea potai. Ëkai afesaxõ anã yonotiroma kerexkai ã tarepanã. Nãskatari ã anã afaa yõkapaima ã rãfitiro. ⁴¡Choo! Mē shinãi. Nã ãfe ifo nimiyafõ ã ato xekaxopakefõfãni anã ichapa

niminõfoma. Ë ato askafaino ãto pexe anoxõ ea ifinõfo ãfe ifãfe ea potano,’ ixõ shinãni.

⁵“Nãskaxõ fisti rasi ato kenapakeni afe tii ãfe ifo nimiafomãki ato yoixiki. Nã akiki kai taea yõkakĩ taefani: ‘¿Afe tii mĩ ãfe xanĩfo nimiamē?’ ixõ yõikaito, ⁶kemani iskafakĩ: ‘Ë nimia xini ene cien galon,’ faito, a xanĩfo fetsa yoini iskafakĩ: ‘Nã mĩ nimia potaxõ nono tsaõxõ fetsa arisafafe cincuenta faxõ kenefe,’ fani.

⁷“Nãskaxõ fetsari yõkani: ‘Akka mĩri, ¿afe tii nimiamē?’ faito, atori yoini iskafakĩ: ‘Cien saco de trigo ã nimia,’ faito, ari yoini iskafakĩ: ‘A mĩ nimia potaxõ fetsa arisafafe ochenta faxõ kenefe,’ fani.

⁸“Nãskakē a ãfe ina chakapa ãa shinãxõ akai keskara ãfe xanĩfãfe tãpikõini. Nãskakē yoini iskafakĩ: ‘Mĩ tãpikõia, nãskakē fetsafãfe mia sharara fakani,’ ixõ yoini. Nãskarifiakĩ a Nios Ifofaafãfema tãpikĩ finakõiafo ato pãrakiki, ãa shinãxõ. Akka a Nios Ifofaafõ askarafoma, ato pãratirofoma. Chanĩma fisti yoitirofo.

⁹“Ë mato yoinõ, mã afama mĩshti ichapayaxõ a afaamaisfo ato inãkãfe, mã ato askafakē mato yoisharanõfo. Nãskakē mã mã naxõ mã anã kori yopatiroma mã Nios ari nokoaito mã mã kori inãmisfãfe mato yoikĩ iskafatirofo: ‘Aicho, mĩ noko shara famis. Iskaratĩa nono Nios ano mĩ nofe ipanaka,’ ixõ mato yoitirofo.

¹⁰“Akka nã isharakõixõ afara ichapama kexesharakõimis nõ tãpitiro afara ichapa kexesharakõitirokē. Akka nã isharaxoma afara ichapama kexesharamisma nãri nõ tãpitiro afara ichapa kexesharakõitirokēma. ¹¹Akka nono mai anoxõ ãto afarafo kexesharayamaifono, Niospa ato afara sharakõifo inãpãfikĩ anã ato afaa

inātiroma. ¹²Nāskarifiakī Niospa mato afara shara ināpaifikī mato inātiroma.

¹³“Nāskarifiakī tsōa āfe ifo rafe yonoxosharatiroma. Akka fetsa noikaspatha fetsa noisharatiroma, nā yoiyai keskarakōi axotiro, akka a fētsa amapaiyai keskara axotiroma noikaspatiro. Nāskarifiakī mā kori fisti shinākī mā Nios shinātiroma. Nāskatari Epa Nios fisti shinākī mā kori noitiroma,” ixō Jesús ato yoini.

¹⁴Akka nā fariseofāfe kori noikōimifono Jesús atoōnoa yoiaito nikakani akiki kaxemetsamanifo.

¹⁵Askafaifono Jesús ato yoini: “Māfi nō sharafora imiski yorafāfe ferotai fi, akka mā askafaiato Epa Niospa mato tāpikōia. Akka yorafo mā pāratiroma nāfo sharafoki mā ato fatiro, mā ato askafaino Niospa mā mato tāpixō mato iskafai: ‘Nafo chakakōifo,’ ixō mato yoi,” Jesús ato fani.

A Moisés yoini keskara sharafiano Nios xanifāferoko ato finōkōinifofana

¹⁶Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Moisés Niosxō yoini keskafakī, a Niospa meka yoimifāferi yoinifo keskara Juan mato yoini. Nāskakē meka shara Nios xanifoōnoa Juan ato yoini iskafakī: ‘Māto chaka xatekāfe anā a mā ipaoni keskara iyamakāfe Nios xanifo ari ikixakakī.’

¹⁷“Akka chanīma, maife nai koshikōi keyotiro. Akka a Moisés yoini keskakōi, Niospa meka shara keyonakama,” ixō Jesús ato yoini.

Feronāfake āfe āfi fe enēnātiromoōnoa Jesús ato yoini

(Mt. 19.1-12; Mr. 10.1-12)

¹⁸Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Akka fētsa āfe āfi enexō, fetsa fia sharama. Chakafai. Askara sharama. Askatari mā fenē enea feronāfake fētsa fiari sharama.

Nāatori chakafai āfe āfimākōi fe ikī,” ixō Jesús ato yoini.

Feronāfake fetsa afama mīshti ichapaya ikaino akka Lázaro afaamais ini

¹⁹Nāskata afianā Jesús ato yoini iskafakī: “Feronāfake fetsa afama mīshti ichapaya ini, rapati sharakōi safea. Nāskaxō pena tii fista apaoni pisharakōiyanā inimakōikī. ²⁰⁻²¹Nānori feronāfake afaamais ini āfe ane Lázaro, yorafoki koyoi fetsax tsaoni a yora afama mīshti ichapayato āfe pexe fepoti ketokonō. Nā feronāfake afaamaisiyato shināni iskafakī: ‘Na feronāfake afama mīshti ichapayato a piyai ea ināpainōra,’ ixō shināni. Nāskaino paxtafo akiki kaxō āfe koyofō tāxoketsani.

²²“Nāskax Lázaro nani. Mā nakē ājirifāfe āfe fero mēsho iyonifo Abraham fe ikikanō Nios xanifo ano. Nāskatari a yora afama mīshti ichapayari nani. Nāri nakē maifanifo.

²³Nāskakē a yora afama mīshti ichapaya omiskōikōini chiifā mēranoax a yorafo naax fomisfo anoax. Nānoxō foisnifofā chai inoa Abraham yafi Lázaro fichini.

²⁴Nāskakē fāsikōi Abraham kenani iskafakī: ‘iEpa Abraham, ea shināfe! Ea Lázaro nīchixōfe āfe mifi rechoko fāka mehanafaxō ea ana mechana faxoyonō. Nonoax ē omiskōi finakōikai na chiifā mēranoax,’ ixō yoiyai, ²⁵akka Abraham kemakī iskafani: ‘Ēfe fāke, ūmī shināimamē nayoamax mī isharakōiyopaoni inimakōiyanā? Akka Lázaro isharakōipaonima.

Omiskōipaoni. Nāskakē iskaratīa nonoax isharakōia inimasharakōiyanā, akka mī omiskōikōi. ²⁶Nāskakē afeskax mia ari tsoa katiroma, mīrikai afeskax noko ano otiroma. Na mafa kinifā mesekōi afeskaxō nō finōtiroma. Māri afeskaxō arixori finōtiroma,’ ixō yoiyai, ²⁷nā afama mīshti ichapayato anā yoini

iskafakī: ‘Ē mia yoi epa Abraham mī Lázaro nīchinō ēfe ēpa pexe ano ²⁸a ēfe exto cinco ikafo ano, anoxō Niospa meka ato yoinō nikakōinōfo akairi nono feyamanōfo nonoax omiskōi fetirofoki,’ ixō yoini.

²⁹“Askafaito Abraham yoini iskafakī: ‘Afāfēfi mā kirika kene ōiafoki a Moisés feta a Niospa meka yoisfāfe kenenifo. Nā ōikaxō tāpisharakōinōfo,’ ixō yoiato, ³⁰a afama mīshti ichapayato anā kemani iskafakī: ‘Mē tāpia, Epa Abraham, akka a yora naax otoato atoki oxō ato yoiato nikakōitirofo,’ ixō yoiato, ³¹anā Abraham yoini iskafakī: ‘Akka a Moisés feta Niospa meka yoisfāfe yoinifo keskara nikakaspakaki. Nāskarifiakī tsōa nikatiroma a yora otoato ato yoiato,’ ixō Abraham yoinino,” Jesús ato fani.

Noko fētsa afara chakafamaino āfenā mesekōi itiro

(Mt. 18.6-7, 21-22; Mr. 9.42)

17 ¹Jesús aōxō tāpimisfo yoini iskafakī: “Mēxotaima a ea Ifofaafāfema yorafo afara chakafamapaimisfo. Akka fētsa fetsafo afara chakafamax omiskōifinakōixii. ²Akka ato askafamayoamano, tokiriya tenexti faxō fakafā nōafā mēra potatirofo a ea rama Ifofaifo ato afaa chakafamayamanō. Nāskara shara,” ato fani.

³“Kexemesharakāfe. Fētsa mia chakafaito yoisharafe anā mia chakafanōma. Mī yoiato nikakī iskafakī shinānō: ‘Chanīmarokomē ea yoisharakōi ē anā askanōma,’ ixō shināito raefaxō yoisharafe. ⁴Akka anā mia chakafakī mekafaxō, ea raefafe ixō mēxotaima mia yoiri faito akiki ōitifishikīma mī yoisharaxō mī raefatiro,” ixō Jesús yoini.

Nō chanīmara faito Niospa noko afama mīshti faxotiro

⁵Nāskata a aōnoa yoisfāfe Jesús yoinifo iskafakakī: “Ifo, nō mia

chanīmara fai finōmainīfōfā noko yoisharafe nō mia chanīmara fakōinō,” ixō yoiaino, ⁶Jesús ato kemani: “Akka mā ea nikakōixō na ifi efapa mā yoiakī iskafakerana: ‘Mī tapofoya tsekəkainax fakafā mēra pakeax anā foaife,’ mā faino anā foaitiro.”

Āfe xanīfāfe yoiakī keskafakī a yonoxomisto axosharakōitiro

⁷Nāskaxō anā ato Jesús yoini iskafakī: “Na meka fetsari ē mato yoinō nikakakī. Fatora fetsa mā inayaxō māto inapa māto tare ano yonoxotani oaino askayamakī fakkafo kexetani oaino akka, ūmā iskafakī yoitromē: ‘Pexe mēra ikikerafe tsaioxō pixiki,’ mā fatiromē? ⁸Maa, mā askafatiroma. Askafatamaroko mā yoitiro iskafakī: ‘Ea pīchaxōfe ē pinō, mā nafakē ea yoixii ē pikī taefanō, mī chipo axiki,’ ixō māto ina mā yoitiro. ⁹Nāskatari āfe inapa nā āfe xanīfāfe yoiakī keskafakī mā axosharakōiano iskafakī yoima: ‘Aicho, ea mā axosharakōia,’ ixō yoima. ¹⁰Nāskarifiakī māri a Niospa mato yoiakī keskarakōi fakī iskafakī yoikāfe: ‘Nōkai afama, nōa shināxō nō afaa akima. Nōko Ifāfe noko yoiakī keskafakī nō aki,’ ixō yoikāfe,” Jesús ato fani.

Jesús diez feronāfake sharafani rashkishi fetseaito

¹¹Jerusalén ano fāi kakī Jesús Samāria yafi Galilea xatsokama rafe finōfaini. ¹²Nāskax Jesús pexe rasi pasatoi nokoni. Nāno mā nokoano chai ixō diez feronāfake nā rashkishi fetseifāfe ōikakī kenanifo fāsikōi. ¹³Akka iskafakī fāsikōi yoinifo: “Jesús, Maestro, noko shināfe,” faifono, ¹⁴Jesús ato ōikī ato yoini iskafakī: “A ato Nios kīfixomisfo ano fotakāfe, a mā shara ato ispaxiki,” ato faino, mā fokani koshikōi a isinī ikaifo sharai fetsenifo.

¹⁵Akka fistichi āfe yora sharakōi meekī anā akiki oxō fāsikōi yoikī iskafani: “iAicho, fāsi Nios sharakōi! Mā ea sharakōi faki,” ixō yoini. ¹⁶Nāskafata Jesús ferotaifi ratokonō mai chachipakefōfā maikiri fepopakekafā. “iAicho Jesús, mī ea sharafaa! iMī fāsi sharakōi!” ixō yoini. Akka nā feronāfake Samāria anoai ini.

¹⁷Askafaito Jesús yoini: “¿Akka diez feronāfake ikafomamē a ē ato sharafa isinī ikaifono? ¿Akka fakimē ranāri a nueve feronāfake? ¹⁸¿Akka na feronāfake fisti efe yora yamafixō ekeki oxō Nios aicho faiyoamē?” ixō Jesús yoini. ¹⁹Nāskaxō nā feronāfake yoini iskafakī: “Fininikafāfe kātaxiki. Mī ea chanīmara fakōinax mā mī sharaki,” ixō Jesús yoini.

**Nios xanīfāfe keyokōi yorafo
īkināino afe keskara iximē**

²⁰Nāskano fariseofāfe Jesús yōkanifo iskafakakī: “¿Afetia nono mai anoax yorafāfe ato xanīfo iximē Nios?” ixō yōkaifono, Jesús ato kemani: “Nios xanīfāfe ato īkināino nō ōitiroma.

²¹Tsōakai yoima iskafakī: ‘Nakīa, ōikapo,’ askatari, ‘Oa onokīa, ōikapo,’ mato faima. Akka Nios xanīfo mato mēra ixō mā mato shināmani nō ōiyamafaiaino,” ixō ato yoini.

²²Nāskaxō āfe ināfo yoini iskafakī: “Ē samama mato makinoax kai. Mē mato makinoax kaano anā mā ea ōima. Ea ōipafikī mā ea shinākōixii iskayanā, ‘Nōko Ifo nofe imis keskara nō ōipaikōi,’ ixō mā ea yoifkī a keskara mā anā ōima. ²³Akka mato fetsafāfe pārakī iskafakani: ‘Nakīa Cristo,’ mato fata, ‘Oa onokīa,’ mato faifāfe, akka ato nikayamakāfe āa mato pārakani kiki.

²⁴Akka ē nai mēranoax oi oa kana peiki fafetanaito nō ōitiro keskara, nāskarifiāi ē oaito mā ea ōixii ē chaxaferanaito.

²⁵Akka ē taei omiskōifinayoxii yorafāfe ea ōikaspaifono nā ea ōikaspaifotia.

²⁶Akka nā Noé niyoano ini keskai nāskarifiāxii ē anā oaino. ²⁷Akka yorafo pikāta ayakāta fianākāta ikaifono, mā Noé kanōanāfā mēra ikiano faka faipafāino, keyoi āsai mitokomenifo. Nāskarifiāxii ē oaino ea shinātama afara chaka shināifono.

²⁸“Nāskarifiāni nā feronāfake Lot niyoano, yorafo pikāta, ayakāta, afarafo fikāta, afarafo ato minikāta āto tarepa afarafo fanakāta pexe fakāta ikaifono, ²⁹akka Lot mā Sodoma anoax tsekeano, oa oi ikai keskara nai mēranoax atoki chiifā pakeaino keyokōi koofi mitokomenifo.

³⁰“Nāskarifiāxii ē oaino, ea shinākātama nā ipaiyai keskara shināifono. ³¹Nāskarifiākī ē oaino fetsa āfe pexe fomākīa tsoaxō anā āfe afara fipai āfe pexe mēra ikitiroma āfe afara fixiki. Askatamaroko ichotiro.

Nāskarifiāi a āfe tarepa yonofai anā āfe pexe ano katiroma āfe afara fixiki. ³²Akka nā Lot āfe āfiōnoa shinākāfe. Nā kēromā āfe afarafo shināi ifiakēkafā ōipai narisatani keskai māri askatiroki. Askayamakāfe. ³³Akka fētsa shinākī iskafai: ‘Ē Jesús Ifofaito ea omiskōimakaniraiti,’ ixō shinākī ēfe meka kachikiri fai. Nā keskara yora naax omiskōipakenaka. Akka aa eōnoax omiskōiai naax efe isharakōipakenaka.

³⁴“Akka ē mato yoi, yora rafe nā fakishi mishkītiro fistichi oxakanax ē oaino fetsa efe kaino fetsa nētetiro. ³⁵Nāskarifiāi kēro rafeta xiki renekani. Fetsa ea ari kai yamarisatanaino akka fetsa nētetiro nā omiskōipakenakafo mēra kaxiki.

³⁶Nāskatari feronāfake rafeta āto tare ano yonokani, fetsa ea ari kai yamarisatanaino, fetsa nētetiro nā omiskōipakenakafo mēra kaxiki,” ixō ato yoaino, ³⁷yōkanifo iskafakakī: “Ifo, ¿faki fokanimē?” ixō

yōkaifono ato kemani iskafakī: “Mā tāpitiro a afara naa ano ishpifo fotofaifāfe. Nāskarifiaxii ē fotofaino a ea Ifofamisfo ekeki ferisaxakani,” ixō Jesús ato yoini.

Meka fetsafaxō kēro ifomafaōnoa yafi xanīfo Jesús ato yoini

18¹Jesús anā ato yoini meka fetsafaxō ato tāpimaxiki, Epa Nios mēxotaima kīfikani xokenāyamanōfo. ²Ato yoikī iskafani: “Nā pexefā rasi anoxō xanīfāfe Nios shinātama yorafori noimisma. ³Nā pexefā rasi anori kēro ifomafa ika ini. Nāskakē nā kēro ifomafa mēxotaima a xanīfoki kapaoni yoikī iskafaikai: ‘A ea noikaspamisto ea chakafai kiki ea yoixōfe ea anā chakafayamanō,’ ixō yoifiaito, ⁴nā xanīfāfe nikakaspayanā tooxanima. Nā kēro ifomafa fekaxtefafiaino akka nāskaxō xanīfāfe shināni iskakī: ‘Ē Nios shināima, yorafori ē noima. ⁵Akka na kēro ifomāfa ea fekaxtefai kiki, ē yoisharaxonō anā a chakafaito fekaxtefayamanō, mē yoixonano anā ea fekaxtefaima kiki,’ ixō xanīfāfe yoini.”

⁶Iskafakī Jesús ato yoini: “A xanīfo chakapa yoini keskara nikasharakāfe. Chakafixō nā kēro ifomafa fekaxtefaito axosharaniki. ⁷Akka Nioskai nā xanīfo chaka keskarama. Akka, ¿Niospari āfe yorafo ato afara axosharatiromamē? Noko nikaikai fekaxtetiroma penachāi yafi fakishchāi kīfiaifono ato nikakaspatoriroma. ¿Askayamakī, ‘Ea manayokāfe,’ ixō ato yoitromē? ⁸Maa. Akka ē mato yoi mā manamiskē koshi mato afara shara faxoxii. Akka a mato chakafamisfo ē ato omiskōimaxii. Akka, ¿ēfe Epa ariax anā ē nāmā fotoaitia ea chanimara faifāfe ē ōitoshiximē?” ixō Jesús ato yoini.

Meka fetsafaxō fariseofoya a ato kori fiamisfo Jesús ato yoini

⁹Jesús meka fetsafaxō ato yoini ato tāpimaxiki. “Ēfi sharaki, ēkai afaa chakafamisma yora fetsafokai ea

keskarama,” ixō shināmisfoōnoa Jesús ato yoini iskafakī: ¹⁰“Feronāfake rafe fonifo Nios kīfiti pexefā mēra anoxō Nios kīfi fokani. Fetsa fariseo ini. Fetsari āfe xanīfo kori fixomis ini. ¹¹Nā fariseo arese nīxō kīfikī iskafani: ‘Epa Niosi, ē fetsafo keskarama. Akka fetsafo yometsomisfo, chakakōifo, askatari ato āfima chotamisfo. Akka ēkai nā āfe xanīfo kori fixomis keskarama. Nāskakē ē mia aicho fai. ¹²Na semānā tiifi ē foni tenekī rafefa fafāfāini mia shinākī. Akka nā ē fiairi ē mia paxkaxō fafāini,’ ixō fariseo Epa Nios kīfini. ¹³Akka a āfe xanīfo kori fīxomis ori chai nini. Nāri chai nīxokai nai foispainima. Askatamaroko shināmitsayanā Epa Nios yoini iskafakī: ‘iOoa! Epa Niospa, ē mia chakafamiski. Eō noikī ea sharafafe ē chakakī,’ fani. ¹⁴Ē mato yoi nā āfe xanīfo kori fixomis āfe pexe ano oni mā Niospa āfe chaka soaxonano. Akka nā fariseo āfe chaka soaxonima. Nāskarifiāi fetsa āa anoi yoimesharai: ‘Ē sharara,’ imiskē chipo Niospa afaa imatiroma. Akka fētsa shinākī iskafai: ‘Ēfi afarafo chakafamiski,’ ixō shināito nā keskara yora Niospa chaka soaxotiro afe ipaxanō,” ixō Jesús ato yoini.

Jesús fakefo chishtoxō ato māmāyanā ato Epa Nios kīfixopakeni

(Mt. 19.13-15; Mr. 10.13-16)

¹⁵⁻¹⁶Nāskatari yoraifāfe ato fake mīshiti Jesúski efenifo ato māmāpakeyanā ato Epa Nios kīfixonō. Akka nā Jesúsxō tāpimisfāfe ato iskafani: “Māto fakefo efexō nōko Ifo fekaxtefayamakāfe,” ato fanifo. Ato askafaifono Jesús ato yoini: “Ato enekāfe na fakefo ekeki fenōfo. Ato nētefayamakāfe. Ēfe Epa Nios xanīfo ika ari na fakefo keskarakōifoki,” ixō ato yoini. ¹⁷“Ē mato pāraima, mā Epa Nios xanīfo nikayamax na fakefāfe ea nikaifo keskafakī, Epa Nios ika ari mā katiroma,” ixō Jesús ato yoini.

**Feronāfake naetapa kori
ichapayax Jesús fe mekani**
(Mt. 19.16-30; Mr. 10.17-31)

¹⁸Xanīfo fetsa Jesús ano oxō yōkani iskafakī: “Maestro, mī sharaki, ea yoife ē afaa afeska fatiromāki Nios xanīfo fe ipaxaki,” ixō yōkaito, ¹⁹Jesús kemani: “¿Afeskakī sharara mī ea faimē? Akka Nios fisti shara. ²⁰A Niospa yoini keskara mā mī tāpia. Iskafakī yoini: ‘Mī āfima chotayamafe; askatari yora reteyamafe; askatari yometsoyamafe; askatari chanīyamafe mā kaxpa ato pārayamakāfe. Nāskaxō māto epa yafi māto efa nikasharakāfe,’” ixō yoiaito, ²¹nā feronāfake yoini iskafakī: “Nā mīa yoiaifo keskara mē nikamis naetapaxō,” faito, ²²askafakī yoiaito nikakī Jesús kemani iskafakī: “Nāno afara fetsa fisti mī tāpiama. Akka mī afarafo minixō kori fixō nā afaamaisfo ato minife. Nāskax nai mēranoax mī afama mīstifoyia ixikai. Nāskafata efe koofe,” ixō yoiaino, ²³akka nā feronāfake Jesús askafaito nikai, shināchakakōi tooxinima, afama mīshti ichapayax.

²⁴Shināmitsaito ōikī Jesús ato yoini: “A yora afama mīshti ichapaya Nios xanīfo ano katiroma, fekax pishta. ²⁵Māraki camello akoja kini mēra ikipaifi ikitiro fekaxkōi efapamāiax. Nāskarari yora afama mīshti ichapayato Nios Ifofapai fekaxkōi āfe afama mīshtifomāi potakaspakī,” ixō Jesús ato yoini.

²⁶Ato askafaito nikakakī a aōxō tāpimisfāfe tāpipainifo. “iKee! ¿Afeskax nō Nios fe ipaxatiromē?” ikanax yoinānifo. ²⁷Jesús ato kemani: “Akka yorafokai āa ifimetiroma, Nios fistichi yorafo ifitiro. Niospa afama mīshti fatiro. Tsōakai afama mīshti fatiroma, Nios fistichi atiro,” ato faito, ²⁸Pedro yoini: “Ifo, nō mefe okī nōko afama

mīshtifo nō ōiferani nō mefe oni,” faito, ²⁹Jesús kemani iskafakī: “Ē mato yoikōi, fētsa Nios xanīfoōxō ato yoikakī āfe pexe ōifaita āfe apa yafi āfe afa ōifaita āfe onefetsafo ōifaita āfe āfi ōifaita āfe fakefo ōifaita ixō, ³⁰nāato afama mīshtifo fixii. Nāskatari mā naax Nios fe ipanaka,” ixō Jesús ato yoini.

Anā Jesús ato yoini:
“Mā chaima ea retekanira,” ixō
(Mt. 20.17-19; Mr. 10.32-34)

³¹Jesús aōxō tāpimis tiis doce kenani. Nāskaxō ato yoini iskafakī: “Iskaratīa mā nō Jerusalén ano kaikai. Nānoax nā Niospa meka yoimisfāfe eōnoa yoikī kenenifo keskakōi kaikai ē. ³²Nānoxō yora fetsafo ea ato achimakani kiki. Nāfāfe ea kaxemetsama fayana ēa īchakani kiki ekeki kemo mechoketsayanā. ³³Ea koshaketsakata ea retekani. Akka ea askafafiaifono tres nia oxata ē otōxii,” ixō ato yoini.

³⁴Ato askafakī yoiaitokai tsōa tāpinima. Mā nikafikakī tsōa tāpisharanima, Niospa Yōshi Sharapa ato shināmoyoamano.

Jesús yora fisti fēxokōikē
Jericó anoxō sharafani
(Mt. 20.29-34; Mr. 10.46-52)

³⁵Mā chaima Jesús Jericó ano nokoi kakī, yora fēxo fai ketokonō tsaokē fichini, anoxō ato kori yōkaito. ³⁶Nānoxō nā fēxo fai ketokonō tsaoxō nikakī yorafā rasi fofānaifāfe ato yōkani: “¿Afaa afeskafakanimē?” ato faito, ³⁷yoinifo: “Jesús Nazarete anoa kafani,” fanifo. ³⁸Askafaifono nikai fāsikōi kenani isikai: “Jesús mīfi David fenakī, ea shināfe,” fani.

³⁹Askafaito nā rekē foaifāfe iskafanifo: “Nōko Ifo fekaxtefayamafe,” fafiaifono, akka nā fāsikōi kenai iskani: “iDavid fenapa, eō noife!” faito nikai, ⁴⁰Jesús

nēteakekafā ato yoini iskafakī: “Ea ifixotakāfe oaikai kenariai,” ato faito ifixotani. Mā oano Jesús yōkani iskafakī: ⁴¹“¿Ē mia afeskafatiromē?” faito, nā fēxo kemani iskafaki: “Ifo, ē oīsharapai afesaxō ē oīsharatiroma,” faito, ⁴²Jesús yoini iskafaki: “Ea mīa chanīmara faax mā mī shara. Nāskaxō mā mī oīsharai,” fani.

⁴³Nāskafaino nā fēxo oīsharakōitani. Nāskax Jesús fe kakī, “Aicho mā ea Niospa sharafaki, Nios fāsi sharakōikī,” ikax afe kaino yorafāfe oīkakī akairi, “Nios fāsi sharakōi,” ikanax akiki inimakōinifo.

Jesús fe Zaqueo

19 ¹⁻²Nāskano Jesús Jericó pexe rasi ano finōfaini. Akka nāno feronāfake afama mīshti ichapaya ika ini, āfe ane Zaqueo. A ato kori fixomisfāfe āfe xanīfo ini. Nāatori āfe xanīfo kori fixomis ini. ³Nāato Jesús oīpaifiki oinima, yora ichapafāfemāi nakifafono Zaqueo mā mīsto pishtamāi axō. ⁴Nāskakē fāi rekē ichoni Jesús kaito oixiki. Nāskata ifiya inani nā Jesús kafanai anori. ⁵Jesús anori finōfāikī fomākīa naiskī fichixō yoini iskafaki: “Zaqueo, fotopakekafāfe. Iskaratīa mī pexe ano ē nēteyoikaikai,” faino, ⁶koshikōi Zaqueo fotopakekafāni. Nāskakē akiki inimasharakōiyanā āfe pexe ari iyoni.

⁷Nāskaito oīkakī yora rasichi iskafakī yoinifo: “iKee, oīkapo! ¿Afeskai na yora chakapa pexe ano Jesús iki kaimē?” fanifo. ⁸Askafafiaifono Zaqueo finināka fā Jesús yoini iskafakī: “Ifo, oīpo. Nā afaamaisfo na ēfenāfo ē ato paxkaxonikai. Nā ē atoki yometsomisfo cuatro veces faxō ē ato ināi,” ixō yoini.

⁹Askafaito Jesús yoini iskafaki: “Iskaratīa mē mia chaka soaxona mī Niospa fake iki mī afe ĩpanaka,” ixō

yoini. Nāskaxō nānoafo ato yoini: “Na feronāfake Abraham āfe fena. Abraham Nios nikakōipaoni keskafakī natori Nios nikakōi. ¹⁰Akka ē oni ēfe Epa Nios anoax a fenoafo ato fenayanā ato ifiyoi,” ixō ato yoini.

Meka fetsafaxō koriōnoa Jesús ato yoini (Mt. 25.14-30)

¹¹Nā yorafāfe nikanifo Jesús ato yoiato māmāi Jerusalén chaima faifokakī, “Mā Nios xanīfo chaima nokoira,” ixō shināifono. Nāskara shināifono mā tāpixō Jesús meka fetsafaxō ato yoini. ¹²Iskafakī ato yoini: “Nāno feronāfake fetsa xanīfo keskara ini. Nā feronāfake chai kani mai fetsa ari, nāriax mā xanīfo ikax opai. ¹³Akka kayoxoma a yonoxomisfo diez kenani. Nāskaxō ato kori ichapa ināketsayanā ato yoini iskafakī: ‘Na kōri afara ichapa mā fikāfe nā ē oaitīa,’ ixō ato yoini. ¹⁴Akka yorafāfe āfe mai anoxō noikaspanifo. Nāskaxō aho yora rafe nīchinifo iskafakī ato yoitanofo: ‘Na feronāfake nō fichipaima nōko xanīfo inō,’ ixō ato yoitanofo.

¹⁵“Akka askafafiaifono mā xanīfo itani anā anoris oni āfe mai ano. Mā nokoxō a yonoxomisfo kenamani nā ato kori ināfaini tii, tāpixiki afe tii kori fiafomākī. ¹⁶Nāskano fetsa akiki oitaexō yoikī iskafani: ‘Ifo, a ea mīa kori ināfainitatima finōmainīfōfā kori exe diez faxō mē mia fixōa,’ fani.

¹⁷Askafaino āfe xanīfāfe kemani: ‘Aicho, mīfi ea yonoxō sharamiski. E mia afaa ichapa ināyamafiano finōmainīfōfā mīa fixosharakōia. Nāskakē pexe rasi diez anoa ē mia xanīfo imai,’ ixō yoini.

¹⁸Nāskatari āfe ina fetsari akiki oxō yoikī iskafani: ‘Ifo, a ea mīa kori ināfainitatima finōmainīfōfā kori exe cinco faxō mē mia fixōa,’ fani.

¹⁹Nāskafaino nāri kemakī iskafani: ‘Mīri

cinco pexe rasi anoa xanīfo ikikai,’ fani.
²⁰Akka a yonoxomis fetsari akiki oxō iskakakī yoini: ‘Ifo, nakīa mī kori ē mia mekexona samapa rakoxō. ²¹Ē mikiki mesekī, mīmāi feronāfakē mitsisipakōikē, mīnāyamafekē mī fimis, askatari a mī fanama anoafori mī fimis. Nāskakē ē mikiki mesekī ē mia kori mekexona, nakīa mī kori,’ ixō yoini.

²²“Askafaito nikakī āfe xanīfāfe yoini iskakakī: ‘Mī ea yonoxosharamisma, mī chakakōi, askatari mī xanikōi. Mī mekaōxō ē mia omiskōimani. Mī ea iskakakē, na feronāfake mitsisipakōi āfenāyamafekē fimis, askatari a fanama anoafori fimis mī ea fakē. ²³Akka, ĩafeskakī banco ano mī ea kori faxōfamamē mā ēfe kori ĩchapano ea ināxikima, mē anā ēfe pexe ano ē oano?’
²⁴Nāskata nā anoafo ato yoini iskakakī: ‘Na feronāfake kori fīakāfe nā diez faxō finōmainīfofā ea kori fixōa ināxikakī,’ ato faito, ²⁵kemakī iskafanifo: ‘Ifo, akka nāatoroko mā diez faxō finōmainīfofā fia,’ faifono, ²⁶anā xanīfāfe ato kemani: ‘Akka ē mato yoi nā afara ichapaya nō afara ichapa inātiro. Akka a afaa ichapayama, āfe afara nō fīatiro anā afaa ichapaya inōma. ²⁷Askatari a ea noikaspakakī a ea xanīfo fakaspafo, fitakāfe ato retexikakī ēfe ferotaifi,’ ixō xanīfāfe ato yoini, ” Jesús ato fani.

Jesús nokoni Jerusalén ano

(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Jn. 12.12-19)

²⁸Nāskara ato yoita Jesús kani Jerusalén ano a aōxō tāpimisifo fe. ²⁹Mā chaima Betfagē fe Betania ano nokoxō machi Olivos anoxō a aōxō tāpimis rafe nīchini. ³⁰Ato iskakakī yoianā: “Mēstekōi fōtakāfe oa ono pexe rasi ano. Mā nokoxō nānoa burro fake nexekē mā fichi kaikai tsoa aō nimisma. Tēpexō ea efexotakāfe. ³¹Anoxō mato yōkaifono iskakakī: ‘Īafeskakī mā burro tēpeimē?’

mato faifono ato yoikī iskakakāfe: ‘Nōko Ifāfe fichipaiyaito nō ifixonioya,’ ato fakakī,” Jesús ato fani. ³²Ato nīchia fōkaxō oiafo nā Jesús ato yoia keskarakōi fichitoshinifo.

³³Mā burro tēpeaifono, nā burro ifofāfe ato yōkanifo: “Īafeskakī mā noko burro tēpekaimē?” ato faifono, ³⁴ato kemanifo iskakakī: “Nōko Ifāfe fichipaiyaito nō ifixonioya,” ato fanifo. ³⁵Nāskaxō burro kateki āto rapati kakafakaxō efenifo Jesús ano. Nāskaxō a kamakī Jesús tsoainīfofānifo. ³⁶Nāskakē Jesús tanaima kani. Akka yorafāfe āto rapatifo fai nēxpakīa kakafafonifo. ³⁷Mā chaima machi Olivos tisiri mekani keyokōi a aōxō tāpimisfāfe fāsikōi yoinifo iskakakī inimayanā: “ĪAicho, Nios fāsi sharakōi! iNiosxō afama mīshti mī akaito nō oia!” fanifo. ³⁸Iskakakī yoinifo akiki inimakakī: “ĪAicho, nōko xanīfo nokoki oaki! iNiospa nai mēraxō shara famafāfāini! iNiospa yoini Jesús nōko xanīfo inō, aōnoax yorafo Nios fe nīpaxanōfo! ĪAicho, Nios fāsi finakōia!” ixō fāsikōi yoinifo.

³⁹Nāskafaiyono fariseofāfe yorafā rasi mēraxō yoinifo iskakakī: “Maestro, mī inafō yoife iskanōfoma,” faifono, ⁴⁰akka Jesús ato kemani: “Ē mato yoi nafāfe ea yoisharayamaifono, na tokirifāfe fāsikōi eōnoa meka shara yoikeranafo,” ixō Jesús ato yoini.

⁴¹Mā chaima Jerusalén ano nokoax nā pexe rasi anoafo ato ōi, atoōnoax Jesús oiani. ⁴²Iskakakī ato yoianā: “Ea chanīmara faax mā isharapakenakaki. Akka mā kai tāpīama iskaratīa Niospa Fake mā nokoa. Eakai mā xanīfo fapaima ē mato imasharapaifiāito, mā ea nikaspai. Iskaratīa ē mato afeskafatiroma. Mā mā fenoa. ⁴³Fatora penata mato noikaspakani nā mato noikaspai. Nāskaxō mato chetekaxō

mato mēra ikiferakaxō mato retetekī mitokani. ⁴⁴Māto pexefori pāoiki fetsexii, mī kaifofoya mato retetekī mitoxikani tsoa pishta ichoxima, mā ea nikakaspamis Niospa ea matoki nīchifiano,” ixō Jesús ato yoini.

Jesús a Nios kīfiti pexefā mēraxō a ato ināifo ato potani

(Mt. 21.12-17; Mr. 11.15-19; Jn. 2.13-22)

⁴⁵Nāskata Nios kīfiti pexefā mēra Jesús ikikaixō ōia a mēraxō afarafo ato miniaifāfe ōikī ato kāimani. ⁴⁶Naskafata ato yoini iskafakī: “Niospa meka yōra kenekī iskafani: ‘Mā ēfe kīfiti pexefā mēraxō mā ea kīfitiro,’ ixō yoifinino, akka nā yometsofāfe pexe keskara mā famis,” ixō Jesús ato yoini.

⁴⁷Nāskata Nios kīfiti pexefā mēraxō pena tii Jesús ato yoini. Ato yoifiaino a ato Nios kīfixomisfāfe āto xanīfofo feta a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfāfe judeofāfe āto xanīfofofāferi afeskaxoma Jesús retepaikakī shinānifo. ⁴⁸Akka afeskaxō retetiroma inifo, yorafāfemāi nikasharapaikōiaifono a Jesús ato yoiāi keskara.

“¿Tsōa mia nīchinimē mī xanīfo inō?” ixō

Jesús yōkanifo anoxō achipaikakī

(Mt. 21.23-27; Mr. 11.27-33)

20 ¹Pena fetsa Nios kīfiti pexefā mēra Jesús ikikaini anoxō yorafo tāpimani afeskax Nios fe ipaxatirofomākī. Anoxō ato yoiaino a ato Nios kīfixomisfāfe āto xanīfofo fe, a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfo, judeofāfe āto xanīfofori fenifo. ²Iskafakī yōkanifo: “¿Tsōaōxō mī iskafaimē? ¿Tsōa mia yoiāmē mī iskafanō?” ixō yōkanifo.

³Askafaifono Jesús ato kemani: “Ēri mato yōkanō ea yoikapo. ⁴¿Tsōa Juan nīchiamē ato maotisafakī ato faka mēra

ikimapakenō? Niospa nīchiyamakī yorafāfe nīchiniforaka.”

⁵Ato askafaino āa ranā mēenāpai fetseyanā shinānifo iskakakī: “Nō kemakī iskafaino: ‘Niospa nīchini,’ nō faino noko yoikī iskafai: ‘Akka, ¿afeskakī mā Juan nikamismamē?’

⁶Akka nō iskafakī yoitiroma: ‘Yorafāfe Juan nīchinifo,’ nō fatiroma yorafāfemāi tokirinī tsakakakī noko retenōfo. Akka keyokōichi shinānani Niospa ato shināmanaino, Juanmāi Niospa shināmanaino ato yoiaino,” ikanax yoinānifo. ⁷Nāskaxō kemanifo: “Nō tāpiama tsōara Juan nīchini ato maotisafakī ato faka mēra ikimapakenō,” faifono, ⁸akka Jesúsri ato kemani iskafakī: “Ēri mato yoima tsōaōxō ē iskafaimākai,” ixō ato yoini.

Meka fetsafaxō Jesús ato yoini a ato yonoxomis chakafoōnoa
(Mt. 21.33-44; Mr. 12.1-11)

⁹Nāskata taefakī Jesús yorafo yoini. Meka fetsafaxō ato yoikī iskafani: “Feronāfake fētsa āfe tare ano uva fanaxō fētsafāfe kexexonō ato ināfaini chai kayoni. ¹⁰Nā āfe fana fimimistīa ifāfe a yonoxomis nīchini a kexexonafo ato yōkaxō āfe fana fimifo fixotanō nā āfenā tiiri. Akka nā fana kexeafāfe seteketsakaxō afaamais nīchinifo.

¹¹Nāskata tare ifāfe anā a yonoxomis fetsa nīchini. Akka nāari īchaketsayanā seteketsakaxō afaamais nīchinifo.

¹²Nāskaxō afianā fetsari nīchini. Akka mā kaano nāri imi tofeketsakaxō tarepaxō potanifo.

¹³“Nāskata tare ifāfe shināni: ‘¿Ē afeskafaimē? Ēfe fakekōi a ē aō noiai mia nīchīpa, ōitsai ēfe fake nikakōitirofoki,’ ixō nīchini. ¹⁴Akka mā āfe fake nīchia kaito fichikanax nā tare kexemisfo yoinānifo iskakani: ‘Nato āfe apa naano na fanafo fixii kiki. A nari nō

retenõ na tare nõkonã inõ,' ikax yoinãnifo. ¹⁵Nãskakata achikaxõ tare pasotai iyokaxõ retenifo. Akka, ¿afaa mã shinãimẽ ato afeska faimẽ a tare ifãfe? Ë mato yoinõ. ¹⁶Kaxõ a tare kexemisfo ato retẽkĩ mitoxõ, fetsafo ãfe tare inãxii afãfe kexexonõfo," Jesús ato fani.

Ato askafaito nikakani iskanifo: "Askayamapainõra," inifo.

¹⁷Akka askaifãfe õikĩ Jesús ato yoini: "Akka, ¿afeskakĩ Niospa meka iskafakĩ kenenifomẽ?

Tokiri pexe fapaikakĩ nã pexe famisfãfe na tokiri chakara ixõ potafafono, fetsafãfe fichikaxõ na tokiri sharakõĩ ikaxõ akiki pexe fatirofo, ixõ kirikaki kenenifo. ¹⁸Akka tokiriki fetsa pakekĩ aõ xao teketiro. Akka tokiri yoraki pakekĩ renekõititiro."

¹⁹Nã ato Nios kifixomisfãfe ãto xanifofo feta a Moisés yoikĩ kirika keneni keskara ato tãpimamisfãfe Jesús achipainifo karaxa mẽra ikimapaikakĩ. Atoõnoa meka fetsafaxõ yoiaito nikakakĩ akiki õitifishkikaki. Akka achipaifikakĩ tsõa achinima yorafoki mesekakĩ.

"¿Xanifo nõ kori inãtiromẽ noko yõkaito?" ixõ Jesús yõkanifo
(Mt. 22.15-22; Mr. 12.13-17)

²⁰Nãskakaxõ a ato feparamisfo nĩchinifo Jesús fe yoinãtanõfo fanĩrira Jesús ato yoiaito nikakakĩ ãto xanifofo yoixikakĩ Jesús achinõfo. ²¹Nãskakẽ nãfãfe yõkanifo: "Maestro, mã nõ tãpia a mĩ yoiyai anori chanĩmakõĩ mĩ yoisimis. Nã mĩ ato yoiyai anoriri, nokori yorafãfe yoisimisfo. Chanĩmakõĩ mĩ yoisimis nã Niospa fichipaiyai keskarakõĩ. Afara yoipaikai mĩ ranomisma, mẽstekõĩ mĩ ato yoisimis. ²²Akka chanĩmamakĩ noko yoife na romanõ xanifo nõ

kopifatiromãki askayamakĩ nõ kopifatiroma rakikĩa," ixõ yoinifo.

²³Akka Jesús tãpini feparapaiyãfãfe. Nãskaxõ mã tãpixõ ato yoini, ²⁴"Ea kori exe fisti ispakãfe ã õinõ," ato faito ispaifono ato yoini iskafakĩ: "¿Tsõa femãnã na keskaramẽ? ¿Tsõa aneri na kori exe ano keneamẽ?" ixõ ato yõkaito kemanifo iskafakakĩ: "Nõko xanifo César keskara," faifono, ²⁵Jesús ato yoini: "Akka na kori exe Césarnãkẽ César inãkãfe, akka Niosnãkẽ Niosri inãkãfe."

²⁶Ato askafaito nikakani, rateyanã yoinãnifo: "Kee, na yoiyai keskarakai tsõa finõtiroma. Tãpikĩ finakõia," ikanax ãa ranã yoinãnifo. Nãskakẽ yorafãfe õiaifono Jesús fanĩrira mekamapaiyãfãfono fanĩrira mekatiroma ini. "Kee, finakõia," ikanax anã tsoa tooxinima.

"Yora naax anã otoax ¿afeskatiromẽ?" ixõ Jesús yõkanifo
(Mt. 22.23-33; Mr. 12.18-27)

²⁷Nãskata saduceofo Jesús õifokani fonifo. Nã saduceofãfe yoisimisfo iskakakĩ: "Yora naaxkai anã afeskax ototiroma," ixõ yoisimisfo. Akka nãfãfe Jesúski fõkaxõ yõkanifo ²⁸iskafakakĩ: "Maestro, noko Moisés kirika kenexoni iskafakĩ yoikĩ: 'Feronãfake fetsa ãfiyax afeta fake akamax naano one fẽtsa nã kẽro ifomafa fitiro ãfe ãfi inõ. Mã fixõ afeta fake atiro ãfe õchi fake inõ,' ixõ Moisés keneni. ²⁹Akka nõ mia yoinõ, nã naneti siete feronãfake inifo. Ato ochi iyoa ãfiyai taeni. Mã ãfiyax afeta fake akamax nani. ³⁰Mã ãfe ochi naano chipokoto fini. ³¹Nãskata nã chipoko fẽtsari nã kẽro fini. Nãskarifiyai nãari nani afeta fake akamax. Nãskakanax akikinoax nai keyonifo nã siete feronãfake afeta fake akanamax. ³²Nãskata mã nai keyoafono nã kẽrori

chipo nani. ³³Akka, ĵfatoto mā otokaxō na kēro fixikanimē, nā fistimāi fīpakaxō?” ixō yōkaifono, ³⁴Jesús ato kemani: “Yorafo nono mai ano niyokanax feronāfakefo fe kērofo fianāyokani. ³⁵Akka fatorafāfe Niospa meka chanīmara faafono Niospa ato imasharatiro afe ĵpaxanōfo. Akka nāfo mā otokanax feronāfakefo fe xotofakefo anā fianātirofoma Nios ika ari nokokanax. ³⁶Nāskakē anā tsoa natiroma. Ājirifo keskara ixikani Niospa fakekōifori ixikani mā otokanax. ³⁷Akka Moisés nikani oa fana kooai xoisai keskara mēranoax mekaito, yoikī iskafaito: ‘Mā nafianixakakī mā anā otoafo, ēfi Abraham ikaino Isaaca ikaino, Jacobo ikaino, ē āto Nioskōiki. Iskaratīa efe niafo,’ ixō yoiaito Moisés nikani. Nāskakē nō tāpitiro naax nō anā ototiro. ³⁸Akka Epa Niospa naafoma keskara ato ōi Epa Niosnoax keyokōi niafo,” ixō Jesús ato yoini.

³⁹Nā Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfāfe ranārīto iskafakī yoinifo: “Maestro, mī ato yoisharakōi,” fanifo. ⁴⁰Nāskakē anā tsoa yōkapainima, atomāi kemasharakōiaito akiki rāfikakī.

“Akka, ĵtsōa fenamē Cristo?”

ixō Jesús ato yōkani

(Mt. 22.41-46; Mr. 12.35-37)

⁴¹Nāskata Jesús ato yōkani: “Akka, ĵafeskakī Cristo David āfe fenara mā faimē? ⁴²Nā David Niospa Yōshi Sharapa shināmanaino fanāiti kirika keneni iskafaki:

Epa Niospa ēfe Ifo yoini iskafakī:

‘Mī efe xanīfokōi ĵpanakaki. ⁴³Akka nā mia noikaspaifo mī ato finōkōinō ē ato mī nāmā nīchikai,’

ixō yoini. ⁴⁴Akka, ĵafeskai Cristo David āfe fena itiomē, nā David Cristo ēfe Ifora fafiapaonino?” ixō Jesús ato yoini.

Jesús ato yōani a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfāfe anorima ato yoiifono

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54)

⁴⁵Keyokōichi yorafāfe nikaifono Jesús aōxō tāpimisfo yoini, ⁴⁶“Ōisharakakī. A Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfāfe mato pārapaikani kiki. Akka nāfo rapati chainipa safekanax fofāsapaimisfo. ‘Noko yoisharakōinōfora,’ ikanax tsaoti sharakōi fenamisfo ĵchanāti pexe anoxō, a piaifo anori sharakōi ano tsaopaimisfo, ‘Noko ōisharanōfora,’ ikanax. ⁴⁷Nāskakaxō kēro ifomafa pexe fīamisfo. Nāskatari Epa Nios chaikōi kīfimisfo, ‘Noko nikanōfora,’ ikaxō. Akka nāfo chanīmisfono Epa Niospa ato omiskōimakī finakōixii,” ixō Jesús ato yoini.

Kēro ifomafa afaamaisfixō

Epa Nios ināsharakōini

(Mr. 12.41-44)

21 ¹Jesús ōini a kori ichapayafāfe kori naneti mēra kori naneiaifāfe Nios kīfiti pexefā mēraxō. ²Nāskatari ōini a kēro ifomafa afaamaisfixō āfe kori exe rafe kori naneti mēra āfe kori nanekī mitofaito. ³Nāskata ato yoikī iskafani: “Chanīma ē mato yoikōi, na kēro ifomāfa afaamaisfixō ato finōmainīfōfā inākōia. ⁴Akka na kori ichapayafāfe mā Nios ināfikakī tsōa keyo ināma, texe faafo. Akka na kēromā omiskōifikī āfe kori rafe potakī mitokōia. Anā afanā a piāi fitiroma,” ixō Jesús ato yoini.

Jesús ato yoini na Nios

kīfiti pexefā pāoixii ixō

(Mt. 24.1-2; Mr. 13.1-2)

⁵Nāskata a afe rafea fetsafāfe Nios kīfiti pexefāōnoa yoinifo iskafakakī:

“Nōko Nios kīfiti pexefā sharaфинakōia. Tokiri petsanāmeax nā kori ichapayafāfe afara sharafofikaxō nētakeafo,” ikaxō yoiaifono, Jesús ato yoini: ⁶“Akka na mā ōiai anākai tokiri petsanāmexima, keyokōi pāoixii. Na tokirifori maoui fetsexii,” ixō Jesús ato yoini.

Afaa afeskaximākai mā chaima nōko mai keyoaino Jesús ato yoini
(Mt. 24.3-28; Mr. 13.3-23)

⁷Nāskakē yōkanifo iskafakī: “Maestro, ¿na mī yoiai keskai afetīa iximē? ¿Afesakaxō nō tāpitiromē na ixiai keskara?” ixō yōkanifo.

⁸Askafaifono Jesús ato kemani: “Kexemesharakani mā ato nikaino mato afara chakafamatirofoki. ‘Ēfi Cristokī. Mē oa mātō xanifo ixiki,’ ixō mato pārapaikani kiki. Nāskakaxō afāfe yoikani kiki a ē yoimis keskara. Akka yoiaifāfe ato nikayamakāfe. ⁹Akka yorafo retenāifāfe nikai rateyamakāfe. Askatari a fetsafāfe āto xanīfori potapaiyāifāfe nikairi rateyamakāfe. Nā ē mato yoimis keskakōiyoxii kiki. Nāskafiax nōko mai fena keyoxima, chipo ixii.

¹⁰“Akka yorafo mai fetsa anoax mēenāpaiyāifono, yora fetsafori mai fetsa anoax retenāixikani. ¹¹Nāskaifono nā mai fetsa anofo mai naya naya ixii. Askatari fonāiki finakōixikani, afaa pikanima. Askatari pae finakōia ixii nā mai fetsa anofo. Askatari nā nai mēranoafori a ōimismafo ōixikani. Ratekōixikani.

¹²“Akka askayoamano, mato achikaxō fāsi mato omiskōimaxikani. Mato achikaxō judeofāfe āto ichanāti pexe mēra mato iyokani xanīfofofāfe mato yōkanōfo. Nāskakaxō mato karaxa mēra ikimakani xanīfofofāfe. Eōxō mato askafakani. ¹³Mato askafaifono mā

eōnoa ato yoitiro. ¹⁴Akka kayoxoma shināchakayamakāfe. Ē mato shināmanikai mā ato yoisharanō. Afaa nō ato faimē iyamakāfe. ¹⁵Akka ē mato ato kemamasharaikai fanīrira mato mekaifaifono mā ato kemasharanō. Nāskakē nā mato noikaspaifāfe mato kemakanima, fanīrira mā noko yoi tsōa mato faima. ¹⁶Akka mātō epafāfe mātō efafo feta mato ato achimaxikani. Mātō ochifāfe, mātō kaifofofāfe mato fe rafemisāferi mato askafaxikani. Akka ranāri mato retexikani. ¹⁷Akka eōxō yorafāfe keyokōichi mato noikaspaxikani. ¹⁸Akka mato noikaspafiaifono Epa Niospa mato kexesharai mato retēfiaifonokai mātō fero mēsho fenonakama. ¹⁹Akka afara afeskara ifiaino ea shināmakiyamakāfe. Nāskax mā efe isharapakenakaki.

²⁰“Jerusalén anofo sorarofāfe ato cheteafono mā ōiki mā tāpitiromo mā chaima ato reteafono, āto pexefori pāo iki keyoi. ²¹Nāskakē a Judea ano ikafo māchi keya ari ichotanōfo. A Jerusalén ano ikafori nā pexefā rasi mēranoax tsekenōfo. A Jerusalén pasotai ikafori anā Jerusalén ano feyamanōfo. ²²Nā Niospa meka yoikī kenenifo keskakōi fakī Jerusalén anofo Niospa ato omiskōimani. ²³Askatari a kēro fake naneafō fe a fake yome pishta chocho amaifo omiskōixikani māmāi yorafo omiskōifinakōiaifono. Nāskakē nā Judea mā anofo omiskōifinakōixikani, Niospa ato omiskōimanaino. ²⁴Ranāri ato kenopa retokani. Akka ranāri ato achikaxō karaxa mēra ato ikimakani mai fetsafo ano. Ato askafaifono nā judeofoma Jerusalén ano iyokani. Akka nā Niospa ato omapaiyāitīa judeofo Jerusalén ano anā fexikani,” ixō Jesús ato yoini.

**Niospa Fake fotoaino afe keskara
iximākai ixō Jesús ato yoini**
(Mt. 24.29-35, 42-44; Mr. 13.24-37)

²⁵Anā Jesús ato yoini iskafakī:
“Nāskakē xini fe oxe fishifori a nō ōimis
keskara anā iki fetseima. Fetsa keskara
iki fetsei. Askaito ōikani nono mai
anoafo ratekōixikani. Fākafāri poo iki
meseniaito nikakani. Ratekōixikani
nōkai iskara afaa ōimisma ikanax.
²⁶Nāskaito ōikani yorafo ratekani shinā
fenoyotaxikani. Afarafo afeskaraito
ōikani a ōiyomisfoma keskara ōikani.
²⁷Nāskatari ea ōixikani ē nai mēranoax
nai kōinī ē fotoiyooito. Shara finakōia ē
fotoaito ea ōixikani. ²⁸Nāskakē nā ē
mato yoiāi keskaī taei afarafo
afeskaraino, inimayanā ea
manasharakāfe, ea chanīmara fayanā.
Mē chaima okī ē mato ifirisa fatanō,”
ixō ato yoini Jesús.

²⁹Nāskaxō anā meka fetsafaxō ato
yoini iskafakī: “Akka shinākāpo yōkka
fiyafi ifi fetsaōnoa. ³⁰Āfe pei siri ikaito
ōikī mā tāpitiro māmāi chaima xiniaito.
³¹Nāskarifiakī mā tāpitiro nā ē mato
yomis keskara afarafo afeskaraito ōikī
mā chaima Nios Xanīfo oi kiki xanīfo
ikiyoi nono nāmānoax.

³²“Akka ē mato pāraima. Na afarafo ē
mato yoiāi keskaito na yorafāfe
nayokaxoma ōiyokani. ³³Akka nai fe
mai keyoi. Akka ēfe meka fisti
keyonakama na ē mato yoiāi keskakōi.

³⁴⁻³⁵“Nāskakē kexemesharakāfe māto
ōitinī afaa chaka shinākakīma. A mā
pāepaiyai fisti shināyamakāfe. Afaa
fetsafori shināyamakāfe. Anori shinākī a
ikaifo keskakī mā ea chanīmara
fatiromaki. Akka afo itipinīsharafomano
ē nokorisataxii. Māraki poomānā
tanasharaxma tarapa faafo mēra
ikiyamatiro. Māri nāskatiro ea
shināxma. Nāskata afarafo afeskara iki

fetseaino nā mai tio anoax omiskōi
fetsexikani. ³⁶Nāskakē itipinīsharakāfe,
Epa Nios mēxotaima kififafāikāfe afara
afeskaraino omiskōixikakīma. Nāskax
mā ekeki chipo nokoaino ē matoki
inimaxikai,” ixō Jesús ato yoini.

³⁷Nāskata Jesús pena tii Nios kifiti
pexefā mēraxō ato yoini. Akka fakish tii
machi āfe ane Olivos ano oxatai apaoni.
³⁸Nāskakē yorafā rasi pena tii akiki
fepaonifo Nios kifiti pexefā ano. Anoxō
ato yoiāito nikai fekani.

**“¿Afesxaxō nō Jesús retetiromē?”
ixō shinānifo**

(Mt. 26.1-5, 14-16; Mr. 14.1-2, 10-11;
Jn. 11.45-53)

22 ¹Mā chaima fista ikaino a Niospa
ājirinī Egipto anoxō āto fake
iyoofo retenima shinākakī pāa faraxatimais
pipaonifo, Pascua fistaīta. ²Afia penata a
ato Nios kifixomisfāfe āto xanīfofo feta a
Moisés yoikī kirika keneni keskara ato
tāpimamisfāfe afesxaxoma Jesús pāraxō
retepaikani yorafoki ratenifo.

³Nāskaifono Judas mēra Satanás ikini. Nā
Judasri Jesús āfe ina ini. Āfe ane fetsa
Iscariote ini. ⁴Nā Judas kani a ato Nios
kifixomis xanīfofo yafi a anoxō Nios kifiti
pexefā kexemisfo xanīfofo yoikai. Anoxō ato
yoini iskafakī: “¿Afesxaxō ē mato Jesús
achimatiromē?” ixō ato yōkani. ⁵Akiki
inimayanā yoikī iskafanifo: “Aicho, nō mia
kori ināi mī noko ato Jesús achimaxonō,” ixō
Judas yoiāifono, ⁶“Ia. Ē mato achixonō,” ixō
ato yoini. Nāskaxō Judaspa shināni afetiā ē
ato Jesús achixotiromē ini. Yorafā rasichimāi
naki faafono afesxaxō achitiroma ini.

**Mā chaima reteaifono Jesús aōxō
tāpimisfo feta yātapake pini**

(Mt. 26.17-29; Mr. 14.12-25; Jn. 13.21-30;
1 Co. 11.23-26)

⁷Akka nā fista Pascuatīa pāa faraxatimais
pinifo. Afia penatari oveja fake retexō Nios

ināpaonifo āto xinifāfe anifo keskafakī. Akka mā fista pakeano, ⁸Jesús Pedro yafi Juan nīchini ato yoikī iskafayanā: “Fokaxō itipinīsharafatakāfe fistaṭia nō pinō,” ato faito, ⁹kemanifo: “¿Fanixō nō itipinīsharafaikaimē?” faifono, ¹⁰Jesús ato kemani: “Mā mā pexefā rasi ano nokoxō feronāfake fisti mā fichi kaikai keshoki faka tetsaomexō foikaino. Nā chīfafaitakāfe fato pexe mēra ikikaimākai ōixikakī. ¹¹Nānoxō nā pexe ifo yoikī iskafaxikakī: ‘Nōko Ifāfe noko yoikī iskafakī: ‘Fato pexe kene mēraxō eōxō tāpimisfo feta fistaṭia ē pitiromāki ixō yōkatakāfe nōko Ifāfe noko faa,’ mā faito, ¹²nāato mato ispai kiki pexe keya kene efapaya itipinīsharakōia. Nāno itipinīsharafakāfe anoxō nō pinō,’” Jesús ato fani.

¹³Nāskata mā fokaxō fichinifo nā Jesús ato yoia keskarakōi. Nāskaxō itipinī fanifo Pascua fistaṭia pixikakī.

¹⁴Mā itipinīshara faafono, Jesús a aōxō tāpimisfo fe kaax, mīsa ano tsaoni.

¹⁵Nāskaxō tsaofono Jesús ato yoini: “Ē mato feta pipaitiani na fista Pascuatia ē nayoxoma. ¹⁶Akka ē mato yoikōi ēkai anā mato feta Pascua fistaṭia pifainakama. Akka nā mā Epa Nios xanīfo ano nokoaitia ē mato feta pixii inimayanā.”

¹⁷Nāskata kecho tso mainifōfā Apa Nios kīfikī, “Aicho,” fata, ato yoikī iskafani: “Na mato tiito ayakāfe. ¹⁸Ē mato yoikōi ē anā mato feta na fimi ene ayaima. Akka nā ēfe Epa Nios fe ē xanīfo ixō keyokōi ē yorafo īkixō na fimi exe ē anā ato feta ayaxii,” ixō ato yoini.

¹⁹Nāskaxō anā pāa tso mainifōfā, Apa Nios kīfikī aicho fata, ato pāa kaxkexopakeyanā ato yoikī iskafani: “Nafi efe nami keskarakī. Matoōnoax ē nai. Nāskakē nā mā piatīa ea shināfafāikāfe,” ixō ato yoini.

²⁰Nāskarifikakī kecho tso mainifōfā nā pixō ato yoini iskafakī: “Na ayatiōxō ē mato afara fenashara yoi iskafakī: Ēfe imi foaino ē matoōnoax nai mā ēfe Epa Nios fe ipaxanō.”

²¹“Akka nā efe mīsa ano tsaofa fētsa ea ato achimani. ²²Akka nā eōnoa yoikī kirika kenenifo keskakōi ē naikai. Akka nā ea ato achimanai akairi omiskōi finakōi,” ixō Jesús ato yoini.

²³Ato askafaito nikakani āa ranā yoināi fetsenifo: “¿Fatotokai nō achimanimē?” ikanax āa ranā yoinānifo.

Akka, ¿tsoa sharafinakōiamē?

²⁴Nāskakē aōxō tāpimisfo feratenānifo fatokai sharafinakōiamē ikanax.

²⁵Nāskaifono Jesús ato yoini iskafakī: “Nā yora fetsafo xanīfokaxō ato ferateyanā ato yonomamisfo. Ato askafafiakakī nōko xanīfo noko afara shara faxō fafāini ixō nokoōnoa yoikāfe, ato famisfo.

²⁶“Akka māri askayamakāfe. Askatamaroko nā sharafinakōia mātō exto chipoko keskara ikāfe. Nā chipokofāfe āto iyoafo ato yonoxosharatirofo keskara ikāfe. Akka xanīfo ipaikakī fetsafo sharafakāfe ato axosharaxikakī. ²⁷Akka, ¿fatokaimē sharafinakōia, nā mīsa ano tsoaxō pimistraka, askayamai nā ato pimamistraka? Akka nā mīsa ano tsoaxō piāi nā sharafinakōia. Akka ē mato fe ixō ē mato yonoxomis keskara ē imis.

²⁸“Akka mā efe itiani mā ea potamisma, na afara chakafāfe ea chakafafiaino. ²⁹Nāskakē ēri mato xanīfo imaxii, ēfe Epa Niospa eari xanīfo imaino. ³⁰Akka mā efeta pita efeta ayata mā faxii ēfe mīsa ano tsoaxō. Nāskakē mā mā xanīfoxō nā doce nōko kaifo israelifāfe mā ato īkixii,” ixō Jesús a afe rafeafo yoini.

“‘Ē Jesús ōimisma,’ Pedro ixiaino,”

Jesús ato yoini

(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Jn. 13.36-38)

³¹Nāskata nōko Ifāfe Simón yoini iskafakī: “Simón, ōipo Satanás Nios

yōkaxō mato afara chakafamapai, mā ea potanō. ³²Akka ē mia Epa Nios kīfixoni mī ea nikakī xateyamanō. Akka mā mī paxkafixō mī ea anā Ifofakōixō a mefeta ea Ifofaafō ato yoisharafe ea Ifosharafanōfo,” ixō yoiaito, ³³Simón kemani: “Īfo, ē mia potanakama. Mia karaxa mēra ikimanaifono ēri mefe kai. Mia reteaifonori ēri mefe nai,” faito, ³⁴Jesús kemani: “Pedro, ē mia yoi iskaratīa takara fene keoyoamano mī ato yoi iskai: ‘Ē Jesús ōimisma,’ ixō mī ato yoikī tres fai,” Jesús fani.

“Mē samamashta omiskōikai,”

Jesús ato fani

³⁵Nāskafata Jesús anā ato yoini iskafakī: “Ē mato nīchiyamea pishamais koriri mā foyameama, sapatori mā fotima. Akka ē mato nīchia kaxō ĩmā afaa yopatimē?” ato faito kemakakī iskafanifo: “Maa. Nōkai afaa yopatima,” fanifo.

³⁶Nāskata ato yoini iskafakī: “Akka iskaratīa nā pishayato āfe pisha foikanō, āfe koriyafi. Akka nā keno yamato āfe rapati minixō kori fixō, nā kōri keno fetsa finō. ³⁷Akka ē mato yoi nā eōnoa yoikī kirika kenenifo keskai mē askakōi. Ē askarayamafiano ea pārakani yora chakafāfe, ‘Nato ato chakafamis,’ ea fakani. Nāskakē nā eōnoa yoikī kirika kenenifo keskara nē askakōi,” ixō ato yoiaito, ³⁸a aōxō tāpimisfāfe yoinifo: “Īfo, nono keno rafe,” faifono, ato kemani: “Nā rafe inōkī anā nō yopaimakai. Nāskanō,” ixō ato yoini Jesús.

Getsemaní anoxō Jesús Apa Nios kīfini

(Mt. 26.36-46; Mr. 14.32-42)

³⁹Nāskata Jesús kani nā Kamis keskai machi Olivos ano. Aōxō tāpimisfori afe fonifo. ⁴⁰A Kamis ano mā nokoxō ato yoini: “Epa Nios kīfikāfe Satanás mato

afara chakafamapaiyai keskara axikakīma,” ixō ato yoini.

⁴¹Ato askafata ato makinoax orishta kaxō Apa kīfini ratokonō mai chachipakefōfā. ⁴²Apa kīfikī iskafani: “Epa, ea ifipaikī ea ifife ē omiskōinōma. Akka nā ē apaiyai keskafakīma, nā mī ea amapaiyai keskafafe,” Apa faino, ⁴³āfe ājiri nai mēranoax akiki nokorisatani mitsisipakōi imaxiki. ⁴⁴Shināmitsai finakōiyānā, Jesús Apa kīfini nā omiskōiai shināyanā. Nāskaino āfe nīskaya āfe imi mai ano tosin.

⁴⁵Mā Apa kīfita fininākafāta, aōxō tāpimisfo ari kani. Kaxō ōia oxafo inifo shināmitsai finakōikani āto Ifo omiskōiaino. ⁴⁶Nāskaxō ato yoini: “Āfes kai mā oxaimē? Fininīfōfākāfe Epa kīfixikakī Satanás chakata mato afaa chakafamayamanō,” ato fani.

Jesús achinifo

(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Jn. 18.2-11)

⁴⁷Jesús ato yoiaino yorafā rasi nokotoshinifo. Nā āfe ane Judas, nāri Jesúsxō tāpimis iyopaoni, nā Judas reke oaino acho yorafā rasi fenifo. Nā Judas Jesús ari kani kokoikai. ⁴⁸Askafaito Jesús yoini iskafakī: “ĀJudas, ea mīa kokoxō mī ea ato achimanimē?” fani.

⁴⁹Askafaito ōikakī a aōxō tāpimisfāfe Jesús yōkanifo: “ĀĪfo, nō ato kenopa rerapaketiromē?” ixō yōkanifo.

⁵⁰Nāskata fetsa nā ato Nios kīfixomisto āfe xanīfāfe ina āfe pacho kayakai aōri paxteni. ⁵¹Askafaito ōikī Jesús yoini iskafakī: “Enefe. Nāskanō,” fata afianā koshikōi xanīfāfe āfe ina āfe pacho ramākaxō pacho tichixotani. ⁵²Nāskaxō ato yoini a Nios kīfixomis xanīfofo yafi a Nios kīfiti pexefā kexemis xanīfofo, nā anifo tiiri mā ifi feafono ato yōkani: “Āfes kai kenofoya ifixatefoya mā oamē ea achiyo o a ē yometso keskarakē? ⁵³Pena tii ē mato fe itiani Nios kīfiti pexefā mēraxō ē mato tāpimani, akka mākai ea

achipaimisma. Akka na fakishi mā ekeki oa Satanás mātō ifono,” Jesús ato fani.

“Ē Jesús ōimisma,” Pedro ini

(Mt. 26.57-58, 69-75; Mr. 14.53-54, 66-72; Jn. 18.12-18, 25-27)

⁵⁴Jesús achixō iyonifo a ato Nios kīfixomis xanīfāfe pexe ano. Akka Pedro acho chipo kani. ⁵⁵Akka pexe emāiti chii ketefaax tsaoox yoaifono Pedrori nāno ato fe tsaoox yooni.

⁵⁶Nāno ato fe tsaoox yooaino xanifo yonoxomis xomayato fichixō yoini iskafakī: “A nari Jesús fe imiski,” faito,

⁵⁷Akka Pedro iskani: “Ēkai Jesús ōimisma. Mī ea pārāi,” faito, ⁵⁸fētsari tāpixō yoini iskafakī: “Mīfi na Jesús fe imiski,” faito, Pedro kemani: “Maa. Ēkai Jesús fe imisma,” fani.

⁵⁹Mā askafaafō samaraka pishtano, fetsari anā iskafani: “Chanīma, a nafi Jesús fe imiski. A na feronāfake Galīlea ano,” faito, ⁶⁰Pedro yoini iskafakī: “A mī yoiāiōnoa ē tāpiama tsoaraōnoa mī yoi ē tāpiama,” Pedro faino takara keoinākfāni.

⁶¹Pedro askaito Jesús texkeakekafā festani. Festanaino Pedro shinātani nā āfe Ifāfe yoiā keskara. “A takara keoyoamano, ‘Ē Jesús ōimismara,’ ixō mī ato yoi tres fakī,” Jesús faa nā Pedro shinātani. ⁶²Nāskakē nānoax tsekekaini kaax Pedro shināmitsai oiāi finakōini.

Jesús kaxemetsama fanifo

(Mt. 26.67-68; Mr. 14.65)

⁶³Nāskakē nā kexeafāfe Jesús kaxemetsama fanifo koshaketsayanā.

⁶⁴Nāskata feopokaxō yōkanifo: “Noko yoife tsōa mia koshamakī.”

⁶⁵Nāskakata īchaketsanifo afara fetsa yōkaketsayanā.

Xanifo tiito Jesús yōkanifo

(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Jn. 18.19-24)

⁶⁶Mā penano a judeofāfe āto xanīfofo ichanānifo. Nā ato Nios kīfixomisfāfe

āto xanīfofonō, a Moisés yoikī kirika kenei keskara ato tāpimamisfori ato fe ichanānifo. Nāskakaxō Jesús iyonifo xanīfo finakōia ano. Nārixō yōkanifo iskafakakī: ⁶⁷“Noko yoife mīmākī Cristo.”

Askafaifono ato Jesús kemani: “Ēje, ē mato faitokai mā ea chanīmara faima. ⁶⁸Ēri mato yōkaito mā ea kemaima. ⁶⁹Akka iskaratīa ēfe Epa Nios ketaxamei ē tsaosharakōi. Nāmāi fasi finakōikē afama mīshti atiro,” ixō ato yoiāito, ⁷⁰keyokōichi yōkanifo: “Akka, ĩmīmē Niospa Fake?” ixō yōkaifono Jesús ato kemani: “Nā mā yoiāi keskarakīa ē,” ato fani.

⁷¹Ato askafaito nikakakī anā yoinifo iskafakakī: “iNikakapo! Nōkai anā aōnoa meka fetsa nō nikapaima. Mā nōakōi nō nika noko yoiāito,” ikanax yoinānifo.

Pilato ano Jesús iyonifo

(Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5; Jn. 18.28-38)

23 ¹Nāskakata keyokōi fininīfofākāta Jesús iyonifo Pilato xanīfo finakōia ano. ²Nāskakata judeofāfe Jesús chakafakakī yōanifo iskafakakī: “Na feronāfāke nōko kaifofo ato chakafamai iskafakī yoikī: ‘Na romanō xanīfokōichi mato kori yōkaito ināyamakāfe,’ ato faa. Nāskatarī, ‘Ēkīa Cristo, ea Niospa nīchia ē mātō xanīfo inō. Ē Niospa Fake,’ noko faa,” ixō Pilato yoinifo.

³Askafaifono Pilato yōkani: “ĳmīmē judeofāfe xanīfo?” ixō yōkaito Jesús kemani: “Ēje, nā mī ea yoiāi keskarakīa,” fani.

⁴Nāskafaino Pilato nā ato Nios kīfixomis xanīfofo yafi nā ano niafo yoini iskafakī: “Na feronāfākekai afaa chakafaa ē ōima,” ato fani.

⁵Ato askafaito fāsikōi mekinīfofā yoinifo iskafakakī: “Na feronāfāke ato

tāpimayanā pexefo tii anoa ato chakafakī mekafamafofāsafai. Galilea anoxō ato taefamati, iskaratīa nono Judea anoxori ato askafamai,” ixō yoinifo.

Jesús Herodes ano iyonifo

⁶Askafaiḡafe nikakī Pilato ato yoini: “¿Chanīmamē na feronāfake Galilea anoamē?” ato faino, ⁷“Ēje, nānoa,” fanifo. Nāskaxō xanīfo Herodes ano nīchini, nā Herodesmāi Galilea anoax xanīfokē. Nāskafaifono Herodes Jerusalén ano oni. ⁸Jesús ōi Herodes inimakōini, mēxotaimamāi ōipaikatsaxakī, aōnoa yoiāifāfe nikakatsaxakī afama mīshti faito ōipaikī. ⁹Nāskaxō afama mīshtifo yōkaketsani. Akka Jesúskai pishta kemanima. ¹⁰Nāskano nānori inifo, a ato Nios kīfixomisḡafe āto xanīfofo fe a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfo, nāḡafe Jesús mekafakī chakafanifo. ¹¹Nāskakē Herodes āfe sorarofa feta chakakōifayanā kaxemetsama fanifo. Nāskakaxō rapati nana safemanifo nā rapati xanīfonā. Nāskaxō Herodes anā Pilato ano Jesús nīchini. ¹²Nāskatari Pilato fe Herodes rafe fatanānifo. Akka taeyoi chakafatanāyopaonifo.

Pilato ato yoini Jesús retenōfo

(Mt. 27.15-26; Mr. 15.6-15; Jn. 18.39-19.16)

¹³Nāskaxō Pilato ato ichanāfani a ato Nios kīfixomis xanīfofo yafi xanīfo fetsafo, askatari a ano ikafori ato ichanāfani. ¹⁴Nāskaxō ato yoini iskafakī: “Mā ekeki na feronāfake efea iskafakī yoiyanā: ‘Nato yorafo chakafakī mekafa,’ ixō. Akka māto ferotaifi mē yōka. Natokai afaa chakafa ē ōima, askatarikai ato chakafakī mekafaama a mā yoiāi keskafakī. ¹⁵Akka Herodesri aōnoa afaa chaka nikama. Nāskaxō

nokoki anā nīchia. Mā mā ōi natokai afaa chakafaama napanā. ¹⁶Akka ē omiskōimakī tāpimani, chipo anā nīchixiki katanō,” ixō ato yoini.

¹⁷Akka Pascua fistaḡia Pilato ato inimamapaoni yora fisti karaxa mēranoa tsekakī. ¹⁸Akka keyokōi ḡāsikōi mekainīfoḡānifo. “iNa chaka retefe, Barrabás noko kāimaxoxiki!” fanifo.

¹⁹Nā Barrabás karaxa mēra ikimanifo pexefā rasi anoxō romanōḡafe āto xanīfo nō potanō ḡāsikōi mekainīfoḡākāfe ato faito. Askatari ato retekē karaxa mēra ikimanifo. ²⁰Akka Pilato Jesús nīchipaikī, afianā yorafo yoini. ²¹Ato askafaito nikakakī yoraḡafe ḡāsikōi mekafainīfoḡānifo: “iA chaka mastafe!” fanifo.

²²Askafaiḡafono afianā Pilato ato yoini: “Akka, ¿afaa chakafamē? Natokai afaa chakafa ē ōima. Afeskaikai natiroma. Akka ē omiskōimakī finata ē nīchi katanō,” ato faito, ²³akka afo mēxotaima mekarianifo. “iMastafe!” faria fanifo. Askafaria faifono, “Māa akāfe,” ato fani. ²⁴Ato iskafakī, yoiyanā, “Nā mā apaiyai keskafakāfe” ato fata, ²⁵nāskaxō nā Barrabás karaxa mēranoa kāimani, “Noko kāimaxōḡe,” faifono. Nā Barrabás karaxa mēra ipaoni xanīfofo potapaita ato retekatsaxakī. Nāskaxō Jesús ato ināni nā apaiyai keskafanōfo.

Jesús ifi cruz ikaki mastanifo

(Mt. 27.32-44; Mr. 15.21-32; Jn. 19.17-27)

²⁶Mā Jesús mastafokakī iyokakī, feronāfake fisti fichikaxō yoinifo cruz foxōikanō. Nā feronāfake Cirene anoa ini, āfe ane Simón. Oriax oaito fichikaxō cruz iyamanafono Jesús acho cruzya kani.

²⁷Nāskakē yoraḡā rasi kērofo fe oiakani, fiisi fonifo. Acho fokani, shināmitsakani āto Ifo shinākani.

²⁸Nāskaifono Jesús ato ōikī ato yoini

iskafakī: “Kērofo Jerusalén anoafofāfe, eōnoax ōiayamakāfe, eōnoax ōiakīmaroko māa ranā oia faatanākāfe, māto fakefoōnoaxri oiakāfe. ²⁹Akka chipo a mā omiskōiai nokoxii, nāskakē mā yoikī iskafaxii: ‘Inimakāfe a fake fimisfoma, mā nofe omiskōikeranaki,’ ixō mā yoixii. ³⁰Nāskakē yorafāfe machi yoikī taefakī iskafaxikani: ‘Nokoki māchifā mafakerafe noko feboxiki nō narisanō omiskōixikima,’ ixō yoixikani. ³¹Ē afaa chakafayamafiamiskē ea iskafakani. Akka nā afara chakafakī xateyamaifo omiskōimakī finakōikani,” ixō Jesús ato yoini.

³²Nāskata yora chaka raferi iyonifo Jesúsya mastai fokakī. ³³Nāskata a mastai fo ano nokonifo āfe ane Mapo Xao ano. Nānoxō Jesús mastanifo. Yora chaka rafeya fetsa takai fetsa ata, fetsari takai fetsa anifo. ³⁴Nāskaxō mā mastafono Jesús Apa kīfini: “Epa, ato raefafe na ea iskafai fo tsōa tāpiamakī,” Apa fani.

Nāskano sorarofa ato kaxeti ya kaxenifo mā kanākanax Jesús rapati paxkanāxikakī. ³⁵Nānoxō yorafāfe ōinifo. Nā xanīfofōfāfe kaxemetsamafaifono iskafayanā: “Nō ōinō nato yorafo ifimiski, iskaratīa āari ifimeimākai. Niospa Fakeaxroko āa ifime i kiki a Niospa katonino,” fanifo.

³⁶Sorarofori Jesúski kaxemetsamanifo. Nāskaxō akiki fokaxō fimi ene kacha ayamapainifo. ³⁷Iskafakī yoianā: “Mī judeofāfe āto xanīfomākī mīari ifimefe,” fanifo.

³⁸Nāskaxō āfe mapo mānāori tafara kenekī iskafanifo: “Nafi judeofāfe āto Xanīfoki,” fanifo.

³⁹Nāskano nā aya mastai fo fētsa Jesús chakafakī mekafani iskafakī: “Mī Cristomākī mīa ifimeta nokori ifife,” faito, ⁴⁰akka fētsa yoikī iskafani: “Askafayamafe. ĺMī Nioski meseimamē

a mī afara chakafaax omiskōiai?” fani. ⁴¹“Akka nō omiskōikōi chanīmakōi nōmāi afara chakafakatsaxakī. Akka na feronāfakekai afaa chakafama na omiskōiai,” fani.

⁴²Nāskaxō nāato Jesús yoini iskafakī: “Ifo, xanīfo finakōixō ea shināfe,” faito, ⁴³Jesús kemani: “Ē mia pāraima iskaratīakōi mī efe kai nā sharafinakōia ari mī efe inimakōipakenaka,” fani.

Jesús nani

(Mt. 27.45-56; Mr. 15.33-41; Jn. 19.28-30)

⁴⁴Nāskata xini keya nā mai tio fakishifākōitani. Nāskax mā xini kaino anā penatani. ⁴⁵Nāskakē xini peinima. Nāskaino sama nami Nios kīfiti pexefā mēranoax nakirafekōi faxtepakekafāni. ⁴⁶Nāskaino Jesús fāsikōi Apa kenani: “Epa, ea ifife Ē mia ano kanō,” fata, nāskax nani.

⁴⁷Nāskaito soraro xanīfāfe ōikī, Epa Nios aicho fayanā iskafakī yoini: “Chanīma, na feronāfake afaa chakafamisma,” ixō yoini.

⁴⁸Nā ano niafāfe ōinifo Jesús naito. Nānoax fokani, oi ai finakōi fonifo Jesús shinākani. ⁴⁹Akka nā Jesús ōimisfāfe ano nētekaxō chai nikaxō ōinifo. Kērofāferi ōinifo, Galilea anoax afe foitaxakakī.

Jesús makex kini mēra maifanifo

(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Jn. 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹Nāno feronāfake sharakōi fisti ini. Nāato Nios Ifofasharapaikōini. Āfe ane José, Arimatea anoa ini judeofāfe āto xanīfo. Nā José Nios xanīfokōi manapaoni. Nāatokai xanīfo fetsafāfe shināifo keskara shināpaonima. ⁵²Nā José Pilato ano kaxō Jesús yora yōkani maifai axiki. ⁵³Mā yōkatani oxō cruz anoa fotomaxō sabanā fena sharakōipa rakoxō iyoxō mafa kini mēra rātani, a tosa maiyomisma mēra. ⁵⁴Nā penata

itipinīshara fanifo, mā chaima safaro faino, ⁵⁵kērofo Jesús fe Galilea anoax foitaxakakī. Nāfāfe José chīfafainifo afeskaxō kini mēra Jesús rātaimākai ōifokakī. ⁵⁶Mā āto pexe ano fēkaxō, pirofomā yafi a aō tereati itipinīsharafanifo. Akka kērofāfe judeofāfe pena tenetitīa teneyonifo nā Moisés yoini keskafakī.

Jesús otoni

(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Jn. 20.1-10)

24 ¹Akka nā pena teneti safaro mā finōfaano nomīkonō fakishparikōi fonifo a Jesús maia ano. Pirofomā foifokani mā itipinīshara fakaxō. ²Mā nokokaxō ōiafo a kini a aō fepoitafo tokirinifā mā fepekemea ini. ³Akka ikifaikakī ōiafo āto Ifo Jesús āfe yora ano inima. ⁴Nāskai ratekōiyanā afeskamē ikaxō shināpaiyaifono, feronāfake rafe ato ketaxamei nītani, āto rapati fafekōiyanā. ⁵Nāskaifono kērofo ratekōiyanā maikiri fepepakefōfānifo. Nāskaifono nā ājiri rafeta ato yoini: “¿Afeskakī nā yora nia mā fenaimē na yora nakē maifamisfo mēranao? ⁶Anāakai nonoma, mā otokaina. Akka shinākapo a Galilea ano iyoxō mato yoimis keskara. ⁷¿A yora chakafāfe ea achikaxō ea mastafono tres nia oxata ē anā otoxira,” mato faito mā nikamismamē?” ixō ājiri rafeta ato yoini.

⁸Ato askafaino a Jesús ato yoimis anori shinānifo. ⁹Nāskakata nā Jesús maita anoax anā fekakī, nā once aōxō tāpimisfoya nā fetsafori ato yoitoshinifo nā ōitanaifo keskara. ¹⁰Akka nā Jesúsnoa ato yoimiski chanifofāifo tii, María Magdalena ikaino Juana ikaino Santiago āfe afa María ikaino kēro fetsafori inifo. ¹¹Akka a aōxō tāpimisfāfe, “Āa chanīkanira,” ato fanifo. Ato nikakaspanifo.

¹²Ato askafaifono nikai Pedro fareke kaini, a Jesús maita ano ōikai. Kaxō ōia kini mēra a aō rakoita sabanā fisti mania ini. Nāskax anā Pedro pexe ano oni, “Kee, ¿afeskaitamē?” ikax.

Jesús Emaús ano fāi kani

(Mr. 16.12-13)

¹³Afia pena fistichi Jesús fe rafemisfo rafe pexe rasi āfe ane Emaús ano fonifo. Jerusalén fe Emaús once kilometro ini. ¹⁴Fokakī yoifonifo a Jesús reteitafo. ¹⁵Yoināfōfāifono Jesús atoki nokoax ato fe fāi kani. ¹⁶Akka mā ōifikakī tsōa tāpinima, Niospa ato onātimafaino. ¹⁷Askafofāifono Jesús ato kemani: “¿Tsoaōnoa mā yoifokaimē fāi kakī?” ato faino tsoa tooxinima nāno nētenifo shināmītsakōiyanā.

¹⁸Nāskaito nā āfe ane Cleofás kemani: “¿Meres fisti mī Jerusalén ano ixō, mī tāpitamamē na rama iskaita?” faito, ¹⁹Jesús kemani: “¿Afaa afeskaitamē?” ato faito yoinifo: “Jesús Nazarete anoa nō yoi, nāatofi Niospa meka yoimiskī. Nāskakē yorafo akiki inimakōimisfo, Niosri akiki inimakōimis. Niospa āfe sharaōxō noko yoimis Niosxō afama mīshti noko faxomis. Āfe mekapa yorafo sharafata afara sharafo noko axomis. ²⁰Nāskafaito a ato Nios kifixomis xanīfofo feta nōko xanīfofōfāfe achikaxō ato ināitafo retetakō mastanōfo. ²¹Akka nā nōko kaifo israelifo romanōfo anoa ifimis ipainōra nō famis nōko xanīfo ixiki romanōfāfe anā noko afeskafanōfoma. Akka mā tres nia finōa a naita. ²²Akka nā kērofo nofe ikafāfe noko yoikakī noko ratekōiafo. Fakishparikōi a maia ano ōifokaxō ōiafo āfe yora ano ikama. ²³Ano āfe yorakēma ōitakani pexe ano anā feafo. Nāskaxō yoiāfo a āfe ājiri rafeta atoki nokoxō ato yoiāfo keskara iskafakī: ‘Jesús naama, iskaratīa nia,’ ato faafono. ²⁴Nāskakē

nofe yora rafe chipo a maia ano fokaxō ōiafo nā kērofāfe yoiāfo keskarakōi ika. Akka Jesús āfe yora ano ikama.”

²⁵Nāskafafono Jesús ato yoini iskafakī: “Kee, māakai afaa tāpiama, mā tatimakōi. Akka a Niospa meka yoimifāfe yoinifo keskarakai mā chanīmara faima. ²⁶Akka kenenifo iskafakī: ‘A Niospa nīchia Cristo omiskōikōifiax, chipo Apa Nios fe xanīfokōi ixii,’ ixō aōnoa kenenifo,” Jesús ato askafani.

²⁷Nāskaxō ato yoikī taefani a aōnoa yoikī kenenifo, a Moisés aōnoa yoikī keneni yoita, a Niospa meka yoimifāfe aōnoa yoikī kenenifori; nāfo ato fe kakī ato yoifoni.

²⁸Mā chaima pexe rasi ano nokokakī nā rafeta shinānifo: “Noko finōfanikaira,” ikaxō. ²⁹Akka nā rafeta nētefanifo iskafakī yoianā: “Kayamafe. Nono nofe nētefe mā yātapakei kiki. Mā fakishakī,” faifono Jesús nāno ato fe nēteni. ³⁰Nāskata mā mīsa ano tsaofono pixakakī Jesús pāa tsomainīfofā, Apa Nios kifikī. “Aicho,” fata, nāskaxō pāa kaxkepakexō ato ināni pinōfo. ³¹Ato askafaito nāskakē koshikōi Jesús tāpinifo. Akka mā tāpiafono ato makinoax yamarisatani. Nāskakē anā tsōa ōinima. ³²Nāskakē āa rafe yoinānifo: “No fe fāi okī a Niospa mekaōnoa yoikī kenenifo keskara noko yoifeaito nō mea nōko ōiti fepeisharakōia. Āfe meka sharakōi,” ikanax yoinānifo.

³³Nāskakanax Jerusalén ano anā fenifo. Mā fēkaxō ato fichitoshinifo, nā Jesúsxō tāpimisfo once a ato fe rafeafo fe īchanākaxō, ³⁴iskafakī yoiāifono: “Chanīma, mā nōko Ifo otoa, mā Simón ōimana,” ixō yoinifo.

³⁵Nāskaifono nā rafetari ato yoinifo nā Jesús ato fe fāi kaito ōitanaifo: “Mā nō ōia noko pāa torexopakeaito,” ixō ato yoinifo.

Jesús aōxō tāpimisfoki nokoni

(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Jn. 20.19-23)

³⁶Nā ato yoiāifono, Jesús ato nakirafekōi nirisatani. Nāskaxō ato yoisharakōini iskafakī: “Inimakōikāfe,” ato fani.

³⁷Ato askafaino ratekōinifo, “Niafaka chaka nokoki nokoara,” ikanax.

³⁸Askaifono Jesús ato yoini: “¿Afeskai mā rateimē? ¿Afeskakī māto ōiti mēraxō mā chanīmara fatiromamē? ³⁹Ōikapo ēfe mēke yafi ēfe tae. Ēkīa. Ea ramākapo. Akka ōikapo na rāfo tsefefe. Akka niafakakai namiyata xaoyama, nā mā ea ōiai keskara,” ixō ato yoini.

⁴⁰Ato askafakī yoianā, āfe mēke toa yafi āfe tae toa ato ispani. ⁴¹Ato askafakī yoiano āto ōiti mēraxō shinānifo: “Jesúspara,” ikaxō. Nāskaxō chanīmara fakeratama akiki inimakōinifo. Nāskaifono Jesús ato yōkani: “¿Nono mā afaayamamē ē pipanā?” ato faito, ⁴²foe xoia pishta inānifo. ⁴³Mā fixō āto ferotaifi pini.

⁴⁴Nāskaxō afianā ato yoini: “Mēfi mato yoiyomiskī mato fe iyoxō eōnoa yoikī Moisésnō nā a Niospa meka yoimisfonō, eōnoa fanāiti kenenifo keskai nē askakōi,” ixō Jesús ato yoini. ⁴⁵Nāskakē āfe shināmā a kenenifo keskara ato shināmanaino tāpikōinifo. ⁴⁶Ato yoikī iskafani: “Eōnoa yoikī kenekī iskafanifo: ‘Cristo a Niospa nīchia mā nafiax tres nia oxata anā otoxii,’ ixō eōnoa yoikī kenenifo. ⁴⁷Akka ēfe aneōxō ato yoikāfe. Jerusalén anoxō ato yoikī taefakāfe. Nāskaxori nā maniafo tii anoafori ato yoifofāsafakāfe āto chaka xatekaxō anā Nios nikasharakōinōfo, nāskaifono āto chaka ē ato soaxonikai. ⁴⁸Akka nā ē mato yoiāito, mā ōiai a mā nikaifori fetsafo yoipakexakāfe. ⁴⁹Akka ēfe Yōshi Shara ē matoki nīchi ēfe Epa yoiyoni keskafakī. Akka mā nono Jerusalén ano nēteyokāfe, ēfe shara matoki nīchyonō nai mēraxō nā ē mato yoiāi

keskafakĩ mã fetsafo eõnoa mã ato yoinõ,”
ixõ Jesús ato yoini.

Jesús nai mēra kani

(Mr. 16.19-20)

⁵⁰Nāskaxõ Jesús ato iyoni Jerusalén anoxõ
Betania pasotai. Nānoxõ Jesús mēshainākafã
Apa Nios yoini iskafakĩ: “Epa Niospa, eõxõ

tāpimisfo ato kexesharapakexafe.”

⁵¹Nāskafakĩ yoiyanã ato makinoax Jesús Apa
Nios ari kani. ⁵²Akka a aõxõ tāpimisfãfe
iskafakĩ yoinifo: “Jesús, mĩ nõko Ifo sharakõi,
nõ mĩõ noikõi,” ixõ yoikanax chipo Jerusalén
ano fonifo inimakõiyã. ⁵³Nāskakē
mēxotaima Nios kīfiti pexefã mēraxõ Nios
yoisharapaonifo. Nã tii.